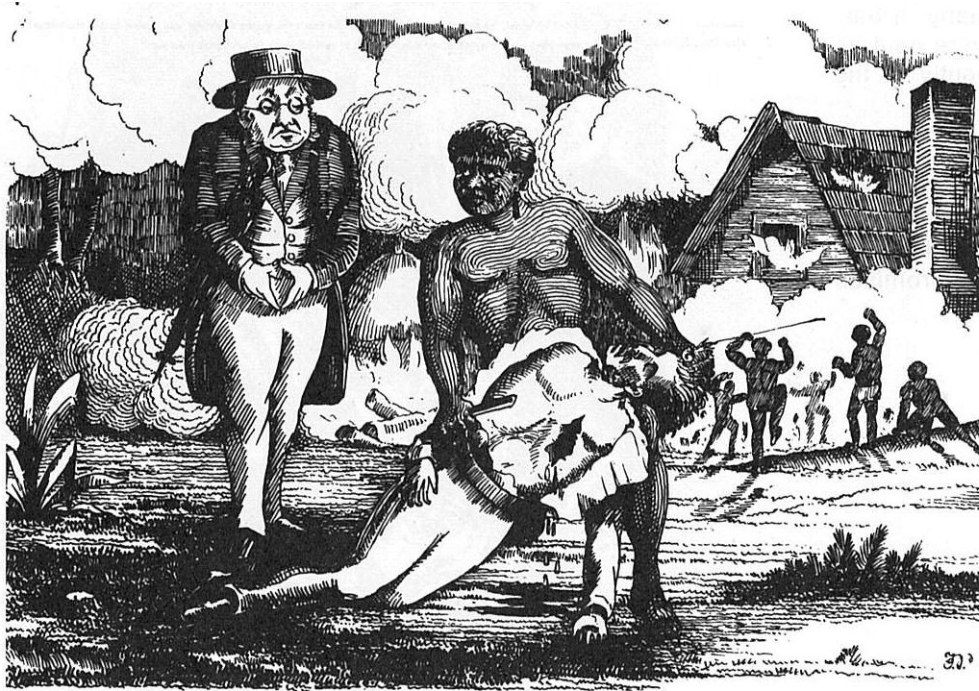

Hyvä, paha suojele:
Rasismi ja uudisasukkaiden maskuliinisuus keskustelussa Australian
alkuperäisväestön suojelusta 1840–1860-luvuilla

MEMBER OF THE ABORIGINAL PROTECTION SOCIETY.

Oh! Really, my Christian Brother, if you continue to indulge in these unseemly eccentricities you will alienate the regard of your most earnest well-wishers

Saara Kilponen
Pro gradu -tutkielma
Kulttuurihistoria
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Humanistinen tiedekunta
Turun yliopisto
Marraskuu 2018

KILPONEN, SAARA: Hyvä, paha suojele. Rasismi ja uudisasukkaiden maskuliinisuus keskustelussa Australian alkuperäisväestön suojelesta 1840–1860-luvuilla

Pro gradu -tutkielma, 83 sivua
Kulttuurihistoria
Marraskuu 2018

Käsittelen tutkielmassani keskustelua Australian alkuperäisväestön suojelesta 1840–1860-luvuilla. Alkuperäisaineistoni koostuu noin 120 sanomalehtiartikkelista, jotka on julkaistu tuona aikana australialaisissa sanomalehdissä. Sanomalehtikirjoituksissa käsitellään Australian alkuperäisväestön suojeleluun liittyviä teemoja. Vaikka sanomalehtien julkaiseminen oli Australiassa 1800-luvulla puuskittaista, sanomalehtikirjoituksilla oli keskeinen asema siirtokunnissa informaation vaihdon foorumina. Lehdistön rooliin kuului julkisen mielipiteen kuvastaminen. Tutkielmassani selvitän, millaisia ajatuksia, toimenpiteitä ja argumentteja suojelekeskustelussa liitettiin aboriginaalien suojeleluun.

Tutkimukseni lähtökohtana on ajatus siitä, että suojelekeskustelu kantaa sisällään toiseuttavia rakenteita ja että suojelekeskustelun sisältö oli länsimaalaisuutta korostavaa huolimatta suojeleluun tavoitteista. Australian alkuperäisväestön osalta tutkin heidän toiseuttamistaan suhteessa 1800-luvun rasistisen ajattelun kehityshistoriaan. Koska Australian siirtokuntien väestö oli miespainotteinen vielä 1800-luvun puolivälissä, länsimaalaisuuden tarkastelussa keskiöön nousee se, millaista länsimaalaista mieskuvaa suojelekeskustelussa rakennetaan. Toiseuttamisen ja mieskuvan kautta pyrin tarkastelemaan suojelekeskustelussa vallitsevia valtarakenteita sekä sitä, miten ne määrittelevät ja tuottavat aikaisten käsityksiä aboriginaalien suojelesta ja suojeletoimenpiteistä.

Australian alkuperäisväestön ulkomuodon kuvaukset muodostivat suuren osan suojelekeskustelusta ja niissä aboriginaaleja verrattiin tavallisesti ennestään tuttuihin afrikkalaisiin. Kuvauksissa rakennettiin vastakkainasettelua aboriginaalien ja eurooppalaisten uudisasukkaiden välille ajalle tyypillisten rotuluokittelujen avulla. Eurooppalaiset arvottivat aboriginaalien elämäntapaa ja kulttuuria oman kulttuurinsa kautta ja vertasivat aboriginaalien elämäntapaa Englannissa ongelmaksi muodostuneeseen irtolaisuuteen. Uudisasukkaiden kuvauksissa korostuivat hyväntahtoinen maskuliinisuus ja rajaseudun maskuliinisuus, jotka asettuivat suojelekeskustelussa vastakkain. Hyväntahtoista maskuliinisuutta edustavat uudisasukkaat rakensivat itsestään mielikuvaa aboriginaalien pelastajina ja kannattivat aboriginaalien assimilaatiota ”valkoiseen” valta-yhteisöön. Rajaseudun maskuliinisuutta edustavat uudisasukkaat rakensivat itsestään mielikuvaa itseään puolustavina valloittajina ja he painottivat aboriginaalien eristämistä ”valkoisesta” yhteisöstä. Molempien maskuliinisuuksien edustajien toimintaan vaikuttivat heidän poliittiset ja taloudelliset motiivinsa eikä kumpikaan vastustanut kolonialismia.

Asiasanat: rasismi, maskuliinisuus, alkuperäiskansat, humanitaarisuus, filantropia, sukupuuttoon kuoleminen, assimilaatio

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Tutkimuskysymykset ja keskeiset käsitteet	5
1.3	Alkuperäislähteet ja tutkimuskirjallisuus.....	9
2	Suojelukeskustelun kolmikanta	16
2.1	”Luonnon vähemmän täydelliset aikaansaannokset”	16
2.2	”Surkean olennon” pelastajat	24
2.3	Itseään puolustavat valloittajat.....	31
3	Vääjäämätön sukupuutto? –assimilaatio ja eristäminen	38
3.1	”Vääjäämätön” sukupuutto ja rajaseudun maskuliinisuus	38
3.2	Alkuperäisväestön assimilaatio kehityksen kulmakivenä.....	47
3.3	Miesten emansipaatio ja aboriginaalien eristäminen	59
4	Hyvä, paha suojele.....	69
	Lähteet.....	78

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen taustaa

1800-luvun alussa Iso-Britanniassa levisi orjuuden lakkauttamista ajanut liikehdintä. Iso-Britannian parlamentti lakkautti orjuuden 1830-luvun alussa ja sen myötä Iso-Britannian parlamentissa vallitsi moraalinen nostatustunnelma. Huoli alkuperäisväestön kohtelusta heräsi Englannissa samanaikaisesti orjuuden lakkauttamista ajaneen liikehdinnän kanssa ja Iso-Britannian hallitus nimitti vuonna 1835 komitean tutkimaan alkuperäisväestön kohtelua sen siirtokunnissa sekä kohteluun mahdollisesti liittyviä epäkohtia. Selvitystyön pohjalta perustettiin aboriginaalien suojelua Iso-Britannian siirtokunnissa ajanut seura *Aborigines' Protection Society* (APS) vuonna 1837.¹ APS:n toiminnan tavoitteena oli Iso-Britannian siirtokuntien alueilla elävien alkuperäisväestöjen säilyttäminen, suojeleminen ja heidän elinolosuhteidensa parantaminen.² Alkuperäisväestön suojelupyrkimykset levisivät emämaasta myös Iso-Britannian siirtokuntiin. Työn kannessa oleva, *The Punch* – satiirilehdessä vuonna 1868 julkaistu pilapiirros kuvaa APS:n jäsentä neuvomassa alkuperäisväestön edustajaa:

Todellakin kristitty veljeni, jos jatkat itsesi hemmottelua noilla sopimattomilla eksentrisyyksillä, karkotat hartaimpien hyväntekijöittäsi arvostuksen.³

Edellä mainittu sitaatti kuvaa osuvasti alkuperäisväestön suojelutoimintaan liitettyjä asenteita 1800-luvulla. Alkuperäisväestön tapoja pidettiin alkukantaisina ja heitä koskevat suojeluperinteet kulkivat monesti käsikädessä alkuperäisväestön kristinuskoon kääntämisen kanssa. Tutkin pro gradu -tutkielmassani Australian alkuperäisväestön suojelusta käytyä keskustelua australialaisissa sanomalehdissä 1800-luvun puolivälissä. Tarkastelen sitä, millaisia ajatuksia ja toimenpiteitä aboriginaalien suojelua koskeva keskustelu sisältää sekä miten rasismi ja länsimaalaisuus ilmenevät keskustelussa.

Historioitsija Stuart Macintyren mukaan aboriginaalien ja englantilaisten uudisasukkaiden suhdetta 1800-luvulla kuvaa hyvin se, että monesti jälkimmäiset ajattelivat Australian historian alkaneen vuonna 1770, jolloin James Cook purjehti Australian itärannikkoa pit-

¹ Heartfield 2011, vii, 3, 7.

² First Annual Report of the Aborigines Protection Society 16.5.1838, 7.

³ Member of the Aboriginal Protection Society, *The Punch* 1868. ”Oh! Really, my Christian Brother, if you continue to indulge in these unseemly eccentricities you will alienate the regard of your earnest well-wishers.”

kin ja nimesi alueen Uudeksi Etelä-Walesiksi. Tämän jälkeen brittiläiset lähettivät Australiaan ensimmäisen retkikunnan kapteeni Arthur Philipin johdolla ja ensimmäinen van- kisiirtokunta sai alkunsa tammikuussa 1788. Eurooppalaiset ottivat alueen haltuunsa *terra nulliukseksi*⁴, vaikka he olivat samalla tietoisia, ettei alue ollut asuttamaton. Aboriginaalien määrä arvioitiin kuitenkin vähäiseksi ja heitä pidettiin pikemminkin kiertele- vinä paimentolaisina kuin maanomistajina. Siten Australian katsottiin olevan asuttama- tonta aluetta siellä elävästä alkuperäisväestöstä huolimatta.⁵

Siirtolaiset valloittivat maa-alueet mautiloilleen ja pakottivat aboriginaalit siirtymään pois heidän perinteisiltä keräily- ja metsästysalueiltaan. Australian alkuperäisväestö koh- tasi usein väkivaltaa ja riistoa. Brittiläisten tuliaseet sekä heidän mukanaan tuomat sai- raudet antoivat uudisasukkaille etulyöntiaseman suhteessa aboriginaaleihin ja siten abo- riginaalien suojele tuli ajankohtaiseksi. Eurooppalaisten mukanaan tuomat taudit ja abo- riginaalien surmat konflikteissa vähensivät nopeasti alkuperäisväestön määrää ja englan- tilaisten päättäjien huoli alkuperäisväestön tulevaisuudesta heräsi.⁶ Aboriginaalit vastus- tivat valloitusta, mutta aseiden, kulkutautien ja aboriginaalien perinteisen elämäntavan tuhoutuminen johti kymmenien tuhansien aboriginaalien kuolemaan.⁷

Yksi 1800-luvun haasteista Australian siirtokunnissa oli niin sanottu aboriginaalion- gelma⁸ eli se, miten Australian alkuperäisväestön suhteen tulisi toimia. Yleisesti ottaen ongelmaan nähtiin kaksi ratkaisua: joko aboriginaalien annettaisiin kuolla alempana ”ro- tuna” sukupuuttoon tai aboriginaaleista muokattaisiin osa ”valkoista” yhteiskuntaa. Kä- sitystä aboriginaalien sukupuuttoon kuolemista vahvisti se, että 1700–1800-luvuilla käydyt tuhoisat konfliktit siirtolaisten ja aboriginaalien välillä olivat vähentäneet merkit- tävästi aboriginaaliväestön määrää.⁹ Aboriginaaliongelma sekä alkuperäisväestön suo-

⁴ *Terra nullius* tarkoittaa asuttamatonta maata, joka ei kuulunut kenellekään. Macintyre, 1999, 34–35. Myytti *terra nulliuksesta* ja sen sisältämä idea ”tyhjistä” tilasta ja sen välittömästä haltuunotosta olivat erityisen voimakkaita 1900-luvun alussa, jolloin australialaista kansallista identiteettiä raken- nettiin. Atkinson 2008, 40.

⁵ Macintyre, 1999, 17, 34–35.

⁶ Heartfield 2011, 92–95; Banivanua Mar & Edmonds 2013, 342–343; Karskens 2013, 106–107; Ford & Roberts 2013: 129, 142–143.

⁷ Hall 2002, 39.

⁸ engl. Aboriginal Problem. Venäläinen 2013, 7.

⁹ Van Diemenin maa (Tasmania vuodesta 1856) asutettiin vuonna 1803 ja sinne perustettiin siirtokunta vuonna 1825. Siirtokunnan perustamisen jälkeen aboriginaaleja kuoli paljon armeijan kanssa käydyissä taisteluissa. Siirtolaiset harrastivat myös aboriginaalien ampumista ja metsästämistä. Vuonna 1835 saaren alkuperäisväestön määrä oli laskenut 4 000 henkilöstä 200 henkilöön. Jäljellä olevia aboriginaaleja haluttiin suojella sijoittamalla heidät Flindersin saarelle perustettuun reservaattiin. Venäläinen 2013, 7. Ks. myös Heartfield 2011, 92–95.

jelusta käyty keskustelu liittyvät olennaisesti toisiinsa. Mikäli alkuperäisväestön sukupuuttoon kuoleminen haluttiin estää, aboriginaaleja tuli suojella ”valkoisten” yhteiskunnan väkivallalta sekä muilta paheilta. Suojelun edistämiseksi Australiassa perustettiin reservaatijärjestelmä¹⁰, jonka avulla aboriginaalit eristettiin ”valkoisesta” yhteiskunnasta. Suojelu myös tarjosi uudisasukkaille mahdollisuuden kääntää aboriginaalit kristinuskoon ja kouluttaa heistä esimerkiksi kotiapulaisia sekä työntekijöitä maataloille.¹¹

Samaan aikaan, kun brittiläinen eliitti päätti lakkauttaa orjuuttamisen ulkomailla ja uudistaa hallintoaan kotona, kehkeytyi ensimmäinen maailmanlaajuinen humanitaarinen liikehdintä kaukaisten ja ”vähemmän hyväosaisten” alkuperäiskansojen puolesta ja siirtokuntien virkamiehiä ohjeistettiin hallinnoimaan ihmisystävällisesti. Samanaikaisesti satojatuhansia brittiläisiä rohkaistiin tunkeutumaan ja valloittamaan alkuperäiskansojen maa-alueet ennen näkemättömän laajassa mittakaavassa. Näin ollen brittiläisten hallinnollinen vastuu suojella alkuperäisväestöä näyttäisi syntyneen samassa ajassa ja paikassa, jossa hallinto omaksui oikeuden ottaa haltuunsa alkuperäisväestön maat. Uudisasukassiirtokuntien riiston keskellä humanitaariset väliintulot vaikuttavat kriittisessä historiallisessa kirjallisuudessa parhaimmillaankin merkityksettömiltä. Historiallisen maantieteen tutkijoiden Alan Lesterin ja Fae Dussartin mukaan ne voivat kuitenkin samalla tarjota pohjan alkuperäisväestön yksilöiden ja perheiden mukautumiselle ja sinnikkyydelle. Humanitaarisuuden positiivisten ja negatiivisten seurausten tutkiminen niitä karrikoimatta on yksi haasteita, jonka ilmiötä tutkivat historioitsijat kohtaavat.¹²

Lesterin mukaan kolonialismin etujen suuntaviivat, niiden tavat kuvata kolonialisoituja paikkoja ja ihmisiä sekä niiden käytännöt suhteessa näihin paikkoihin ja ihmisiin, eivät ainoastaan eronneet toisistaan vaan rakentuivat usein toistensa vastakohtina. Nämä diskurssit ja projektit muotoutuivat niiden yhteyksien kautta, jotka vallitsivat siirtokuntien ja metropolien välillä. Keskenään kilpailevien uudisasukasverkostojen, mukaan lukien humanitaarisen verkoston, kommunikaatio ja vuorovaikutus eivät olleet neutraaleja, vaan niissä yhdistyivät paikkojen sosiaaliset suhteet. Siten kyse oli järjestelmällisistä vallan liikeradoista ja näin ollen sekä uudisasukasverkostot että humanitaariset verkostot kantoivat mukanaan riistävää valtaa. Uudisasukasverkostot aktivoivat imperiumin laajuisten

¹⁰ Reservaatteja ja vastaavanlaisia suojelualueita perustettiin jo 1800-luvun alussa, mutta reservaatit yleistyivät 1800-luvun puolivälin jälkeen nimenomaan aboriginaalien suojeluun liittyen. Venäläinen 2013, 21.

¹¹ Venäläinen 2013, 42–46.

¹² Lester & Dussart 2014, 1, 114.

diskurssin, jolla oikeutettiin alkuperäisväestön maiden anastaminen sekä alkuperäisväestön alistaminen ja marginalisointi. Humanitaariset verkostot oikeuttivat assimilaation ja sisälsivät etnosentrisiä oletuksia oman kulttuurinsa ylivoimaisuudesta.¹³

Vallan liikeratojen muodostumiseen liittyy kiinteästi ajatus toiseuttamisesta. Toiseuttaminen on prosessi, jossa ”toisen” kuvailun kautta rakennetaan kuva itsestä ”toisen” vastakohtana.¹⁴ Toiseuttamisprosessit sekä miesten että naisten ja kolonialistien ja kolonialisoitujen välillä olivat koko ajan käynnissä, vaikka ne usein onkin esitetty luonnollisina. Kolonialisoitujen toiseus ei ollut synnynnäistä vaan sitä täytyi määritellä ja ylläpitää. Näin ollen toiseus määriteltiin jatkuvasti ja valppaasti, kun siirtokuntien uudisasukkaat muotoilivat uudestaan oletettua eurooppalaista ylivoimaisuutta.¹⁵

Jälkikolonialistinen teoria ei rajoitu pelkästään kolonialismin seurauksien tutkimukseen, vaan sitä voidaan käyttää myös erilaisten valta- ja rakennehierarkioiden luomisen tutkimukseen sekä menneisyydessä että tänä päivänä. Viimeisten vuosikymmenten aikana lännestä on rakennettu kuva, jonka mukaan se on muuan muassa ajatusten, tiedon ja rationaalisuuden synnyinpaikka. Lännen ylivoimaisuudesta tuli keskeinen osa kulttuurin ilmaisumuotoja ja se toi mukanaan institutionaalisen ja rakenteellisen rasismin. Tämän seurauksena Euroopan historia kerrotaan yleensä menestystarinana. Yksi jälkikolonialistisen ajattelun tärkeimmistä puolista on länsimaisen ylivoimaisuuden väkivaltaisen luonteen näkyväksi tekeminen. Kriittinen valkoisuuden tutkimus sekä valkoisen etuoikeuden tutkimus pyrkivät yhdessä valkoisen valta-aseman tutkimuksen kanssa politisoimaan ”valkoisen” miehen heteroseksuaalin ja keskiluokkaisen identiteetin asemaa, joka on käsitetty neutraalina, sekä tutkimaan, miten se tuottaa poliittisia, sosiaalisia ja moraalisia rakenteita.¹⁶

Sukupuolentutkimuksen saralla kehitetyn intersektionaalisuuden käsitteen mukaan sukupuoli ei ole enää yksinään riittävä identiteetin ja valtasuhteiden analyysin perustaksi. Intersektionaalisuutta käytetään puhuttaessa erojen moninaisuudesta, jolloin on otettava huomioon myös muut yhteiskunnallisia eroja rakentavat ja ylläpitävät tekijät kuten esimerkiksi ”rotu” ja yhteiskuntaluokka. ”Rotu”, sukupuoli ja yhteiskuntaluokka risteävät jatkuvasti ja siten ne rakentuvat suhteessa toisiinsa ja toisiinsa kietoutuneina.¹⁷

¹³ Lester 2006, 230–231, 236–237.

¹⁴ Mikander 2016, 25.

¹⁵ Hall 2002, 17.

¹⁶ Mikander 2016, 21–22, 26–27.

¹⁷ Rossi 2010, 35; Valovirta 2010, 94.

1.2 Tutkimuskysymykset ja keskeiset käsitteet

Tarkastelen pro gradu -tutkielmassani, mitä Australian alkuperäisväestön suojelulla tarkoitetaan sanomalehtikirjoituksissa 1800-luvun puolivälissä sekä millaisia ajatuksia, toimenpiteitä ja argumentteja siihen sisältyy. Kysyn myös, miten Australian siirtokuntien tapahtumat vaikuttavat Englannista lähtöisin olevan suojelukeskustelun sisältöön ja perusteluihin. Tutkimukseni lähtökohtana on ajatus siitä, että suojelukeskustelu kantaa sisällään toiseuttavia rakenteita, vaikka sen yhtenä tavoitteena olikin alkuperäisväestön elinolosuhteiden ja aseman parantaminen. Lisäksi väitän, että suojelukeskustelun sisältö oli länsimaalaisuutta korostavaa huolimatta sen tavoitteista ja sen kohteesta. Minua kiinnostaa myöskin se, miten kirjoituksissa muodostuvassa suojelukeskustelussa osapuolet kuvataan ja miten heitä määritetään osana keskustelua. Koska Australian siirtokuntien väestö oli miespainotteinen vielä 1800-luvun puolivälissä, länsimaalaisuuden tutkimuksessa keskiöön nousee se, millaista länsimaalaista mieskuvaa suojelukeskustelussa rakennetaan sekä se, miten rakennettu mieskuva mahdollisesti muokkaa osaltaan alkuperäisväestön suojelusta käytyä keskustelua.

Kiinnostuin alun perin Australian alkuperäisväestön ja Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden historiasta ollessani Australiassa joulukuussa 2014. Tuolloin kiinnitin erityisesti huomiota siihen, kuinka polarisoituneelta Australian yhteiskunta ja historia vaikuttivat. Päädyin lopulta kirjoittamaan kandidaattitutkielmani Australian alkuperäisväestön varastetuista sukupolvista¹⁸. Halusin jatkaa Australian alkuperäisväestön ja Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden suhteen tutkimista myös pro gradu -tutkielmassani, mutta siirtyä aika-akselilla 1800-luvun puolelle. Valitsin aiheekseni alkuperäisväestön suojelua käsittelevän keskustelun, koska siinä kiteytyy paljon erilaisia elementtejä alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välisestä vuorovaikutuksesta. Aihe on edelleen myös hyvin ajankohtainen. Esimerkiksi vuonna 2016 Australiassa nousi uutisiin Pohjoisterritorion nuorisovankilassa pahoinpidellyt aboriginaalinuoret ja heidän suuri osuutensa alueen nuorisovangeista.¹⁹ Antropologi Gillian Cowlishaw'n mukaan aboriginaalien olemassaoloa on aina

¹⁸ Engl. *Stolen generations*. Varastetuilla sukupolvilla tarkoitetaan huostaan otettuja aboriginaalilapsia, joista yritettiin kasvattaa ”valkoisen” yhteiskunnan jäseniä pakottamalla lapset luopumaan omasta kielestään ja kulttuuristaan. Lasten huostaanotto oli osa virallista assimilaatiopolitiikkaa vuosina 1909–1969, mutta käytännössä sitä harjoitettiin jo paljon aiemminkin. Venäläinen 2013, 1, 11.

¹⁹ Alueen nuorisovankilaan tuomituista 95-prosenttia on aboriginaalinuoria, vaikka aboriginaalinuorten osuus koko territorion nuorisosta on 30-prosenttia. Vaikka kaikki pahoinpidellyt nuoret eivät olleet aboriginaaleja, heidän suuri osuutensa kaikista nuorisovangeista on osoitus aboriginaalien kohtaamista ongelmista. Grant Wyeth, *Teenagers Abused at Australian Youth Detention Center*. *The Diplomat* 26.7.2016.

luonnehtinut rajoitettu pääsy koulutukseen, terveydenhuoltoon ja sosiaalitukiin sekä lainmukaisen suojelun epävarmuus ja turvattomuus työmarkkinoilla.²⁰ Australian alkuperäisväestön haasteina tänä päivänä pidetään muuan muassa juurettomuutta, alkoholismia sekä alhaista koulutuksen tasoa. Näiden katsotaan omalta osaltaan kytkeytyvän 1700-luvun lopulla alkaneeseen Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden ja Australian alkuperäisväestön historiaan.²¹

Ajallisesti tutkimukseni rajautuu 1840–1860-luvuille. Historioitsija Angela Woollacottin mukaan 1820–1860-luvut ovat perustavanlaatuisen jakso Australian historiassa. 1820-luvulla Australian siirtokunnista oli muodostunut uudisasukkaiden päämäärä. Siirtokuntien perustan muodosti vankijärjestelmä, joka tarjosi ilmaista työvoimaa uudisasukkaille ja joka yhdessä vapaiden maa-alueiden kanssa houkutteli uudisasukkaita Australian siirtokuntiin. 1830-luvulla perustettiin uusia siirtokuntia, joista muodostui aloittelevien maanomistajien ja ahkerien, vapaiden työläisten paikkoja. 1850-luvulla lähes kaikki siirtokunnat voittivat rajoitetun itsehallinnon ja miehille myönnettiin äänioikeus. Vankikuljetukset lopetettiin hitaasti ja samaan aikaan vapaiden siirtolaisten määrä kasvoi merkittävästi ensin 1820-luvulla ja uudelleen kultakuumeen myötä 1850-luvulla.²² Näiden lisäksi 1840-luvun alussa siirtokunnissa muodostui lama, kun brittiläiset sijoittajat epäilivät villan tuotannon kannattavuutta Australian kuivemmillä sisämailla.²³ Toimittaja James Heartfield esitti myös teoksessaan että alkuperäisväestön suojelutoiminta kuihtui Australiassa 1840-luvulle tultaessa ja se elvytettiin uudelleen 1860-luvulla.²⁴ Valitsemani aikarajauksen avulla voin tarkastella suojelukeskustelua tämän Australian historiassa keskeisen ajanjakson aikana, jolloin keskustelu Australian alkuperäisväestön suojelusta oli todennäköisesti myös vilkkaampaa.

Ensimmäisessä käsittelyluvussa tutkin sitä, miten aboriginaaleja koskevan suojelukeskustelun osapuolia kuvataan ja määritellään osana suojelukeskustelua. Selvennän myös sitä, ketkä kannattivat Australian alkuperäisväestön suojelua ja ketkä suhtautuivat siihen kriittisesti. Australian alkuperäisväestön osalta pohdin tapoja kuvata heitä ja heille annet-

²⁰ Cowlshaw 1988, 2. Australiassa käytetyistä assimilaatioprosesseista ja kolonisaatiosta on todistetusti ollut haittaa Australian alkuperäisväestölle, mutta osa historioitsijoista yrittää edelleen esimerkiksi todistaa, että assimilaatio on paras ratkaisu Australian ”rotujen” välisiin ongelmiin. Lester 2006, 237. Keskustelusta käytetään nimitystä *history wars*. Tarkemmin kt. Windshuttle 2002.

²¹ Venäläinen 2013, 91, 96–103.

²² Vankikuljetukset lopetettiin ensimmäisenä Uudessa Etelä-Walesissa vuonna 1840 ja viimeisenä Länsi-Australiassa vuonna 1868. Woollacott 2015, 1–2, 8,

²³ Frost 2013, 325–326.

²⁴ Heartfield 2011, 114–115.

tuja määreitä sekä heidän toiseuttamistaan suhteessa 1800-luvun rassistisen ajattelun kehityshistoriaan. Uudisasukkaiden osalta tutkin sitä, miten heitä määritellään suojelukeskustelussa ja millainen kuva heistä ja heidän maskuliinisuudestaan rakennetaan osana humanitaarista verkostoa ja uudisasukasverkostoa.

Toisessa käsittelyluvussa tutkimuksen keskiössä ovat suojelukeskustelussa esille nousseet sukupuutto ja suojelutoimenpiteet. Tutkin sitä, miten alkuperäisväestön toiseuttaminen sekä uudisasukkaiden miehisyyskuvat määrittelevät ja tuottavat aikaisten käsityksiä aboriginaalien sukupuutosta, heidän suojelustaan sekä suojeluun liittyvistä toimenpiteistä.

Tutkimukseni kannalta keskeisimpiä käsitteitä ovat rasismi, länsimaalaisuus, maskuliinisuus, suojelukeskustelu, aboriginaalit ja uudisasukkaat. Australian alkuperäisväestöön viittaaminen on haasteellista, sillä erilaisiin alkuperäisväestöstä historiallisesti käytettyihin nimityksiin ja termeihin voi usein liittyä negatiivisia ja rassistisia konnotaatioita. Tämän tutkielman puitteissa viitataan Australian alkuperäisväestöön termeillä aboriginaalit sekä alkuperäisväestö, sillä niitä käytetään yleisesti suomenkielisessä tutkimuksessa eikä niihin käsittääkseni suomeksi liity alentavia konnotaatioita. Puhun tutkielman puitteissa aboriginaaleista kokonaisuutena, sillä alkuperäisaineistossa tehdään myöskin niin ja se on tutkimalleni historialliselle ajankohdalle luonteenomaista. Tämän lisäksi alkuperäisaineistossani ei eritellä klaaneja toisistaan ja siten ei olisi mielekästä lähteä arvuuttelemaan, mistä klaanista tai heimosta on ollut kunkin artikkelin kohdalla kyse. Alkuperäisväestön suojelua käsitellään tässä tutkielmassa kokonaisuutena eikä yksittäisiin klaaneihin tai heimoihin kohdistuvana. Siten pidän myös perusteltuna viitata Australian alkuperäisväestöön kokonaisuutena. On kuitenkin syytä muistaa, että aboriginaalit koostuvat useista monimuotoisista heimoista ja klaaneista, jotka puhuivat eurooppalaisten uudisasukkaiden saapuessa Australiaan useita eri kieliä ja murteita.²⁵

Käsitellessäni Australiaa tarkoitan kaikkia niitä siirtokuntia²⁶, jotka Australiaan oli perustettu sekä perustettiin tutkielmani aikarajauksen puitteissa ennen Australian liittovaltion muodostamista vuonna 1901. Vaikka siirtokunnat muodostivat omia itsenäisiä, hallinnollisia kokonaisuuksiaan Iso-Britannian hallinnon alle, niissä kaikissa noudatettiin samoja

²⁵ Curthoys 2008, 79.

²⁶ Port Philip (Etelä Uusi-Wales) 1788, Van Diemenin maa (Tasmania) 1825, Länsi-Australia 1829, Etelä-Australia 1836, Viktoria 1851 ja Queensland 1859. Oxford Companion to Australian History, <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195515039.001.0001/acref-9780195515039> [haettu 11.11.2018].

Iso-Britanniasta tulevia linjauksia alkuperäisväestön suojelun osalta. Puhuessani uudisasukkaista tarkoitan pääasiassa Iso-Britanniasta Australiaan joko rangaistusvankeina tai vapaina siirtolaisina tulleita uudisasukkaita sekä heidän jälkeläisiään, joita oli Australian siirtokunnissa ”valkoisesta” väestöstä määrällisesti eniten.²⁷ Suojelukeskustelulla tarkoitetaan tämän tutkielman puitteissa 1840–1860-luvuilla julkaistuja sanomalehtikirjoituksia, joissa aikalaiset käsittelevät Australian alkuperäisväestön suojeluun liittyviä aiheita kuten esimerkiksi aboriginaalien ja uudisasukkaiden kuvaukset, sukupuutto, konfliktit, degeneraatio, sivistys, reservaatit ja assimilaatio.

Tässä tutkimuksessa nojaan ”rotu”-käsitteen käytössä sosiologiseen tutkimukseen, joka on määritelty ”rodun” vuodesta 1945 eteenpäin sosiaalisesti rakenteeksi. Rodulliset kategoriat ovat ideologisia rakenteita, jotka ovat kehittyneet tiettyssä historiallisessa ja sosiaalisessa kontekstissa. Rodulliset kategoriat muodostavat määrittelyrajan ihmisryhmien välille, joiden perusteella ryhmiä on luokiteltu hierarkkisesti ylivoimaisiin ja alempiarvoisiin ryhmiin. Rasismilla tarkoitan dynaamista prosessia, joka koostuu sarjasta uskomuksia ja käytänteitä, jotka ovat sulautuneet tiettyyn historialliseen ja sosiaaliseen kontekstiin. Rasismi on prosessina muutoksille altis ja siten se löytää jatkuvasti uusia poliittisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja kielellisen ilmaisun muotoja.²⁸ 1800-luvun puolivälissä ”rotu” muodosti osan aikakauden termistöä.²⁹ Sosiaali- ja kulttuuriantropologi Gloria Wekker on esittänyt, etteivät ”musta” ja ”valkoinen” ole biologisia kategorioita vaan poliittisia ja kulttuurisia käsitteitä. Hän jatkaa, että niiden käyttäminen lainausmerkeissä erottaa ne niiden historiallisista, kulttuurisista ja poliittisista juurista ja esittää ne biologisesti vahvistettuina rodullisina kategorioina. Inversion kautta lainausmerkkien käyttö normalisoi juurikin rasismien perusteita, joita lainausmerkkien käytöllä yritetään purkaa.³⁰ Itse päädyin kuitenkin tämän hetkisen polarisoituneen keskustelukulttuurin pohjalta siihen ratkaisuun, että osoitan ”rodun”, ”mustan” ja ”valkoisen” rakennetun luonteen tekstissä lainausmerkeillä.

Tässä tutkimuksessa länsimaalaisuus ilmenee eurooppalaisten siirtolaisten tapana määrittellä itsensä osana suojelukeskustelua. Koska siirtokunnat koostuivat pääasiassa Euroopasta tulleista uudisasukkaista, joista valtaosa oli ”valkoisia” miehiä vielä 1800-luvun

²⁷ Australian tilastokeskuksen mukaan vuonna 1846 väestön kokonaismäärä oli 187 413 henkilöä, joista 123 470 henkilöä oli syntynyt Iso-Britanniassa tai sen hallitsemilla alueilla. Australian Historical Population Statistics, 2014. Australian Bureau of Statistics. <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/DetailsPage/3105.0.65.0012014?OpenDocument> [haettu 23.10.2017].

²⁸ MacMaster 2001, 1–2. Kt. myös Wekker 2016, 24.

²⁹ Hall 2002, 22.

³⁰ Wekker 2016, 24.

puolivälissä, länsimaalaisuus yhdistyy tutkimuksessani ”valkoisten”, eurooppalaisten maskuliinisuuden tarkasteluun. Maskuliinisuus harvoin merkitsee ainoastaan eroa miesten ja naisten välillä, vaan se tuottaa samanaikaisesti hierarkioita ja erilaisuutta miesten välillä.³¹ Maskuliinisuus rakentuu kulttuuristen käytänteiden kautta, joiden avulla yksilöt identifioituvat miehiksi. Kyseessä on sosiaalinen kategoria, joka sisältää ideologian miehyydestä ja joka sisältää historiallisesti muuttuvia ja dominoivia merkityksiä.³² Maskuliinisuuksiin liitetyillä mielikuvilla sekä niiden kuvaustavoilla oli tärkeä rooli kolonialismissa.³³

1.3 Alkuperäislähteet ja tutkimuskirjallisuus

Alkuperäisaineistoni koostuu australialaisissa sanomalehdissä 1840–1860-luvuilla julkaistuista artikkeleista. Artikkeleita on noin 120 kappaletta ja ne on koottu noin 50 sanomalehdestä hyödyntäen Australian Kansalliskirjaston tietokantaa³⁴. Australiassa sanomalehtien julkaiseminen oli puuskittaista 1800-luvulla. Kirjallisuudentutkija Elisabeth Webby arvioi, että Australiassa perustettiin yli 800 lehteä 1800-luvun aikana, joista yli puolet lopetti toimintansa ensimmäisen vuoden aikana. Syitä tähän olivat lehtien rajoitettu saatavuus, huono levikki, suuret tuotantokulut ja epäonnistuminen mainostajien houkuttelemisessa. Tämän lisäksi australialaiset lehdet kohtasivat suurta kilpailua ulkomailta, erityisesti Iso-Britanniasta tuoduilta lehdistä, jotka olivat usein halvempia ja vetosivat brittiläisten siirtolaisten nostalgisuuteen. Suurin osa ensimmäisistä australialaisista lehdistä oli aikakausilehtiä, jotka aloittivat viikoittaisina julkaisuina. Ne sisälsivät paljon yleistä tietoa kuten sarjana julkaistuja runoja ja romaaneja.³⁵

Ensimmäinen australialainen sanomalehti *Sydney Gazette and New South Wales Advertiser* julkaistiin 5. maaliskuuta 1803. Aluksi lehdessä julkaistiin hallinnon määräyksiä sekä tiivistelmiä Englannin uutisista, mutta pian lehtiin sisällytettiin myös paikallisia uutisia, runoja ja mainoksia, jotka muodostivat 1800-luvun lehtien pääasiallisen sisällön. 1820-luvulla sanomalehtien levikkiin vaikutti mainonnan tarpeen lisääntyminen. Kuitenkin vasta 1800-luvun puolivälissä Australia alkoi houkuttaa kirjallisuuden ammattilaisia. Sitä ennen siirtokuntien kirjallinen kulttuuri oli pääosin lakimiesten, lääkintämiesten, virkamiesten ja kirkonmiesten hallussa. Erityisesti kirkonmiehet näkivät sanomalehtien jul-

³¹ Sinha 2007, 261.

³² Rose 2007, 132.

³³ Clark 2007, 16.

³⁴ TROVE. National Library of Australia. <https://trove.nla.gov.au>.

³⁵ Webby 1996, 19, 21.

kaisemisen tapana kohottaa lukijoiden älyllistä, moraalista ja hengellistä tilaa. Useat aikakauslehdet kielsivät aluksi poliittisista ja kiistanalaisista aiheista keskustelun, koska niiden nähtiin olevan liiaksi erimielisyyttä aiheuttavia siirtokunnissa, joissa oli olemassa jo paljon muita eroavaisuuksia. Sen sijaan lehtien sisältö koostui elämänkerroista, teologiasta, filosofiasta, kuolinilmoituksista, uskonnollisista tiedoksiannoista ja runoudesta.³⁶

1840-luvulla pääosa australialaisista lehdistä ilmestyi kuukausittain. Menestyäkseen lehdet tuli sisältää sopivassa suhteessa kirjallisuutta ja politiikkaa. 1850-luvulla kuukausittain ilmestyvien lehtien määrä kasvoi äkillisesti. Niistä suurin osa painettiin Melbournissa ja niistä tulee selvästi esille, että lehdissä alettiin vedota muihinkin lukijakuntiin kuten vaimoihin ja lapsiin. Tämä viittaa Webbyn mukaan siihen, että kuukausittaisilla lehdillä oli muitakin lukijoita kuin yläluokan miehet. 1860-luvulla kuukausittain ilmestyvien lehtien määrä väheni. Tyyllillisesti lehdet yrittivät edustaa laajempaa lukijakuntaa ja olivat selkeästi siirtyneet pois kirkonmiesten ja lakimiesten suorittamasta moraalista ja älyllisestä kasvatuksesta.³⁷

Historioitsija Kenton Storey esittää, että lehdistöllä oli keskeinen asema brittiläisessä yhteiskunnassa 1800-luvulla ja se toimi elintärkeänä ajatusten ja informaation vaihdon foorumina siirtokunnissa. Lehdistö heijasti julkista mielipidettä ja toimi välittäjänä hallitsevien ja hallittujen luokkien välisissä suhteissa. Siirtokuntien lehdet olivat ennen kaikkea kaupallisia yrityksiä, jotka myös toimivat edistääkseen omistajiensa poliittisia uria. Sanomalehdet eivät ilmaisseet yleisiä käsityksiä suoraan, vaan päätoimittajat työskentelivät tasapainottaakseen taloudelliset paineet ja poliittiset pyrkimykset. He pyrkivät muokkaamaan yleistä mielipidettä samalla, kun he olivat tietoisia yleisen mielialan virtauksista. Lehdistön sosiaalinen merkitys laajeni ja uutiset toimivat yhteisöllisyyden rakentamisen välineenä.³⁸

Storey jatkaa, että eristettynä yhden sanomalehden historia paljastaa tietyn päätoimittajan näkemyksen maailmasta. Lehdistöyhteisö puolestaan paljastaa tietystä paikassa vallitsevan diskurssin laajuuden ja yleisöt, joita kilpailevat pääkirjoittajat yleisesti puhuttelivat. Australialaisia sanomalehtiä lähetettiin eteenpäin Iso-Britanniaan ja siten uutiset kulkivat imperiumin paikkojen ja metropolien välillä. Siirtomaiden uutisten leviämistä muotoili

³⁶ Webby 1996, 21–23.

³⁷ Webby 1996, 35–39.

³⁸ Storey 2016, 17, 19.

myös se, että päätoimittajilla oli tapana leikata ja liittää kokonaisia ulkomaan uutisia sisältäviä artikkeleita osaksi heidän omia palstojaan. Tämä johti ajatusten ja argumenttien uudelleen tuottamiseen brittiläisen imperiumin halki.³⁹

Alun perin aion tutkia yhdessä sanomalehdessä alkuperäisväestön suojelusta julkaistuja artikkeleita. Päädyin kuitenkin hyödyntämään tutkimukseni lähteinä useampia lehtiä, koska lehtiä perustettiin ja lopetettiin paljon valitsemallani ajanjaksolla⁴⁰. Yhteen julkaisuun keskittyminen voisi osoittautua sen vuoksi aineiston säilyvyyden kannalta haasteelliseksi. Lisäksi aineistosta voisi rajautua pois kiinnostavia näkökulmia ja vivahteita. Keräämällä aineistoa useista lehdistä pystyn myös analysoimaan yleistä keskustelua laajemmin eikä analyysini rajoitu yksittäisen lehden edustamaan maailmankuvaan. Keskityn artikkeleissa mahdollisuuksien mukaan lähinnä mielipidekirjoituksiin, laajempiin artikkeleihin sekä pääkirjoituksiin, koska niissä suojeluun liitettyjä teemoja kuten alkuperäisväestön yleistä luonnehdintaa, koulutusta, työntekoa, maanomistusta, sivistämisspyrkimyksiä sekä kristityksi käännyttämistä käsitellään laajemmin. Tämän lisäksi artikkelit kuvaavat myös siirtolaisten ja alkuperäisväestön välisiä konflikteja. Alkuperäisaineistoni on englanninkielistä, joten kaikki tutkimuksessani käytetyt lainaukset olen suomentanut itse.

Lähdekritiikin osalta alkuperäisaineistooni liittyy muutamia haasteita. Pääosin artikkeleiden yhteydessä ei ole julkaistu niiden kirjoittajien nimiä lukuun ottamatta muutamia poikkeuksia, joissa artikkelin loppuun on laitettu joko kirjoittajan nimi tai nimimerkki. Näin ollen kirjoittajista ei ole tarkempia tietoja eikä heidän taustojaan ole siten mahdollista selvittää. Myöskään kaikkien lehtien taustoista ei löydy tarkempia tietoja. Lehdissä julkaistiin usein toisista lehdistä lainattuja artikkeleita. Lainat on mainittu erikseen alaviitteissä artikkelin nimen yhteydessä. Artikkelit on kerätty Australian Kansalliskirjaston⁴¹ tietokannasta, johon on digitoitu 1800-luvulta säilyneitä lehtiä. Hakusanoina käytetty erilaisina yhdistelminä muuan muassa Australian alkuperäisväestöön viittaavia termejä kuten aboriginaalit, ”mustat”, ”raakalaiset” ja ”alkuasukkaat” sekä suojeluun liittyviä termejä kuten suojelu, sivistäminen ja kristinusko.

³⁹ Storey 2016, 18–19

⁴⁰ Esimerkiksi 1840-luvulla Australian siirtokunnissa julkaistiin 46 lehteä. 1850-luvulla julkaistiin vastaavasti 66 lehteä ja 1860-luvulla 58 lehteä. Määrät on otettu Elisabeth Webbyn artikkelista ja ne perustuvat Lurline Stuartin teoksessaan *Nineteenth-Century Australian Periodicals* (1979) julkaisemiin listoihin. Webby 1996, 27. Lisäksi alkuperäisaineistosta tuli ilmi, että aboriginaalien asiaa ajettiin monessa sanomalehdessä. Ks. esim. The Australian Blacks (From *the Pastoral Times*). *Sydney Morning Herald*, 25.11.1859.

⁴¹ Trove, <https://trove.nla.gov.au>. Artikkelit on mahdollista lukea myös oikokirjoitetussa muodossa, mutta tätä tutkimusta varten on hyödynnetty suoraan lehdistä tietokantaan skannattuja näköisversioita.

Vaikka tietokannassa on laaja valikoima 1800-luvulla ilmestyneitä artikkeleita useista eri lehdistä, aineisto on kokonaisuudeltaan hajanainen. Tähän vaikuttaa se, ettei kaikista lehdistä ole välttämättä säilynyt kaikkia numeroita sekä lehtien määrän paljous. Aineiston hajanaisuus ja kirjoittajien nimien sekä lehtien taustatietojen puuttuminen eivät muuta aineiston arvoa lähdemateriaalina, sillä esimerkiksi kirjoittajien ja lehtien poliittinen suuntaus on usein pääteltävissä artikkelin sisällöstä, kun se suhteutetaan aikalaiskontekstiin.

Pro gradu -tutkielmani perustuu laadullisen tutkimuksen aineistolähtöiseen lähestymistapaan, jossa tutkija etsii aineistosta teemoja, joista aineiston kirjoittajat puhuvat. Tutkija voi lähteä teemoittamaan aineistoa myös omien kysymystensä kautta, jolloin keskeiseksi nousee se, mitä kirjoittajat kunkin teeman kohdalla sanovat. Tutkijan tehtävänä on kirjoittajan antamien merkitysten löytäminen.⁴² Etsin aineistosta omiin tutkimuskysymyksiini pohjautuvia teemoja kuten alkuperäisväestön suojeleminen, sivistäminen ja kristinuskoon kääntäminen sekä koulutus, työnteko ja maanomistus. Näiden teemojen kautta tarkoitukseni on hahmottaa suojelekeskustelun sisältöä sekä siihen liittyviä argumentteja, jotka liitän laajempaan aikalaiskontekstiin sekä rasismien historiaan ja maskuliinisuuden kuvauksiin.

Australian alkuperäisväestön ja eurooppalaisten uudisasukkaiden suhdetta on tutkittu viime vuosikymmeninä paljon. Aboriginaalit jäivät pitkään huomiotta yleisessä Australian historiankirjoituksessa, jossa oli painotettu lähinnä Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden vaiheita. Aboriginaalit taistelivat kansalaisoikeuksistaan 1950–1960-luvuilla ja näiden taisteluiden myötä aboriginaalien kansalaisoikeudet tunnustettiin viimeisimpänä Queenslandin osavaltiossa vuonna 1982.⁴³ Tämän jälkeen australialainen historiantutkimus alkoi vähitellen tuoda esille aboriginaalien ja Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden sekä heidän jälkeläistensä vaikeaa historiaa ja erilaisia alkuperäisväestöä koskevia väärinkäytöksiä. Aboriginaalien omat kertomukset haastoivat ja haastavat edelleen omalta osaltaan Australian virallisen historian ja tuovat esille tapahtumia, joista on aiemmin hattu vaieta.⁴⁴

⁴² Moilanen & Räihä 2010, 55.

⁴³ Venäläinen 2013, 48–49.

⁴⁴ Australian pääministeri Kevin Rudd esitti hallituksen virallisen anteeksipyyntönsä aboriginaaleille 13.2.2008. Anteeksipyyntö sai ristiriitaisen vastaanoton. Alkuperäisväestö koki sen osaksi eheytymisprosessiaan, mutta osa ”valkoisesta” väestöstä piti sitä tarpeettomana. Ks. esim. Venäläinen 2013, 9.

Ajallisesti aikaisempi tutkimus on painottunut pääsääntöisesti 1880-luvun tapahtumista eteenpäin ja käsittelee muun muassa Australian assimilaatiopolitiikkaa, australialaisen nationalismin muodostumista, kolonialismin vaikutuksia, White Australia -politiikkaa⁴⁵, rasismia, aboriginaalilasten huostanottoja sekä näiden vaikutuksia alkuperäisväestön kulttuuriin ja identiteettiin⁴⁶. Suomessa aboriginaalien historiaa ovat tutkineet muuan muassa Kaisu Venäläinen, Johanna Perheentupa, Mervi Tiensuu sekä Mikko Myllyntausta pro gradu -tutkielmissaan. Kaisu Venäläinen käsittelee yleisen historian tutkielmassaan aboriginaalilasten huostanottoja osana Australian assimilaatiopolitiikkaa 1950–1960-luvuilla.⁴⁷ Johanna Perheentupa tarkastelee kulttuurihistorian tutkimuksessaan sitä, miten aboriginaaleista on kirjoitettu australialaisessa historiankirjoituksessa 1800-luvulla.⁴⁸

Omaa tutkimustani lähimpänä aiheiltaan ovat Mervi Tiensuun yleisen historian tutkielma⁴⁹, joka käsittelee Australian alkuperäisväestön sivistämispyrkimyksistä käytyä aikalaiskeskustelua sekä Mikko Myllyntaustan⁵⁰ yleisen historian tutkielma, joka käsittelee Australian aboriginaaleista ja Uuden-Seelannin maoreista 1830- ja 1840-luvuilla Britannian hallinnossa esitettyjä kuvauksia. Tiensuu ja Myllyntausta hyödyntävät alkuperäisaineistonaan Britannian parlamentin komiteoiden raportteja. Tämän lisäksi Tiensuu hyödyntää vielä kuvernöörin ja ministerin välistä kirjeenvaihtoa. Vaikka Tiensuu tutkii myöskin aiheeseeni liittyvää aikalaiskeskustelua, hänen tutkielmansa perustuu virkamiesten kirjeenvaihtoon sekä raportteihin.

Aboriginaalien suojeleminen itsenäisenä tutkimuskohteena näyttäisi jääneen aikaisemmassa tutkimuksessa vähemmälle huomiolle. Toimittaja James Heartfield käsittelee Iso-Britannian siirtokuntien alkuperäisväestön suojeleminen 1800-luvulla ajanutta APS:ää vuonna 2011 julkaistussa teoksessaan *The Aborigines' Protection Society*. Teos on toistaiseksi ainoa kattavasti seuran toimintaa käsittelevä teos viime vuosikymmeniltä. Brittiläisimperialismiin sekä kolonialismiin erikoistunut historioitsija Zoe Laidlaw'lla valmistelee APS:ää käsittelevää kirjaa, joka keskittyy APS:n sekä seuran perustajajäsenen Thomas Hodgkinsin

⁴⁵ White Australia -politiikan lähtökohdat ovat 1850-luvun kultakuumetta edeltäneeltä ajalta. Vihamielisyys ei-brittiläisiä siirtolaisia kohtaan oli seurausta halvemman työvoiman pelosta, jota tilanomistajat ja sokerinkasvattajat etsivät. Poliitiikkaa vahvistivat myös rodullisen ja kulttuurisen homogeenisuuden vaatimukset, joita ilman siirtokunnat eivät olisi pystyneet houkuttelemaan brittiläisiä siirtolaisia. Richards 2008, 167.

⁴⁶ Tässä kohtaa voidaan puhua myös identiteeteistä, sillä Australian aboriginaalit jakautuvat useisiin klaaneihin ja pienempiin ryhmiin, jotka puhuvat omaa kieltään. Venäläinen 2013, 6.

⁴⁷ Venäläinen 2013.

⁴⁸ Perheentupa 1998.

⁴⁹ Tiensuu 1982.

⁵⁰ Myllyntausta 2016.

toimintaan 1800-luvun puolivälissä.⁵¹ Heartfieldin ja Laidlaw'n lisäksi historiallisen maantieteen tutkijat Alan Lester ja Fae Dussart käsittelevät teoksessaan kolonialismin, humanitaarisen hallinnon ja suojelun suhdetta sekä aboriginaalien suojelua.⁵²

Tutkimuskirjallisuuteni käsittelee rasismien historiaa, länsimaalaisuuden ideologiaa, maskuliinisuutta, kolonialismia, alkuperäisväestön suojelua, Australian aboriginaalien kulttuuria sekä historiaa sekä brittiläistä rotuajattelua ja sen kehitystä. Tutkimukseni kannalta olennaisimmat rasismien historiaa käsittelevät teokset ovat historioitsijoiden Neil MacMasterin sekä Pekka Isakssonin ja Jouko Jokisalon teokset⁵³. Näiden lisäksi olen hyödyntänyt myös ”villeihin” liittyviä mielikuvia tutkineen Gustav Jahodan teosta⁵⁴. MacMaster avaa tutkimuksessaan modernin rasismien juuria. Isaksson ja Jokisalo puolestaan analysoivat rasismia kiinteänä osana eurooppalaista aatehistoriaa ja mentaliteettien kehitystä risti- ja löytöretkistä alkaen. Jahoda tarkastelee teoksessaan modernin länsimaalaisuuden ennakkoluulojen juuria.

Myös länsimaalaisuutta sekä maskuliinisuutta käsittelevä tutkimuskirjallisuus on olennaista tutkimukseni kannalta. Länsimaalaisuuden osalta keskeisimpiä teoksia ovat sosiaalisen maantieteen tutkija Alastair Bonnettin⁵⁵ ja yhteiskuntatieteiden tutkija Karim Maïchen⁵⁶ teokset. Bonnett tarkastelee teoksessaan länsimaalaisuus-käsitteen syntyä ja historiaa. Maïche puolestaan tutkii teoksessaan lännen käsitettä ja suomalaista kulttuuria. Maskuliinisuuden tutkimuksen osalta olen hyödyntänyt historioitsija Angela Woollacottin teosta⁵⁷, jossa hän tarkastelee Australian siirtokuntien uudisasukasyhteisöjä muuan muassa maskuliinisuuden näkökulmasta sekä Catherine Hallin teosta⁵⁸, jossa Hall tarkastelee muuan muassa miehisyyden rakentumista Britannian siirtokuntien ja metropolien vuorovaikutuksessa.

Australian alkuperäisväestön historiaa ja kulttuuria käsittelevistä teoksista keskeisimmät tutkimukseni kannalta ovat sosiaalitieteilijä Charles Dunford Rowleyn⁵⁹, historioitsija

⁵¹ Protecting Humanity: British Colonialism, Imperial Humanitarianism and the Aborigines' Protection Society, c. 1830-1870. Kirjan julkaisuajankohta ei ole vielä varmistunut. Dr Zoe Laidlaw. Researcher profile, Royal Holloway University of London. [https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/persons/zoe-laidlaw\(ded6e354-f02a-41e0-a6e2-35f5459cc87b\).html](https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/persons/zoe-laidlaw(ded6e354-f02a-41e0-a6e2-35f5459cc87b).html) [haettu 12.11.2018].

⁵² Lester & Dussart 2014.

⁵³ MacMaster 2001; Isaksson & Jokisalo 2005b.

⁵⁴ Jahoda 1999.

⁵⁵ Bonnett 2004.

⁵⁶ Maïche 2015.

⁵⁷ Woollacott 2015.

⁵⁸ Hall 2002.

⁵⁹ Rowley 1974.

Stuart Macintyren⁶⁰ sekä aboriginaalien kulttuurin tutkijoiden Stephen Muecken ja Adam Shoemakerin⁶¹ teokset. Sekä Rowley että Macintyre käsittelevät teoksissaan Australian alkuperäisväestön historiaa ja sen suhdetta aikaisempaan australialaiseen historiantutkimukseen. Muecken ja Shoemakerin teos käsittelee laajemmin aboriginaalien kulttuurin ominaispiirteitä. Alkuperäisväestön suojelua teoksista olennaisin on aikasemmin mainitsemani Alan Lesterin ja Fae Dussartin teos⁶², jossa käsitellään humanitaarisen hallinnon ja kolonialismin suhdetta sekä aboriginaalien suojelua. Kolonialismia ja uudisasukasyhteisöjä käsittelevistä teoksista keskeisin on kokoelmateos *The Cambridge History of Australia. Volume I. Indigenous and Colonial Australia*, jonka artikkelit käsittelevät laajasti Australian siirtokuntien ja alkuperäisväestön historiaa eri näkökulmista.⁶³

⁶⁰ Macintyre 1999.

⁶¹ Muecke & Shoemaker 2004.

⁶² Lester & Dussart 2014.

⁶³ The Cambridge History of Australia. Volume I. Indigenous and Colonial Australia 2013.

2 Suojelukeskustelun kolmikanta

2.1 ”Luonnon vähemmän täydelliset aikaansaannokset”⁶⁴

Sanomalehtikirjoituksissa Australian alkuperäisväestöä käsittelevä suojelukeskustelu koostui kolmikannasta: suojelun kohteesta, suojelun kannattajista sekä suojeluun kriittisesti suhtautuvista. Aikalaiset kuvasivat kirjoituksissaan suojelun kohdetta eli Australian alkuperäisväestöä paljon sekä määrittelivät ja luokittelivat heitä eri tavoin. Australiaan tulleet eurooppalaiset kirjoittivat pitkiä kuvauksia kohtaamisistaan Australian alkuperäisväestön kanssa usean sukupolven ajan samalla, kun siirtokuntien rajaseudut siirtyivät rannikon asutuksesta sisämaahan.⁶⁵ R.H. Davies kuvasi Tasmanian aboriginaaleja vuonna 1845 seuraavasti:

Aboriginaalit [– –] ovat keskivertaisen pituisia, erittäin jänteviä ja jäykkiä. Tanakan lihaksikkaita miehiäkin on, mutta harvoin: tämä on heidän tapojensa mukaista, joiden mukaan tarvitaan enemmänkin toimintaa kuin voimaa. Heidän värinsä on sinimusta, vähemmän musta kuin afrikkalaisen neekerin, mutta hieman mustempi kuin laskaarien⁶⁶. Heidän hiuksensa ovat mustat ja villamaiset, mutta ilmeisesti ei siinä määrin kuin neekereillä [– –] Heidän silmänsä ovat mustat, villit ja ilmaisevat tunteita voimakkaasti: otsa on korkea, kapea ja huimaava laelleen asti: litteä nenä, ja leveät sieraimet: isot, voimakkaat ja silmiinpistävät leukaluut, ja sangen leveät edestäpäin: varsin leveä suu, ja isot, voimakkaat ja tasaisesti muodostuneet hampaat; huulet eivät ole täyteläiset kuten neekereillä, eivät ainakaan yleisesti ottaen. [– –] heidän vartaloistaan lähtee omituinen haju. Heidän pääkallonsa täytyy olla hyvin paksu ottaen huomioon julmat iskut, joita he saavat päähänsä.⁶⁷

Aikalaisten vastaavanlaiset alkuperäisväestön fyysisiin ominaisuuksiin painottuvat kuvaukset kuuluvat 1700-luvulla syntyneiden fyysisen antropologian sekä rotuluokitteluiden perinteeseen, jotka perustuivat valistuksen ajattelijoiden pyrkimykseen selittää kaikki universumin ilmiöt naturalistisesti. Luonnonhistorioitsijoiden tavoitteena oli esittää sekä luonnon että yhteiskunnan ilmiöt tieteen avulla ja heidän työssään yhdistyivät muun muassa lääketiede, luonnonhistoria ja antropologia. Fyysisten ominaisuuksien kuvaamisen

⁶⁴ The Application of British Law to the Aborigines, [NO. V.], *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser* 11.8.1845.

⁶⁵ Bashford & Macintyre 2013, 2.

⁶⁶ Intialaiset merimiehet, jotka työskentelivät eurooppalaisilla laivoilla Intian meren reiteillä. Woollacott 2015, 28.

⁶⁷ Davies, R.H.: On the Aborigines of Van Diemen's Land, *Courier* 7.3.1846. ”The aborigines [– –] are a full average height, very sinewy and wiry. Stout muscular men occur but rarely: this is in accordance with their habits, in which activity rather than strength is called into action. Their colour is bluish black, less black than that of African negroes, but slightly more so than Lascars. Their hair is black and woolly, but apparently not so much so as that of negroes.[– –]The eyes are dark, wild, and strongly expressive of the passions: forehead high, narrow and stunning to a peak: nose flat, and nostrils wide: the jaw bones are large, strong, and prominent, and show a great width in front: the mouth is very wide, and the teeth large, strong and even; the lips are not full, like those of negroes, at least not generally so.[– –]a very peculiar odour proceeds from their bodies. Their skulls must be very thick, judging the blows which they receive on them with impunity.”

ja luokittelun avulla roduista muodostui hierarkia. Luokiteltavia ominaisuuksia olivat tu-
kan ja silmien väri, ruumiin koko ja ruumiin osien suhde toisiinsa sekä 1800-luvun alku-
puolelta lähtien kallonmuoto ja koko. Fyysisistä luokittelukriteereistä yleisin oli ihon-
väri.⁶⁸

Kun ihmiset kohtaavat jotakin erilaista, he yrittävät ymmärtää erilaisuutta vertaamalla
sitä johonkin tutumpaan.⁶⁹ Tämä tulee ilmi myös sanomalehtikirjoituksissa Australian al-
kuperäisväestön osalta. Kirjoittajat viittasivat aboriginaaleihin suoraan muuan muassa
Van Diemenin maan lauhkealla leveysasteella elävänä ”neekeripopulaationa” sekä ”pa-
pualaisena neekerinä”.⁷⁰ He vertasivat Australian alkuperäisväestön fyysisiä ominaisuuksia
jo ennestään tutun tummaihoisen afrikkalaisen ominaisuuksiin ja liittivät aboriginaa-
leihin vastaavanlaisia rodullisia määreitä kuin tummaihoisiin afrikkalaisiin liitettiin 1800-
luvulla. Historioitsija Neil MacMasterin mukaan ”mustan” rodullisen kategorian keskei-
syyden ymmärtäminen eurooppalaisessa yhteiskunnassa on sidoksissa ”valkoisten” eu-
rooppalaisten kohtaamisiin afrikkalaisten kanssa, jotka lisääntyivät merkittävästi 1400-
luvulta eteenpäin eurooppalaisten kartoittaessa ja asuttaessa Afrikan länsirannikkoa. Jo
ennen orjakaupan alkua eurooppalaisille muodostui afrikkalaisista selkeästi negatiivisia
stereotyyppioita. Ne yhdistyivät kristilliseen maailmankuvaan, jonka mukaan Afrikka oli
kaiken pakanallisen ruumiillistuma.⁷¹

Historioitsija George M. Fredrickson muistuttaa kuitenkin, että mustan värin assosioi-
mista pakanallisuuteen voidaan myös liioitella, sillä afrikkalaisia kuvattiin ennen 1400-
luvun puoliväliä myös sankarillisina pyhimyksinä, vaikkakin kyseessä oli pinnallinen il-
miö.⁷² Näin ollen afrikkalaisten ihonväri näyttäytyi eurooppalaisille sekä positiivisessa
että negatiivisessa valossa. Mustaan väriin liittyvät stereotyypit saivat järjestelmällisem-
män muodon vasta 1700-luvun systemaattisen orjuuden myötä, jolloin mustasta väristä
muodostui Euroopassa orjuuden merkki.⁷³ Kulttuurihistorioitsija Marjo Kaartinen tuo
esille, että kristittyjen ideologiassa toiseuteen liittyi olennaisesti ajatus syntisyydestä, joka

⁶⁸ Isaksson & Jokisalo 2005b, 55–57, 95–97, 100–101; Fredrickson 2002, 56–57.

⁶⁹ Jahoda 2002, 9.

⁷⁰ Van Diemen's Land: Moral, Physical, and Political. (Continued from Our Number of Oct. 6), *Colonial Times* 3.11.1840; A Word for the Aborigines, *South Australian Register* 23.1.1851; The Aborigines of Australia. No. VIII., *Empire* 16.9.1853.

⁷¹ Yhteydet Afrikkaan kasvoivat samoihin aikoihin, kun reformaatio ja vastareformaatio johtivat euroop-
palaisessa yhteiskunnassa seksuaalisuuden tukahduttamiseen ja puritaaniseen kiinnostukseen syntiä koh-
taan. MacMaster 2001, 60–61. Kt. myös Jahoda 2002, 26–35.

⁷² Fredrickson painottaa, että ennen orjakaupan alkua eurooppalaisten ennakkoluulot afrikkalaisia kohtaan
eivät perustuneet afrikkalaisten ihonväriin. Myöhäiskeskiajalla tummaihoiset ruumiit herättivät myös kiin-
nostusta osassa Länsi-Eurooppaa. Fredrickson 2002, 26–28.

⁷³ MacMaster 2001, 60–61.

kytkeytyi eriväristen ihmisten välisen eron kautta pahuuteen. Musta väri alkoi vähitellen yhdistyä pahan, saastaisen ja lihallisen merkityksiin.⁷⁴ MacMaster jatkaa, että tummaihoisiin kohdistuneet ennakkoluulot rakennettiin kääntämällä sivistyneen yhteiskunnan kannibalismia, eläimiin sekaantumista, insestiä, pyhäinhäväistystä ja pakanuutta koskevat tabut pääläelleen. Inho mustaa väriä kohtaan oli juurtunut syvästi myös mustaan väriin liitettyihin negatiivisiin konnotaatioihin pelottavasta yöstä, kuolemasta, helvetistä, paholaisesta ja noituudesta.⁷⁵

Rotuluokittelut ryhmittelivät fyysisten piirteiden ohella myös luonteenpiirteitä. 1600- ja 1700-luvuilla eurooppalaisten luomaa kuvaa afrikkalaisista leimasi muuan muassa hillitön seksuaalisuus, elämellisyys, aggressiivisuus, petollisuus ja kannibalismi. Nämä piirteet sidottiin yhteen ”villin” käsitteellä, joka oli laajalti levinnyt ja syvään juurtunut osa eurooppalaista kansanperinnettä ja taidetta, joissa ”villi” kuvattiin julmaksi, alastomaksi ja himokkaaksi.⁷⁶ Alkuperäisväestön edustajia verrattiin myös lapsiin, jolloin heidän luonteenpiirteinään korostuivat impulsiivisuus, tunnepitoisuus sekä harkinnan ja keskittymiskyvyn puute.⁷⁷ 1800-luvun rasiset stereotypit selittivät fyysisen ulkomuodon kuvauksista johdetuilla määreillä eri ”rotujen” luonteenpiirteitä. Rasiset, rodulliset stereotypit tummaihoisista pysyivät muuttumattomina ja ohjasivat tummaihoisille annettuja piirteitä, joita toistettiin aikalaikirjallisuudessa.⁷⁸

Tummaihoisiin afrikkalaisiin liitetyt luonteenpiirteet toistuivat myös aboriginaalien luonnetta kuvaavissa kirjoituksissa, joiden mukaan ”raakalaismaiset” aboriginaalit olivat mielenlaadultaan ailahtelevia. Toisaalta aboriginaalit olivat kuin luonnonlapsia, jotka leikkivät ja lauloivat, toisaalta he olivat raivokohtauksille alttiita ”petoja”, jotka eivät kyenneet hillitsemään mielipahaansa. Aikalaiset kuvasivat aboriginaaleja tavallisesti erittäin aistillisiksi, saamattomiksi ja omahyväisiksi. Kirjoittajat pitivät aboriginaaleja vihamielisinä, aggressiivisinä, ovelina ja väkivaltaan taipuvaisina.⁷⁹ Tulkitsen, että vertaamalla aborigi-

⁷⁴ Kaartinen 2004, 21–22; Isaksson & Jokisalo 2005b, 31–32.

⁷⁵ MacMaster 2001, 60–61. Rotuluokittelun yleistyessä vanhat erilaisuuden sekä itseyden ja toiseuden dikotomiat (barbaria–sivistys, kristitty–pakana, uskonto–taikausko) menettivät merkitystään. Siirtymä ei kuitenkaan ollut suoraviivainen, vaan uskontoon perustuvat stereotyyppiset kuvaukset jatkuivat rodullistamisen rinnalla ja sitä täydentäen vielä 1850-luvun jälkeenkin. Isaksson & Jokisalo 2005b, 55–57, 101.

⁷⁶ Isaksson & Jokisalo 2005b, 57.

⁷⁷ Jahoda 1999, 137.

⁷⁸ MacMaster 2001, 18.

⁷⁹ Aborigines, *Australian* 9.5.1841; Davies, R.H.: On the Aborigines of Van Diemen’s Land, *Courier* 7.3.1846; The Aborigines of Victoria, *Age* 19.10.1854; The Natives of this Colony, *Adelaide Times* 9.11.1854; Australian Blacks, *Queanbeyan Age and General Adviser* 9.2.1865; The Australian Aborigines,

naaleja ailahteleviin lapsiin uudisasukkaat rakensivat aboriginaaleista vastakohtaan ”valkoiselle” eurooppalaiselle ja asettivat heidät eriarvoiseen asemaan. ”Huonokäyttöinen, hillitsemätön ja moraaliton lapsi” oli eurooppalaisten uudisasukkaiden toruttavissa. Samanaikaisesti uudisasukkaat loivat mielikuvan, jonka mukaan aboriginaalit olivat luonnonlasten kaltaisina riippuvaisia eurooppalaisista ja eurooppalaisten huolenpidosta.

1800-luvun alussa rotuominaisuudet tulkittiin usein ympäristön ja ilmaston synnyttämiksi. Tulkinnan taustalla vaikutti ajatus siitä, että lähtökohtaisesti ihmislaji oli yhtenäinen, mutta äärimmäiset ilmasto-olot ja ankara ympäristö tuottivat myös fyysisesti ja psyykkisesti erilaisia ihmissuvun muutoksia, ”rotuja”. Ympäristöteoria selitti ”rotujen” synnyn ja hierarkian, jossa kauneimmat ihmislaajat sijoituivat ylimmälle ja rujoimmat alimmalle asteelle.⁸⁰ Historioitsija Nancy Stephan tuo esille, että 1700-luvulta lähtien tummaihoisten afrikkalaisten luontaisena pidetty alemmuus oli perustunut pitkälti ennakkoluuloihin tummia, ei-eurooppalaisia kohtaan. Lopulta mustasta ihonväristä muodostui ”luonnollista”: se tulkittiin ulkoiseksi merkiksi älyllisestä ja moraalisesta alemmuudesta. Siinä missä valkoinen ihonväri merkitsi puhtautta, neitseellisyyttä, hyveellisyyttä, kauneutta, hyväntekeväisyyttä ja jumalaa, musta ihonväri symboloi likaisuutta, syntisyyttä, moraalittomuutta, rumuutta, syntiä sekä paholaista.⁸¹ Englantilaisen ekspansion myötä musta ihonväri artikuloitiin kaikkein häiritsevimpänä piirteenä afrikkalaisten ulkonäössä ja siten ”valkoisen” ja ”mustan” vastakkainasettelu vahvistui.⁸²

Luvun alussa mainittu Davies jatkoi kirjoitustaan kuvaamalla alkuperäisväestölle ominaista hajua sekä aboriginaalien koko kehoa peittäviä haavaumia. Hän totesi niiden olevan seurausta aboriginaalien karkeasta elämästä ja likaisista elintavoista.⁸³ Outo haju ja haavaumat viittasivat likaiseen ja saastaiseen. Haavaumien kuvaamisen avulla Davies havainnollisti, että Australian aboriginaalien elämäntyyli oli eurooppalaisesta näkökulmasta yhtä likainen kuin afrikkalaisten. Samalla Davies yhdisti haavaumat ajalle tyypilliseen rotuluokitusten mukaiseen tulkintaan, jossa ulkoisten piirteiden perusteella esitettiin tulkintoja ”toisen” elämäntavasta ja kulttuurista. Kuten monet muutkin aikalaiskirjoitukset, myös Daviesin kuvaus aboriginaaleista rakensi samalla eroa eurooppalaisten ja Australian alkuperäisväestön välille. Hänen kuvauksessaan lihaksikkaat aboriginaalit olivat

Leader 15.7.1865; Traits of the Australian Aborigines, *Goulburn Herald and Chronicle* 2.9.1865; An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866; Civilization of the Blacks, *South Australian Register* 5.4.1866; The Aborigines of Victoria, *Brisbane Courier* 1.10.1869.

⁸⁰ Isaksson & Jokisalo 2005b, 107–108.

⁸¹ Stephan 1987, xii.

⁸² Isaksson & Jokisalo 2005b, 59.

⁸³ Davies, R.H.: On the Aborigines of Van Diemen’s Land, *Courier* 7.3.1846.

poikkeus. Tämän vastakohtana tulkitseen, että aikalaiset pitivät eurooppalaisia useimmiten lihaksikkaina ja liikkeissään sulavina jäykkyyden sijaan. ”Mustasta” ja ”valkoisesta” muodostui siten toistensa vastakohtia myös alkuperäisväestön suojelua käsittelevässä keskustelussa.

1860-luvulle tultaessa Australian alkuperäisväestön kuvaaminen sai suojelukeskustelussa moninaisempia vivahteita. Siinä missä aboriginaalien tumma ihonväri oli saanut Daviesin kuvauksessa sinisen vivahteen, 1860-luvulla ihonvärin kuvattiin vaaleammaksi ja joissakin tapauksissa sen katsottiin lähestyvän lähes kuparinväristä. ”Aitoja” Australian aboriginaaleja kirjoittajat kuvasivat kuitenkin täydellisen ”mustiksi”. Kirjoituksissa tuotiin myös esille, että osalla aboriginaaleista oli suorat hiukset ja selkeän voimakkaita juutalaisia piirteitä.⁸⁴ Näin ollen esitän aineistoni pohjalta, etteivät uudisasukkaat kuvanneet aboriginaalien ihonväriä pelkästään kategorisesti ”mustana”. Kuvauksissa esille tuodut vaihtelevat ihonvärin vivahteet. Aikalaiset muodostivat eroa aboriginaalin ja afrikkalaisen välille ja siten luokittelivat heidät eri kategorioihin. Tätä ”rodullisten” kategorioiden eroa alleviivasi myös se, että uudisasukkaat alkoivat verrata aboriginaaleja afrikkalaisen ”mustan” sijasta juutalaisiin. Samalla uudisasukkaat omaksuivat kuvauksissaan oikeuden määrittellä aboriginaalien ”aitouden” aboriginaalien ihonvärin perusteella.

Eurooppalaisten suurvaltojen väliset jännitteet alkoivat kasvaa 1800-luvun puolivälin jälkeen ja rotuteoriat siirtyivät ulkoeurooppalaisten ”rotujen” maailmanlaajuisesta luokittelusta ja yhtenäisestä ”valkoisesta”, eurooppalaisesta identiteetistä sisäiseen rasismiin, joka alkoi muodostaa eurooppalaisia alatyyppejä kuten arjalaiset ja kelttiläiset. Poliittisen antisemitismin myötä juutalaiset luokiteltiin ”valtiottomiksi toisiksi”; rodulliseksi ryhmäksi, joka uhkasi isäntäyhteiskunnan yhtenäisyyttä ja muodosti siten uhan kansalliselle selviytymiselle.⁸⁵ Juutalaisvastaisuus oli kytköksissä veren puhtauden periaatteeseen, jota hyödynnettiin siirtomaissa hallitsemis- ja alistamisperiaatteena. Periaatteen mukaan yksilön syntyperä ja ihonväri määrittelivät yksilön aseman yhteiskunnallisessa hierarkiassa.⁸⁶ Vertaamalla Australian alkuperäisväestöä juutalaisiin kirjoittaja asetti aboriginaa-

⁸⁴ Northern Australia, *Perth Gazette and West Australian Times*, 25.8.1865.

⁸⁵ MacMaster 2001, 110–111.

⁸⁶ Aateliston veren puhtauden periaate levisi Espanjassa 1400-luvun puolivälin jälkeen. Kristityiksi kääntyneet ja yhteiskunnassa edenneet juutalaiset erotettiin julkisista viroista, mikäli heillä oli kolmessa edellisessä sukupolvessa yksikin juutalainen esivanhempi. Veren puhtauden periaate yhdisti kansakunnan tehokkaasti, sillä se teki yhteiskunnan alimmastakin edustajasta paremman kuin ylhäisestä kristityksi kääntyneestä juutalaisesta. Veren puhtauden periaate perustui uskontoon ja kumosi kasteen vainosta ja syrjinnästä vapauttavan vaikutuksen ja toi käytäntöön muuan muassa käsitteet puoli-, neljännes- ja kahdeksasosajuutalainen. Isaksson & Jokisalo 2005b, 44–45.

lit ja juutalaiset samanlaiseen asemaan. Kirjoittaja pyrki tällä osoittamaan, että aboriginaalit muodostivat juutalaisten kaltaisen uhan yhtenäiselle, ”valkoiselle”, australialaiselle kansalliselle identiteetille⁸⁷, jota uudisasukkaat rakensivat aktiivisesti Australian siirtokunnissa 1800-luvun jälkipuoliskolla.

Artikkeleissa surkuteltiin Australian alkuperäisväestön kurjaa tilaa. Aboriginaaleihin viitataan ”mustina kurjina”, ”alkuasukaspartoina” ja ”surkeina olentoina”.⁸⁸ Aikalaiset seittivät kuvauksissaan alkuperäisväestön erilaista ulkomuotoa, luonnetta sekä alempaa sijoitusta rotuluokitteluissa edellä mainitun ympäristöteorian lisäksi Raamatun kertomuksella veljensä Abelin murhaneesta Kainista.⁸⁹ Kertomuksen mukaan Jumala kirosi Kainin ja asetti häneen sekä hänen jälkeläisiinsä merkin. Teologian tutkija Minna Heimolan mukaan 1800-luvun alussa lopetettu orjuus tulkittiin kiroukseksi ja kirouksen merkkinä pidettiin mustaa ihonväriä. Toinen usein käytetty Raamatun tarina oli vanhan testamentin kertomus kiroitusta Nooan pojasta Haamista. Haamin pojan Kanaanin kiroamiseen johtaneen synnin kuvaus on Raamatussa epämääräinen, mutta aikaisempina tulkintoina on esitetty muun muassa eläimiin sekaantumista, aviorikosta ja isän epäkunnioittamista. Tulkintaperinne, jossa Haamin on ajateltu syyllistyneen nimenomaan seksuaaliseen syntiin, kytkeytyi vähitellen rasistiseen ajatteluun ja rasistisiin Raamatun tulkintoihin.⁹⁰ Uudisasukkaat yhdistivät Australian alkuperäisväestön ”surkean” olotilan, erilaisen ulkomuodon ja alemman sijoituksen rotuluokitteluissa Raamatun kertomusten kautta syntiin ja siten kirjoittajat rakensivat samalla eroa itsensä ja kuvauskohteensa välille.

Aikalaisten käsitykset aboriginaalien kehitysasteesta vaikuttivat aboriginaalien olotilan kuvauksiin. Kysymys aboriginaalien degeneraatiosta eli ”rodun” huonontumisesta, taantumisesta tai rappeutumisesta liittyi olennaisesti keskusteluun Australian alkuperäisväestön kehitysasteesta. 1700-luvun ympäristöteoriaan nojaavien rotuluokitusten mukaan epäsuotuisa ympäristö, äärimmäiset ilmasto-olot ja ankara ympäristö aiheuttivat degeneraatiota ”roduissa”. Ihmisen ideaalityyppi löytyi sieltä, missä myös olosuhteet olivat

⁸⁷ Valkoinen Australia –ideaalin juuret ulottuvat kolonialismin alkuun Australiassa. 1880-luvulle tultaessa Australiassa polttavaksi kysymykseksi oli muodostunut ei-eurooppalaisen halvemman työvoiman saapuminen Australiaan. Rodulliset ennakkoluulot kasvoivat ja Australia haluttiin pitää ”valkoisena”. Valkoinen Australia –ideaali levisi hallinnontasolle erilaisina politiikkoina, joilla muuan muassa rajoitettiin kiinalaisten maahanmuuttoa 1900-luvun alussa. Palfreeman 1967, 1–4.

⁸⁸ Aborigines, *Port Philip Gazette* 9.9.1840; Outrages by the Blacks, *Sydney Gazette and New South Wales Advertiser* 4.10.1842; The Aborigines of Australia. No. XII., *Empire* 12.1.1854; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865; An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866.

⁸⁹ The Aborigines. No. 3, *Geelong Advertiser* 30.9.1844; Protector: The Aborigines. No. II., *South Australian Register* 8.9.1849. The Aborigines. To the Editor of the Empire, *Empire* 8.1.1861.

⁹⁰ Heimola 2016, 27, 30–31, 34.

suotuisat kuten Etelä- ja Keski-Euroopassa.⁹¹ Historioitsijat Marja Jalava ja Bo Stråth toteavat kuitenkin, että 1700-luvun aikana pohjoisen sijoitus arvoasteikolla nousi etelän yläpuolelle. Erilaiset ”rotuja” ja ”kansoja” koskevat ilmastoteoriat liitettiin 1700-luvun lopulla osaksi laajempaa etelä–pohjoinen-jakoa. Aikaisemman ilmastoteorioiden käsityksen pohjoisesta kehittymättömänä ja raakalaismaisena korvasi käsitys pohjoisesta selväjärkisten, rohkeiden ja vapautta rakastavien ihmisten asuinpaikkana. Tämä uusi käsitys oli suosittu pitkälle 1800-luvulle.⁹²

1860-luvun vaihteessa sanomalehtikirjoituksissa konstruointiin ero pohjoisessa ja etelässä elävien aboriginaaliheimojen välille: etelässä elävät heimot olivat ”luonnollisesti” älykkäämpiä ja ystävällisempiä ja pohjoisen heimot olivat eteläisempiä villimpiä ja julmempia.⁹³ Näin ollen sen lisäksi, että lehtikirjoitusten laatijat rakensivat eroa eurooppalaisten ja aboriginaalien luonteiden välille, uudisasukkaiden kuvaukset tuottivat eroa myös maantieteellisesti aboriginaalien välille. Euroopassa rotuluokittelussa 1700-luvulla tapahtunut maantieteellinen jako näkyi siten myös 1860-luvun vaihteen suojelekeskustelussa, jossa pohjoiseurooppalaisiin liitetyt piirteet liitettiin nyt Australian pohjoisosan alkuperäisväestöön. Kirjoittajat sijoittivat pohjoisen kuitenkin edelleen etelää alemmaksi. Siten tulkitseen, ettei Euroopassa tapahtunut pohjoisen arvostuksen nousu ulottunut vielä 1800-luvun puolivälissä Australiaan. Toisaalta pohjoisen aboriginaaliheimot eivät olleet vielä kovin tunnettuja, koska Australian pohjoisosiin perustettiin Queenslandin siirtokunta vasta vuonna 1859. Tämän seurauksena kirjoittajat kuvasivat mahdollisesti ”tunnetumpia” etelän aboriginaaliheimoja myönteisemmin.

Sekä länsimaalaisuudessa että kristinuskossa tuomitaan saamattomuus ja painotetaan työteliäisyyttä.⁹⁴ Varhaisella modernilla ajalla kiertolaisuuteen ja irtolaisuuteen liittyi Englannissa monia stereotyyppioita. Irtolaiset matkustivat isoissa, pelottavissa laumoissa. He puhuivat kulkukauppioiden kieltä ja miehet sekä naiset elivät seksuaalisesti irstasta elämää. Irtolaisuuden määritykset perustuivat oletukselle, että he valitsivat olla joutilaita, toimeettomia ja laiskoja. Aikalaisten mukaan ihmiselämä perustui työntekoon ja siten he

⁹¹ Isaksson & Jokisalo 2005b, 107–108. Ympäristöteoria ei ollut jyrkän erotteleva, sillä se mahdollisti degeneroitujen ”rotujen” palautuvuuden, mikäli nämä siirretään suotuisampaan ympäristöön.

⁹² Jalava & Stråth 2017, 39. Muuan muassa valistusajattelijat Montesquieu, Rousseau ja Voltaire sijoittivat skandinaavisen pohjoisen (pays nordiques) etelää korkeammalle. Protestanttinen pohjoinen merkitsi edistystä sekä rationaalisuutta ja katolinen etelä edusti konservatiivisuutta, ahdaskatseisuutta ja uskonnollista fanaattisuutta.

⁹³ Treatment of the Aborigines, *Moreton Bay Courier* 10.12.1853; The First Annual Meeting of the Aborigines' Friends' Association, *South Australian Register* 14.11.1859.

⁹⁴ Lester & Dussart 2014, 96.

pitivät irtolaisia yksilön toteutumista kurjimpina. He suhtautuivat laiskuuteen ja toimettomuuteen syntinä, joka johti sosiaaliseen epäjärjestykseen. Aikalaiset kuvasivat irtolaisia petollisiksi ja olettivat irtolaisten maleksivan kaduilla varastaen ja kerjäten.⁹⁵ Monelle viktoriaanisen ajan englantilaiselle irtolainen oli silmiinpistävä pilkkaus työn, kunniallisuuden ja uskonnon kolminaisuudelle. Aikalaiskirjoittajat asettivat irtolaiset ”vaarallisten luokkien” kategoriaan. Yhteiskunnan ja irtolaisuuden välinen suhde oli pohjimmiltaan kiista hallinnosta ja moraalisuudesta. Englannissa päättäjät pyrkivät hallitsemaan irtolaisuudesta aiheutuvia sosiaalisia ongelmia säättämällä useita irtolaisuutta rajoittavia lakeja vuosina 1824–1882.⁹⁶

Uudisasukkaat kantoivat kiertolaisuuteen liitetyt asenteet mukanaan Englannista Australiaan ja hyödynsivät jälleen kerran ennestään tuttua uuden määrittelyssä. He tulkitsivat aboriginaalien ominaisuuksia, kykyjä ja elintapaa oman kulttuurinsa kautta. Kirjoittajien kuvauksissa alkuperäisväestön olotilan ”surkeus” kiteytyi aboriginaalien elämäntapaan, jonka katsottiin perustuvan kiertolaisuuteen. Uudisasukkaat esittivät, että saarelle saapuneet aboriginaalit olisivat muodostaneet yhteiskunnan, joka olisi yhteneväinen lähtömaansa kanssa, mikäli he olisivat olleet jonkin ”sivistyneen” ihmisperheen haara. Koska kotiinpaluu ei ollut mahdollinen, tulokkaista tuli vaeltava kansa. Maan ankeus, hedelmättömyys ja niukkuus estivät pysyvän asutuksen muodostamisen, joten aboriginaalit olivat tuomittuja kiertävään elämään ja jatkuvaan ”raakalaisuuteen”. Kun eurooppalaiset valtasivat lisää alueita, aboriginaalit varastivat ja kerjäsivät. He eivät varautuneet tulevaan.⁹⁷ Uudisasukkaat pitivät Australian aboriginaaleja eurooppalaisiin verrattuna vähemmän älykkäinä, innostuneina ja energisinä. Siinä missä eurooppalaiset olivat yritteliäitä ja ahkeria, aboriginaalit pystyivät ainoastaan hetkelliseen ponnistukseen ja siten heiltä uupui eurooppalaisten kestävyys.⁹⁸

Tulkintani mukaan kirjoittajat yhdistivät Australian luonnon olosuhteet aboriginaalien elämäntapaan kiertolaisina ja pitivät kiertolaisuutta tuomiona. Sivistys yhdistyi heidän ajattelussaan yhteiskunnan muodostamiseen ja paikoilleen asettumiseen. Aboriginaalista muodostui oman kulttuurinsa ja elämäntapansa uhri. Suojelukeskustelussa korostui eu-

⁹⁵ Hitchcock 2016, 15, 24–25, 29, 149.

⁹⁶ Jones 2016, luku VII, Kindle.

⁹⁷ The Aborigines of Australia. No. II., *Empire* 10.5.1853; The Australian Blacks (From the Pastoral Times), *Sydney Morning Herald* 25.11.1859; The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861.

⁹⁸ Aborigines, *Australian* 9.5.1841; Davies, R.H.: On the Aborigines of Van Diemen’s Land, *Courier* 7.3.1846; The Aborigines of Victoria, *Age* 19.10.1854; Australian Blacks, *Queanbeyan Age and General Adviser* 9.2.1865; The Aborigines of Victoria, *Brisbane Courier* 1.10.1869.

rooppalaisuus ja ei-eurooppalaisuus toistensa peileinä. Uudisasukkaat pyrkivät tulkitsemaan aboriginaalien kulttuuria omien rotuluokitustensa kautta muodostuneiden ennakkokäsitysten pohjalta. Samalla rotuluokitusten mukanaan kantamat ennakkoluulot aboriginaalien elintavasta yhdistyivät uudisasukkaiden käsityksiin irtolaisuudesta, jota pidettiin yhteiskunnallisena ongelmana 1800-luvulla. Australian alkuperäisväestön kiertävä ja maata työstämätön elämäntyyli näyttäytyi eurooppalaisille laiskuutena, koska aboriginaalit eivät uudisasukkaiden mukaan nähneet sen enempää vaivaa esimerkiksi ruoan hankkimiseen kuin oli välttämätöntä. Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden kuvauksissaan muodostamat rotuluokitukset ja vastakkainasettelut määrittivät suojelukeskustelussa sitä, millainen tulevaisuus aboriginaaleilla nähtiin olevan osana uudisasukkaiden muodostamia yhteisöjä.

2.2 ”Surkean olennon” pelastajat

Australian siirtokuntien väestön rakennetta hallitsi etäisyyden ja erityisten siirtolaisten rekrytointimekanismien yhdistelmä. Australiaan lähetettiin Britanniaasta vankeja, jotka oli valittu palvelemaan siirtokuntien toiminnallisia tarpeita. Siirtokuntien alkuvuosikymmeninä vapaiden siirtolaisten määrää rajoitettiin, mutta myöhemmin vapaiden siirtolaisten osuus väestöstä kasvoi, kun esimerkiksi maan ostamista helpotettiin. Siirtolaisuuden rajoittaminen loi perustan siirtokuntien hyvin jakautuneelle sosiaaliselle rakenteelle. 1830-luvulla siirtokunnat ylittivät alkuperäisen tarkoituksensa rangaistusvankiloina ja niiden taloudellinen kehittyminen vaati lisää työvoimaa. Siirtokunnissa kehitettiin järjestelmä, jossa maan myynnistä saaduilla tuloilla avustettiin siirtolaisuutta Englannista. Sosiaal historian tutkija Eric Richardsin mukaan suurin osa Australiaan avustetuista siirtolaisista edusti työväestön ylempiä kerrostumia.⁹⁹ Historioitsija Stuart Macintyre tuo kuitenkin esille, että brittiläiset välittäjät lähettivät Australiaan myös köyhäintaloihin eristettyjä köyhiä.¹⁰⁰ 1830-luvulla vapaiden siirtolaisten ja siirtokunnissa syntyneiden määrä ohitti vankien määrän Uudessa Etelä-Walesissa, sama tapahtui Tasmaniassa 1850-luvulla. 1800-luvun puolivälissä Australian siirtokuntien uudisasukasväestö koostui pääosin vangeista, entisistä vangeista, upseereista, virkamiehistä, vapaista siirtolaisista sekä siirtokunnissa syntyneistä henkilöistä.¹⁰¹

⁹⁹ Richards 2008, 165–167. Kt. myös MaCalman & Kippen 2013, 296–298.

¹⁰⁰ Macintyre 1999, 77.

¹⁰¹ Karskens 2013, 93, 104; MaCalman & Kippen 2013, 296–297.

Euroopasta tulleet uudisasukkaat esittivät itsensä artikkeleissa etupäässä kahdesta näkökulmasta, joko Australian alkuperäisväestön suojelun kannattajina tai suojelun kriitikkoina. Suojelun kannattajat luonnehtivat uudisasukkaiden hyväntahtoisuutta aboriginaaleja kohtaan, joka oli näiden ”valistumattomien, onnettomien olentojen” ainoa turva. Heidän mielestään aboriginaalien turvallisuus oli parantunut uudisasukkaiden saapumisen jälkeen: edes katalimmat ”valkoiset” eivät sallineet aboriginaalien keskuudessa yleisiksi katsottuja kannibalismia ja lasten murhia. ”Valkoiset” suojelivat aina ”omia mustiaan”. Aboriginaalien olosuhteet olivat harmoninen kompromissi heidän muinaisten vapaiden tapojensa ja eurooppalaisen ylellisyyden välillä.¹⁰² Kirjoittajat näkivät eurooppalaisten saapumisen Australiaan alkuperäisväestön kannalta ensisijaisesti hyödyllisenä. Heidän näkemyksensä mukaan eurooppalaisen ”sivistyksen” ja esimerkin myötä aboriginaalien elinolot paranisivat ja aboriginaalit luopuisivat tavoistaan, joita uudisasukkaat pitivät alkeellisina ja vapaina. Uudisasukkaat myös suojelivat aboriginaaleja vahingollisilta vaikutteilta.

Siirtolaisten hyväntahtoisuutta korostavat kirjoittajat voidaan liittää 1800-luvun alussa Englannissa levinneeseen humanitaariseen liikehdintään. Humanitaarisuuden kannattajien mukaan kolonialismi sen senhetkisessä muodossaan oli tahra sekä kamaluuksia harjoittavien yksilöiden että Englannin luonteessa kokonaisuutena. Alkuperäisväestön kolonisaation seurauksena kokemat väärydet tuli hyvittää kaikilla tiedon, sivistyksen, koulutuksen ja kristinuskon eduilla sekä suojelutoimenpiteillä, joiden tarkoituksena oli estää maa-alueiden lisämenetykset ja uudisasukkaiden uudet hyökkäykset aboriginaaleja kohtaan.¹⁰³ Australian siirtokuntien historiaa sekä siirtolaisten ja alkuperäisväestön suhdetta tutkivat historioitsijat, Tracey Banivanua Mar ja Penelope Edmonds, tuovat kuitenkin esille, etteivät humanitaarisen liikehdinnän kannattajat yleisesti ottaen varsinaisesti vastustaneet kolonialismia. He tukivat hyväntahtoista, kristillistä kolonialismia, jota he pitivät moraalisen valaistuksen sivistävänä tehtävänä.¹⁰⁴ ”Valkoista” porvarillista yhteiskuntaluokkaa pidettiin järjen, moraalin, oikeuden ja humanisuuden korkeimpana kehitysvaiheena.¹⁰⁵

¹⁰² The Australian Blacks. (From *the Pastoral Times*), *Sydney Morning Herald* 25.11.1859; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865.

¹⁰³ Lester 2002, 27.

¹⁰⁴ Banivanua Mar & Edmonds 2013, 352–353.

¹⁰⁵ Isaksson & Jokisalo 2005b, 114.

Tulkintani mukaan Australian alkuperäisväestön suojelun kannattajissa yhdistyivät sekä ”hyväntahtoinen”, kristillinen kolonialismi että ”valkoinen” porvarillinen yhteiskuntaluokka. Sanomalehtikirjoituksissa alkuperäisväestön suojelua kannattaneet voidaan luokitella enimmäkseen lähetystyöntekijöiksi ja filantroopeiksi, hyväntekeväisyyttä harjoittaviksi ylä- tai keskiluokan miehiksi. Heidän näkemyksissään alkuperäisväestön suojelusta korostui eurooppalaisten moraalinen velvollisuus Australian alkuperäisväestöä kohtaan. Suojelun kannattajien mukaan eurooppalaiset olivat kolonialismin myötä kosketuksissa erilaisten kansojen kanssa ja ”valkoisen” miehen oikeudenloukkaukset riistivät alkuperäisväestöltä heidän omaisuutensa. Tämän lisäksi alkuperäisväestö oli kohdannut paljon vääryyksiä ja väkivaltaa eurooppalaisen ”sivistyksen” etenemisen myötä.¹⁰⁶ Vaikka suojelun kannattajat viittasivat eurooppalaisten harjoittamaan väkivaltaan, uudisasukkaiden hyväntahtoisuutta korostavat artikkelit toisaalta kielsivät myös syytökset muun muassa uudisasukkaiden kovakouraisuudesta, aboriginaalien nälkään näännyttämisestä ja väkivallasta perusteettomina, sillä uudisasukkaat teetättivät kirjoittajien mukaan aboriginaaleilla kevyitä töitä, ruokkivat aboriginaalit hyvin ja antoivat heille kunnan vaatetuksen. Näin ollen aboriginaalit olivat paremmassa asemassa kuin muut anglosaksien alistamat kansat.¹⁰⁷

1800-luvun alussa sivistyneen yhteiskunnan perustana oli ydinperhe sekä erilliset tilat yhteiskunnassa miehille ja naisille. Sivistynyt maskuliinisuus muokattiin uudelleen keskiluokan ja evankelisten verkostojen kautta. Historioitsija Catherine Hall tuo esille, että keskiluokkaisen miehisyyden itsenäisyyteen kuului heikompien tukeminen.¹⁰⁸ Maskuliinisuuteen sisältyi isän ja aviomiehen roolit: miehet opastivat perheensä mieliä, johtivat perheensä hurskautta ja hallitsivat perheensä temperamenttia. Perheen piiriin kuuluivat myös suojatit ja holhokit. Ihmisyyden kategoria laajeni 1800-luvulla ja sen myötä uskonnollinen vastuu lähimmäisestä ja avunanto ulotettiin tutusta ja läheisestä siirtokuntien alkuperäisväestöön. Velvollisuus huolehtia ”heikoimmista” oli miehen moraalinen, sosiaalinen ja laillinen velvollisuus. Miehen käytöksen vähäosaisia kohtaan tuli olla kunnioitettavaa ja ystävällistä sekä opettavaa ja autoritääristä. Historiallisen maantieteen tutkijat

¹⁰⁶ Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861.

¹⁰⁷ T.A. Brown: A Chapter on Blacks. *Argus*, 15.10.1856.

¹⁰⁸ Hall 2002, 27.

Alan Lester ja Fae Dussart kutsuvat tätä uutta maskuliinisuusdiskurssia hyväntahtoiseksi maskuliinisuudeksi.¹⁰⁹

Filantrooppien lisäksi alkuperäisaineistossa luonnehditaan lähetyssaarnaajia suojelun kannattajina. Kirjoittajat toivat esille, että Australiassa toimi lähetyssseuroja monista seurakunnista. Kristillisten kirkkojen kiireellinen tehtävä oli Jumalan sanan jakaminen Australian siirtokuntien alueille levittäytyneille aboriginaaleille. Lähetyssaarnaajat olivat rauhallisia ja itsensä kieltäviä. He olivat lannistumattomia ja hellittämättömiä huolimatta työssään kokemistaan pettymyksistä ja vaikeuksista. Lähetyssaarnaajat halusivat tehdä uskonnollisesta aineksesta merkittävän osan alkuperäisväestön sivistämispyrkimyksiä.¹¹⁰ Historioitsija Alison Twells toteaa, että lähetyssaarnaajissa toteutui 1800-luvun alun lähetystyöhön perustuva filantropia, jonka tehtävänä oli tuottaa miehiä ja naisia, joilla oli kristillinen luonne. Englantilainen kansa, sen kulttuurinen elämä ja hallintojärjestelmä oli tarkoitus liittää yhteen kristillisten periaatteiden ja moraalijärjestelmän kanssa sekä laajentaa maailmanlaajuisesti kristillistä moraalijärjestelmää ja yhteisöä. Samaan projektiin kuuluivat koti- ja ulkomaat. Twells korostaa kuitenkin, ettei lähetystyöhön perustuvaa filantropiaa pidä nähdä ainoastaan kristillisen hyväntahtoisuuden eleenä, vaan kyse on myös keskiluokkaisesta liikkeestä, jolla tavoiteltiin kansallista ja kansainvälistä reformia, joka loi uuden kentän sosiaaliselle toiminnalle ja väliintulolle.¹¹¹

Uudisasukkaiden hyväntahtoisuutta korostavissa kirjoituksissa lähetyssaarnaajista ja filantroopeista rakennettiin mielikuva alkuperäisväestön pelastajina. Suojelun kannattajat noudattivat hyväntahtoisuuden periaatteita ja ulottivat velvollisuutensa myös Australian alkuperäisväestöön. He omaksuivat aboriginaalien suhteen isällisen roolin, mistä osoituksena lienee kirjoittajien puhe ”omista mustista”. Suojelua kannattaneiden kirjoittajien moraalinen velvollisuutensa miehinä oli huolehtia siitä, etteivät aboriginaalit joutuisi enää kärsimään. Tämän lisäksi heidän tuli opastaa aboriginaaleja ”sivistyneen elämän” tavoissa, mikä kohottaisi aboriginaalien olotilaa ja parantaisi heidän elinolojaan. Hyväntahtoiset miehet ja erityisesti lähetyssaarnaajat olivat vastuussa myös abo-

¹⁰⁹ Lester & Dussart 2014, 9, 134–135, 137–139; Hall 2002, 27. Myös Woollacott käsittelee uutta maskuliinisuusdiskurssia teoksessaan ja on nimennyt sen moraaliseksi maskuliinisuudeksi. Suhteessa aboriginaaleihin sekä tapansa parantaneisiin vankeihin englantilainen mies oli Woollacottin mukaan ”uuden rodun hyveellinen isä”. Woollacott 2015, 68.

¹¹⁰ The Claims of the Aborigines (Abridged from the Sydney papers), *Maitland Mercury and Hunter River General Advertiser* 12.1.1856; Aborigines Protection Societies, *Brisbane Courier* 17.4.1865; The Aboriginal Settlement at Coranderrk, *Australian News for Home Readers* 25.8.1865; An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866.

¹¹¹ Twells 2009, 5–6.

riginaalien kristillisestä kasvatuksesta. Hyväntahtoinen maskuliinisuusdiskurssi ja mielikuva suojelun kannattajista alkuperäisväestön pelastajina korostivat eurooppalaisten tärkeyttä. He pitivät itsestään selvänä, että alkuperäisväestö ottaisi kiitollisena heidän apunsa vastaan ja antaisivat mielensä heidän muokattavakseen, sillä heidän asemansa oli jo parempi kuin muiden ”anglosaksien alistamien kansojen”. Lähetysaarnajista ja filantroopeista rakentunut mielikuva alkuperäisväestön pelastajina muodostui siten noudattaen ajalle yleisten rotuluokittelujen malleja, joissa eurooppalaiset uudisasukkaat oli sijoitettu kehityksen korkeammalle asteelle. Samalla aboriginaaleista välittyi mielikuva uhreina, joilla ei ollut omaa toimijuutta.

Monet uudisasukkaista kokivat filantropian laajentumisen aboriginaaleihin ongelmallisena. Sanomalehtikirjoitusten laatijat kritisoivat suojelun kannattajia ja kuvasivat heitä todellisuudesta irtautuneiksi ”hulluiksi visionääreiksi”: heidän ajatuksensa alkuperäisväestön suojelun tarpeellisuudesta perustuivat joko väärin tai puutteellisiin tietoihin siirtokuntien todellisesta tilanteesta sekä alkuperäisväestön ”raakalaismaisesta” luonteesta. Aboriginaalien suojeluun kriittisesti suhtautuvat arvostelivat filantroopeja erityisesti siitä, että filantroopit olivat itse kotona suojassa alkuperäisväestön aiheuttamilta vaaroilta. Pääasiassa kaupungeissa asuvat filantroopit vähätelivät rajaseutujen uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välisiä vaikeuksia ja suosivat siten ”vihollista”. Tiedon ja kokemuksen puutteen ohella kriitikot toruivat filantroopeja heidän halusta kerätä suosiota asettamalla itsensä heikomman osapuolen puolustajiksi. Tämän lisäksi filantrooppien suojelua varten esittämät suunnitelmat olivat kriitikoiden mukaan liian vaativia ja siten filantroopit tulisivat pettymään aikeissaan. Filantrooppien hyväntahtoiset aiheet ja armeliaisuus kostautuisivat heille, sillä alkuperäisväestön ystävällinen kohtelu ja hemmottelu terävöittivät suojelun kriitikoiden mukaan alkuperäisväestön ahnaita haluja ja kouluttamattomia taipumuksia.¹¹²

Kirjoittajien arviot lähetysaarnajien hyväntahtoisuudesta ja suojeluyrityksistä olivat usein suosiollisempia kuin filantrooppien. 1800-luvulla lähetysseuroja perustivat miehet, jotka olivat saavuttaneet taloudellista menestystä verrattain uudella keskiluokkaisten yri-

¹¹² Relative Position of the White and Black Population (Continued), *Port Philip Gazette* 7.3.1840; Aborigines, *Port Philip Gazette* 9.9.1840; Outrages by the Blacks, *Sydney Gazette and New South Wales Advertiser* 4.10.1842; The Blacks (From the *Portland Mercury*), *Port Philip Gazette* 5.7.1843; The Native Blacks, *Moreton Bay Courier* 21.10.1848; Treatment of the Aborigines, *Moreton Bay Courier* 10.12.1853; The Australian Blacks (From the *Pastoral Times*), *Sydney Morning Herald* 25.11.1859; The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861.

tysten alueella ja jotka pystyivät lahjoittamaan omaa aikaansa ja rahallista tukeaan lähetysseurojen perustamiseen. Siirtokuntiin lähetetyillä lähetysaarnajilla oli hyvin epämääräinen ja epävakaa asema siirtokuntien virkamiesten, ”valkoisten” uudisasukkaiden sekä riistettyjen aboriginaalien välissä. He horjuivat ”valkoiseen” yhteiskuntaan identifioidumisen sekä alkuperäisväestön, jota heidän oli tarkoitus käännäyttää ja suojella, välillä. Samalla lähetysaarnajan tehtävä tarjosi nuorille miehille, joita Englannissa rajoittivat heidän luokkansa ja koulutuksensa, mahdollisuuden parantaa sosiaalista asemaansa.¹¹³ Uudisasukkaiden mukaan lähetysaarnajat ansaitsivat työssään paljon rohkaisua ja myötätuntoa. Lähetystyön hitautta ja vaikeutta selitettiin alkuperäisväestön degeneroituneella tilalla, mutta usko lähetystyön lopulliseen onnistumiseen oli tästä huolimatta vahva. Toisaalta uudisasukkaat totesivat myös lähetysaarnajien erehtyneen filantrooppien tavoin, eivätkä he odottaneet lähetysaarnajien työstä tuloksia. Kriitikot moittivat lähetysaarnajia niin ikään siitä, että lähetysaarnajien huomio kiinnittyi lähetystyön lisäksi kaupankäyntiin yritystensä kautta.¹¹⁴

Näkemykseni mukaan suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat rakensivat eroa itsensä uhraavien lähetysaarnajien sekä omahyväisten, suosiota hakevien filantrooppien välille. Suojelukriitikot moittivat filantrooppeja suosion kalastelusta ja epärealistisista suunnitelmista, jotka perustuivat puutteellisiin tai väriin tietoihin ja lopulta vain pahensivat uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välistä suhdetta. Kriitikoiden tuohtumusta kärjisti filantrooppien etäisyys rajaseutujen konfliktialueilta ja filantrooppien asettautuminen aboriginaalien puolelle uudisasukkaita vastaan. Suojelukriitikot kuvasivat lähetysaarnajia filantrooppeja suosiollisemmin, vaikka kriitikot eivät olleet heidänkään onnistumisestaan vakuuttuneita. Suosiollisempiin kuvauksiin vaikutti ehkä osaltaan lähetysaarnajien epävakaa asema uudisasukasyhteisössä, jolloin heidän asemansa ei näyttäytynyt niin selkeänä puolesta–vastaan -akselilla. Lähetysaarnajat tekivät työtään myös aboriginaalien keskuudessa rajaseuduilla ja he eivät olleet suojassa konflikteilta filantrooppien tapaan. Lähetysaarnajan työn kautta avautuneet etenemismahdollisuudet muodostivat kuitenkin ristiriidan itsensä uhraavan lähetysaarnajan ideaalin kanssa ja toi esille sen, etteivät lähetysaarnajien motiivit lähteä siirtokuntiin aina perustuneet puhtaasti käännäytystyöhön.

¹¹³ Johnston 2003, 8, 39–40, 208.

¹¹⁴ Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; Treatment of the Aborigines, *Moreton Bay Courier* 10.12.1853; The Natives of this Colony, *Adelaide Times* 9.11.1854; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865; The Aboriginal Settlement at Coranderrk, *Australian News for Home Readers* 25.8.1865; An Appeal for the Aborigines. *Adelaide Observer*, 13.1.1866. Civilization of the Blacks. *South Australian Register*, 5.4.1866.

Vaikka alkuperäisaineistossa korostuikin se, että alkuperäisväestön suojelua kannattivat pääsääntöisesti filantroopit ja lähetyssaarnaajat, suojelua tukivat aineistossa myös yksittäiset naiset. Lähetystyöhön osallistuneiden naisten kirjoituksia tutkinut kirjallisuudentutkija Anna Johnstonin mukaan sukupuoli oli keskeinen evankelisessa protestanttisuudessa 1800-luvun alkupuolella. Hurskas nainen oli kodin tuki ja hänen tehtävänsä oli täydentää julkiseen elämään osallistuvaa miestä. Naiset osallistuivat evankelisen yhteisön ja lähetyseurojen toimintaan, mutta heidän toimintansa oli usein näkymätöntä. Lähetyssaarnaajien vaimojen asema kodin roolimalleina ja kodista huolehtijoina rajoitti heidän toimintaansa. Naisten ei tullut laiminlyödä kotiin liittyviä vastuitaan. Tästä huolimatta naiset pitivät muuan muassa opintopiirejä Raamatusta alkuperäisväestön naisille.¹¹⁵

Artikkeleissa tuotiin esille, että hyväntekeväisyyttä harjoittavat naiset olivat hellähenkisiä ja myötätuntoisia kärsiviä kohtaan. Naisten hyvää tarkoittavista aikeista huolimatta, kirjoittajat toruivat naisia. Vaikka uudisasukkaat toivat esille arvostavansa naisten rohkeutta ja kiltteyttä heidän puhuessaan julkisesti alkuperäisväestön puolesta, he muistuttivat naisten toimivan samalla omaa luonnettaan vastaan. Naisia arvosteltiin siitä, että he hukuttivat sympatiansa alkuperäisväestöön pitkien matkojen päässä ja laiminlöivät heidän ovellaan päivittäin seisovia myötätunnon arvoisia pakanoita, joilla oli oikeus naisten sympatiaan ja apuun.¹¹⁶ Hyväntekeväisyyttä harjoittavat naiset astuivat kodin piiriin ulkopuolelle, kun he kirjoittivat lehteen ja ottivat osaa julkiseen keskusteluun, jonka aikalaiset mielsivät miesten alueeksi. Kirjoittajien mukaan naisten tuli rajoittaa hyväntekeväisyytensä kodin läheisyyteen. Tällöin he eivät laiminlöisi tehtävänsä eikä ovellaan päivittäin seisovia pakanoita. Huolimatta siitä, että kirjoittajat sanoivat arvostavansa näiden naisten rohkeutta, he kehottivat isällisesti naisia pysymään kotona. Siinä missä aboriginaalien osallistumista yhteiskuntaan rajoitti rotuluokittelun heille määräämä paikka, naisten osallistumista rajoitti heidän sukupuolensa. Hyväntahtoista maskuliinisuutta edustavat miehet toimivat isähahmoina sekä Australian alkuperäisväestölle että ”valkoisille” naisille: he kannustivat ja toruivat molempia tilanteeseen sopivaksi katsomallaan tavalla.

¹¹⁵ Johnston 2003, 39, 43, 49.

¹¹⁶ An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866.

2.3 Itseään puolustavat valloittajat

Australian alkuperäisväestön suojelua kannattaneiden filantrooppien ja lähetyssaarnaajien lisäksi lehtikirjoituksissa kuvattiin uudisasukkaita, jotka suhtautuivat ajatukseen aboriginaalien suojelusta kriittisesti ja vastustivat suojelua. Humanitaarista tehtävää siirtokunnissa haastoivat miehet, jotka olivat jatkuvasti konfliktissa aboriginaalien kanssa siirtokuntien rajaseuduilla. 1830-luvun puolivälissä Australian siirtokuntien rajaseutujen uudisasukkaat koostuivat pääasiassa karanneista vangeista, entisistä vangeista sekä huonomaineisista maanvaltaajista, jotka valtasivat maata aluksi laittomasti hankkiakseen elannon itselleen tai saadakseen maasta nopeita voittoja. Laitonta maanvaltausta lisäsi se, että paikallishallinto kieltäytyi myöntämästä maanvaltauslupia sekä myymään maa-alueita, joita ei oltu vielä kartoitettu. Käytännössä paikallishallinnolla ei kuitenkaan ollut resursseja siirtokuntien rajaseutujen valvontaan. Siten 1800-luvun puolivälissä myös kunniakkaat ja varakkaat uudisasukkaat olivat seuranneet maanvaltaajien esimerkkiä ja lähettäneet rajaseuduille omia karjalaumojaan ja niitä valvovia työntekijöitä.¹¹⁷

Miehisyyden määritelmät rajaseutujen uudisasukasyhteisöissä saivat vaikutteita siirtokuntien kaupunkikeskuksissa ja imperiumin metropoleissa muotoilluista käsityksistä. 1800-luvun puolivälin käsitykset miehisyydestä sisälsivät määreet miesten itsenäisyydestä, itsekurista ja järkevyydestä. Uudisasukaskolonialismin välttämättömyys sekä laajalle levinnyt rajaseutujen väkivalta asettivat vaihtoehtoisia ja ristiriitaisia määritelmiä rinnakkain hyväntahtoisen maskuliinisuuden kanssa. Rajaseudun maskuliinisuudessa keskeistä olivat fyysinen voima, kestävyys sekä ratsastus-, metsästys- ja ampumistaidot sekä hiljaisemmassa rekisterissä äärimmäisen väkivallan käyttö aboriginaaleja kohtaan. Rajaseudun maskuliinisuus yhdistettiin myös luontoon ja vapauteen. Ystävyyden keskeisyys rajaseudun maskuliinisuudessa alleviivasi yksilöllisyyden sijaan sosiaalisen hyväksynnän tarvetta ja yhdenmukaisuutta uudisasukasmiesten keskuudessa. Rajaseutujen maskuliinisuus toi esille luokkaeroja: sen mukaan etuoikeutetut miehet eivät olleet todellisina miehiä ja maskuliininen takametsä asettui naiselliseksi mielletyn kaupungin yläpuolelle.¹¹⁸

Humanitaarista tehtävää siirtokunnissa haastaville miehille muodostui erilainen käsitys miehisyydestä, sillä he edustivat rajaseutujen maskuliinisuutta, josta muodostui siirtokunnissa hyväntahtoisen maskuliinisuuden vastakohta. Yhteisesti jaettujen vaikeuksien

¹¹⁷ Ford & Roberts 2013, 129–130.

¹¹⁸ Woollacott 2015, 152; Woollacott 2008, 315.

kautta rajaseudun miesten välille muodostui ystävyys, josta tuli myöhemmin australialaisen miehisyyden perusta. Rajaseudun maskuliinisuudessa painottuivat sitkeys, itseluottamus, itsenäisyys sekä väkivallan valikoiva oikeuttaminen.¹¹⁹ Australian alkuperäisväestön suojelua kritisoivat kirjoittajat luonnehtivat suojelua protestoivia uudisasukkaita yleensä löytäviksi ja valloittaviksi sekä uusiksi rannan haltijoiksi. Suojelua protestoivat uudisasukkaat olivat uuden maan pioneereja ja rohkeita seikkailijoita, jotka etsivät innokkaasti paikkaa tuleville taloilleen.¹²⁰ Tulkintani mukaan suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat kuvasivat uudisasukkaita nimenomaan rajaseudun maskuliinisuuteen liitettyjen mielikuvien kautta. Heille nämä löytävät pioneerit edustivat kokemuksien karaisemia, rohkeita, kykeneviä, todellisia miehiä verrattuna kaupunkien tietämättömiin ja suosiota kahmiviin filantrooppeihin, jotka aikaisemmin esille tuodun mukaisesti edustivat hyväntahtoista maskuliinisuutta.

Rajaseudun maskuliinisuutta edustavien uudisasukkaiden mielestä heidän etunsa tuli olla ensisijainen alkuperäisväestön etuun nähden. He halusivat saada valita maa-alueensa vapaasti. Aineistossa uudisasukkaat toivat esille, että he kokivat alkuperäisväestön suuren määrän uhkana heidän omalle tulevaisuudelleen. Huolen taustalla vaikutti myös viha- ja vastenmielisyys alkuperäisväestöä kohtaan. Uudisasukkaita ärsytti se, että aboriginaalit varastivat karjaa ja tekivät muita tuhotöitä. Heistä oli hirviömäistä, että kaupunkien ulkopuolella ”rauhanomainen” kansalainen ei voinut asettua asumaan kruunulta lunastamilleen maille ilman, että vaarana oli kuolema tai ryöstö ”lellityn ja puoliksi sivistyneen mustan” käsissä. Kirjoittajat kuvasivat uudisasukkaita myös vahingoittuneiksi, pelokkaiksi ja raivostuneiksi.¹²¹ Lester & Dussart tuovat esille, että monet uudisasukkaista kokivat aboriginaalit fyysiseksi uhaksi ja vihamieliset sekä voimakkaat humanitaariset vaikuttajat moraaliseksi uhaksi. Aboriginaalien suojelun sijaan viranomaisten tuli suojella uudisasukkaita ja heidän perheitään aboriginaalien harjoittamalta väkivallalta. Vapaat

¹¹⁹ Lester & Dussart 2014, 139–140.

¹²⁰ Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; The Application of British Law to the Aborigines [NO.V.], *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser* 11.8.1845; A Word for the Aborigines, *South Australian Register* 23.1.1851; The Aborigines of Australia. No. XII., *Empire* 12.1.1854; The Aborigines of Victoria. No. I., *Age* 19.10.1854.

¹²¹ The Territorial Rights of Aboriginal Tribes, *South Australian Colonist and Settlers' Weekly Record of British, Foreign and Colonial Intelligence* 7.7.1840; Aborigines, *Port Philip Gazette* 22.8.1840; Aborigines. Native Rights in South Australia, *Port Philip Gazette* 9.9.1840; The Application of British Law to the Aborigines [NO.V.], *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser* 11.8.1845; Treatment of the Aborigines, *Moreton Bay Courier* 10.12.1853.

siirtolaiset halusivat hankkia elantonsa, kasvattaa varallisuuttaan ja tuntea olonsa turvallisiksi. Erityisesti siirtokuntien rajaseudut olivat paikkoja, joissa kolonialismin väkivaltaisuudet olivat kiinteä osa uudisasukkaiden elämää.¹²²

Aboriginaalien suojeluun kriittisesti suhtautuvien kirjoittajien mukaan vihamieliset humanitaarisen liikehdinnän edustajat ja toimeettomat virkamiehet uhkasivat suojeluun kriittisesti suhtautuvien kykyä perustaa perhe ja koti sekä taata heidän toimeentulonsa. Näin ollen kaikki uudisasukkaat eivät kannattaneet hyväntahtoisuuden ja suojelun ulottamista aboriginaaleihin, sillä se oli heidän näkemyksensä mukaan ristiriidassa heidän omien etujensa sekä turvallisuutensa kanssa. Heidän mukaansa maanvaltausluvan hankkimisen olisi pitänyt samalla taata heille rauha asettua aloilleen ilman, että heidän tarvitsi pelätä aboriginaalien heihin kohdistamaa väkivaltaa. Näin ollen he turvasivat päättäjien myöntämiin oikeuksiin. Näkemykseni mukaan uudisasukkaiden kuvaaminen pelokkaina ja vahingoittuneina oli kuitenkin ristiriidassa rajaseudun maskuliinisuuden ideaalin kanssa, sillä se muodosti vastakohtan rajaseudun miesten itsenäisyydelle, fyysiselle voimalle, kestävyydelle ja kykenevyydelle. Toisaalta rajaseudun maskuliinisuuden edustajat uhruutuivat, kun he painottivat kirjoituksissaan aboriginaalien ”raakalaismaista” luonnetta. Tällä tavoin he hakivat oikeutusta itsepuolustukselle ja harkinnanvaraiselle, mutta välttämättömälle väkivaltaan turvautumiselle.

Sanomalehtikirjoitusten mukaan rajaseuduilla asuvat uudisasukkaat olivat kykeneviä katkerien kokemustensa myötä valitsemaan itse toimintatapansa. Kirjoittajat painottivat vahvasti, että uudisasukkaiden omat kokemukset sekä perehtyneisyys siirtokuntien tilanteeseen, tekivät heistä asiantuntevia ja kykeneviä tarpeellisten metodien valitsemiseen, jotta hänen majesteettinsa hallituksen tavoitteet tulivat täytetyksi. Osa kirjoittajista oli vakuuttuneita siitä, että uudisasukkaat olivat ajatelleet asiaa sekä alkuperäisväestön suojelun että oman turvallisuutensa kannalta: he uskoivat rajaseutujen uudisasukkaiden valitsemien keinojen tekevän oikeutta siirtokuntien alkuperäisväestölle ja osoittavan aboriginaaleille ystävällisyyttä.¹²³ Tulkitsen, että suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat kuvasivat tarkoituksella Australian alkuperäisväestön kanssa tekemisissä olleita uudisasukkaita järkeviksi ja kykeneviksi, jolloin rajaseudun uudisasukkaiden käyttämät keinot, väkivalta ja aboriginaalien riisto vaikuttivat myös perusteellisen harkinnan tuloksilta.

¹²² Lester & Dussart 2014, 14, 72, 135.

¹²³ Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; The Native Blacks, *Moreton Bay Courier* 21.10.1848

Sanomalehtikirjoituksissa ilmeni myös selkeästi, että valkoisuus-käsite sisälsi eroja uudisasukkaiden muodostaman ryhmän sisällä. Sen lisäksi että ”valkoiset” uudisasukkaat esittivät itsensä aboriginaalien pelastajina ja itseään puolustavina maanvalloittajina, he kuvasivat myös Euroopasta Australiaan kuljetettuja vankeja. Vuosina 1788–1868 Australian siirtokuntiin lähetettiin noin 160 000 vankia. Vangit edustivat englantilaisen yhteiskunnan alempia yhteiskuntaluokkia ja he tulivat enimmäkseen Englannista, Irlannista, Skotlannista ja Walesista. Vangit eivät kuuluneet humanitaariseen liikehdintään, mutta heillä oli paikallisia kontakteja aboriginaalien kanssa. Vankien läsnäolo herätti siirtokunnissa huolta rikollisuuden määrästä ja moraalien saastumisesta.¹²⁴ Kun uudisasukkaat laajensivat siirtokuntien alueita usein uhmaten virallisia rajoja, rajaseudut olivat viranomais-ten ja lain täyden kontrollin ulottumattomissa. Nopean ekspansion vuosikymmeninä 1820-luvulta eteenpäin syrjäisillä seuduilla tapahtui omaisuuden varkauksia ja väkivaltaa, jotka olivat sekoitus metsärosvousta ja ”rotujen” välisiä konflikteja. Metsärosvot koostuivat sekalaisista ryhmistä, joihin kuului karanneita vankeja, jotka olivat onnistuneet välttelemään kiinniottoa, mutta metsärosvojen joukossa oli myös henkilöitä, joilla oli puhtaasti rikollisia motiiveja. Metsärosvous oli olennainen osa siirtokuntien elämää aina 1880-luvulle asti.¹²⁵

Vankeina Australiaan saapuneet eurooppalaiset sekä ”puskassa” eläneet lainsuojattomat eivät yleensä täyttäneet ”valkoisen” eurooppalaisen ideaalia. Vapaina siirtolaisina Australiaan tulleet uudisasukkaat viittasivat heihin ”maamiestensä pahimpina näytteinä”.¹²⁶ Lehtikirjoitusten laatijat vertasivat vankeja useimmiten Australian alkuperäisväestöön: vangit olivat kirjoittajien mukaan aboriginaalien tavoin syntisiä ja vankien sosiaalinen ja älyllinen taso oli vain niukasti aboriginaalien yläpuolella. Vankien vapauduttua heidän elämäntyyliinsä ei ollut eurooppalaisen ”sivistyksen” mukaista eikä heidän mahdollisesti saamansa koulutuskaan voi nostaa heitä kurjuudestaan. Kirjoittajat kritisoivat näitä ”valkoisia” miehiä siitä, että he levittivät paheita sekä hirveitä, fyysisiä sairauksia alkuperäisväestön keskuuteen, saastuttavat aboriginaalien moraalia ja sekoittivat verensä ”maan alkuperäisten lasten

¹²⁴ Heidän joukossaan oli väärentäjiä, poliittisia vankeja, liikkeenharjoittajia, ammatti- ja lukutaidottomia, miehiä ja naisia, vanhoja ja nuoria. Useimmat heistä oli tuomittu toistuvasti varkaudesta. Karskens 2013, 93–94, 142.

¹²⁵ Woollcott 2015, 155–157.

¹²⁶ The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861.

kanssa”.¹²⁷ Kirjoittaja kuvasi normivalkoisuuden ihanteesta poikkeavia ”valkoisia” *Port Philip Gazettissa* maaliskuussa 1840 ilmestyneessä artikkelissa:

[– –] he elävät myös pimeydessä ilman esimerkkiä paheksuessaan heidän syntisiä ilmaston ja värin veljiään. Useimmat näistä onnettomista miehistä lähetettiin tähän maahan rikollisten kanssa samassa aluksessa rikoksista, jotka oli tehty toisessa maassa; kun he saavat vapautensa, he menevät töihin paimeneksi tai maatilan työläiseksi kaukaisiin ja asumattomiin provinsseihin, seuraten elämäntyyliä, joka muistuttaa enemmänkin villien tataarien elämäntyyliä kuin eurooppalaisten sivistynyttä toimintaa. Jos he koskaan hyötyivät koulutuksen tarjoamista eduista, niiden pienemmätkin jäämät haituvat nopeasti ja he seisovat ainoastaan hieman mustaa väestöä edellä.¹²⁸

Siirtokuntien historian tutkija Grace Karskens tuo esille, että vankien joukossa oli englantilaisten, irlantilaisten, skotlantilaisten ja walesilaisten vankien lisäksi myös juutalaisia ja afroamerikkalaisia, jotka olivat olleet orjia Pohjois-Amerikan siirtokunnissa.¹²⁹ Edellä olevassa lainauksessa kirjoittaja vertasi vankeja aboriginaalien ohella tataareihin. Tataarit kytkeytyvät Edward Saidin lanseeraamaan orientalismin käsitteeseen, jossa olennaista on läntinen kokemus idästä ”toisena” sekä ne tavat ja tekniikat, joilla idästä muodostetaan ”toinen”.¹³⁰ Tulkintani mukaan Karskensin esille tuoma vankiväestön rakenne vaikutti todennäköisesti uudisasukkaiden mielikuviin vangeista. Edellä oleva maininta ”veren sekoittamisesta” viittaa aikaisemmin aboriginaalien kohdalla mainitsemaani veren puhtauden periaatteeseen, jolla juutalaiset oli suljettu yhteiskunnan ulkopuolelle Euroopassa. Australian alkuperäisväestön suojelua koskevassa keskustelussa ”toiseksi” muodostui myös siirtokuntien vangit. Näin ollen orientalismin määrittäminen keskustelussa myös yhteiskuntaluokan kautta ja siinä näkyi samalla normivalkoisuuden valtasuhde vankeihin.

¹²⁷ Relative Position of the White and Black Population, *Port Philip Gazette* 7.3.1840; Van Diemen’s Land: Moral, Physical and Political (Continued from our Number of Oct. 6), *Colonial Times* 3.11.1840; The Aborigines and the Squatters, *Weekly Register of Politics, Facts and General Literature* 2.3.1844; The Aborigines of Victoria, *Age* 19.10.1854; First Annual Report of the Aborigines’ Friends’ Association, *South Australian Register* 14.11.1859; The Aborigines, *South Australian Register*, 25.5.1861; Australian Discovery and Colonisation. (Chapter X), *Empire* 28.7.1865.

¹²⁸ Relative Position of the White and Black Population. *Port Philip Gazette*, 7.3.1840. “[– –] in their execrations against their sinful brethren of clime and colour, that they too are living in the darkness, without percept, without example. Most of these unfortunate men were sent to bond with felons in this country for crimes committed in another; their freedom or emancipation obtained, they hire themselves in distant and unsetteled provinces as stockmen and shepherds, following a mode of life approaching more nearly in its characteristics to that of the wild Tartar than the civilized pursuit of Europeans. If ever they received the benefits of education, its slightest traces are here quickly obliterated, and they stand but little in advance of the black population.”

¹²⁹ Karskens 2013, 93.

¹³⁰ Kaartinen 2004, 24–27.

Länsimaisessa kulttuurissa valkoisuus on normi ja ”valkoiset” eivät usein näe itseään värikköinä. Normivalkoisuus kiteytyy siihen, että ”valkoisella” on oikeus, hän on normaali.¹³¹ Valkoisuus-käsite sisältää myös ajatuksen siitä, että osa ”valkoisista” on ”valkoisempia” kuin toiset. Samalla valkoisuus on yleensä onnistunut yhteiskuntaluokkaa paremmin yhdistämään ihmisiä ylitse kansallisten kulttuuristen erojen ja heidän omia kansallisia etujaan vastaan. Esimerkiksi irlantilaiset on mielletty omaksi ryhmäkseen, mutta välillä heitä on hyödynnetty puskurina ”valkoisten” ja alkuperäiskansojen välillä.¹³² Oletus yhtenäisestä ”valkoisesta rodusta” ja sen määrittelemisen eurooppalaisena ”rotuna” oli klassisten rotuteorioiden keskeinen yhteinen piirre. Kuuluminen kristikuntaan ja klassisen sivistyksen perintöön olivat aikaisemmin rajanneet eurooppalaiset erilleen muista. 1800-luvulla eurooppalaiset rotuteoreetikot alkoivat jakaa eurooppalaiset yhä selvemmin toisistaan eroaviin ”rotuihin”. Monesti kyse oli sosiaalisten tai kansallisten erojen sekä ”rotuun” pohjautuvien erojen jonkinasteisesta yhdistämisestä.¹³³

Vankien merkitystä varhaisen Australian historiassa on ollut tapana väheksyä, mutta vangeilla oli syvä merkitys varhaisten siirtokuntien taloudelliselle elämälle ja väestön rakenteelle. Siirtokunnat hyödynsivät vankeja tarpeellisena työvoimana. Kurinalaisten vapaiden siirtolaisten asettamien esimerkkien sekä työkokemusten ja yritteliäisyyden toivottiin parantavan vankien rikolliset luonteet.¹³⁴ Siirtokunnissa oli yleistä, että vangit määrättiin töihin myös yksityisten henkilöiden maa- ja karjatilalle. Aikalaisten mielestä käytäntö oli vangeille eduksi, koska se tarjosi vangeille mahdollisuuden rikkoa vanhat tapansa ja oppia rehellisen elannon ansaitsemistapoja. Tästä huolimatta uudisasukkaat pitivät vankeja monesti röyhkeinä karkureina ja varkaina. Vangit puolestaan pitivät uudisasukkaita huonoina isäntinä, joilta puuttui ymmärrys ja tahdikkuus.¹³⁵

Tulkitsen, että aboriginaalien suojelusta käydyssä keskustelussa Euroopasta vankeina tulleet uudisasukkaat ja lainsuojattomat voidaan mieltää omanlaiseksi puskuriksi ”valkoisten” hyväntekijöiden ja ”sivistyneiden” uudisasukkaiden sekä alkuperäisväestön välille irlantilaisten tapaan. Tuomion suorittaminen ei vapauttanut näitä yksilöitä syntisyyden tahrasta ja kirjoittajat asettivat heidät jonnekin normivalkoisuuden ja aboriginaalin välille. Vertaamalla vankeja aboriginaaleihin ja tataareihin kirjoittajat rakensivat vangeista ja lainsuojattomista ”valkoisten” kategorian sisälle ”toisen”, jonka uudisasukkaat mielsivät

¹³¹ Kaartinen 2004, 33–35.

¹³² Dyer 1997, 19.

¹³³ Isaksson & Jokisalo 2005b, 104–106, 148.

¹³⁴ Lester & Dussart 2014, 62; Karskens 2013, 93–94.

¹³⁵ Gascoigne 2002, 74–75; Waterhouse 2008, 62–63.

hyväntekijöitä ja Australiaan vapaina siirtolaisina tulleita uudisasukkaita alempiarvoiseen asemaan. Kun aikalaiset syyttivät entisiä vankeja aboriginaaleja kohtaan tehdyistä väkivaltaisuuksista, hyväntekijät, humanitaarisen hallintoon tähtäävät päättäjät sekä ”sivistyneet” uudisasukkaat vapautuivat kolonialismin mukanaan tuomien julmuuksien aiheuttamasta syyllisyyden taakasta. Toisaalta aboriginaalien suojelua koskevassa keskustelussa tuli siis esille eri yhteiskuntaluokkien, entisten vankien, lainsuojattomien, vapaiden siirtolaisten ja filantrooppien väliset erot. Samalla filantroopit, vapaat siirtolaiset, lainsuojattomat ja vangit yhdistyivät kuitenkin valkoisuus-käsitteen alla, sillä mikään edellä mainituista väestöryhmistä ei kyseenalaistanut ”valkoisten” oikeutta asuttaa Australia.

3 Väijäämätön sukupuutto? –assimilaatio ja eristäminen

3.1 ”Väijäämätön” sukupuutto ja rajaseudun maskuliinisuus

1820–1850-luvut olivat Australian siirtokunnissa nopean ekspansion aikaa. Vuoteen 1850 mennessä eurooppalaiset ja heidän eläimensä olivat muuttaneet Australian täysin ja Australian siirtokunnat olivat historiallisesti nopeimmin kasvavien talouksien joukossa.¹³⁶ 1850-luvulla kultakuume toi Australiaan lisää uudisasukkaita, joiden kyvyt lisäsivät siirtokuntien taloudellista kasvua.¹³⁷ Australian alkuperäisväestön maiden valloittaminen muutti aboriginaalien elinympäristöä nopeasti ja merkittävästi. Uudisasukkaiden karja omi itselleen alueiden vesivarastot, kilpaili alueen eläinten kanssa ruoasta ja söi juuria, joita aboriginaalit olivat keränneet ravinnokseen. Tämän lisäksi aboriginaalien yhteydet heidän uskonnollisille seremoniapaikoilleen katkesivat ja ”valkoiset” häpäisivät paikat. Useimmiten uudisasukkaat yksinkertaisesti omaksuivat omistavansa alueen ja vaativat aboriginaaleja siirtymään muualle. Koska aboriginaalien perinteiset ruokavarat olivat muutosten seurauksena vähäiset, he metsästivät uudisasukkaiden mukanaan tuomia karjaeläimiä. Aboriginaalit myös hyökkäsivät lammaspaimenien kimppuun tai ajoivat paimenet tiehensä, koska he halusivat puolustaa alueitaan. Kun aboriginaalit yrittivät säilyttää perinteiset metsästystapansa, he suututtivat uudisasukkaat maanpolttamiskäytännöllään, jonka avulla he pakottivat riistan esiin maaston suojusta. Uudisasukkaat näkivät tämän lampailleen sopivien laiduntamismaiden tuhoamisena.¹³⁸

Kuten tutkielman toisessa luvussa toin esille, uudisasukkaat arvottivat aboriginaalien kiertävää elämäntapaa Englannissa paheksutun irtolaisuuden kautta. Aboriginaalit olivat perinteisesti metsästäjä-keräilijöitä. He yhdistivät metsästystaitonsa tietoihin eläinten käytöksestä ja ekologiasta. Aboriginaalien elämä koostui matkustamisesta vuoden aikojen mukaan melko rajatulla alueella. Matkustamista säätelivät ruoan saatavuuden lisäksi seremonioiden ja avioliittojen järjestäminen sekä tavaranvaihto. Ensimmäiset aboriginaaliyhteisöissä vierailleet eurooppalaiset eivät tulkintansa mukaan nähneet aboriginaalien kulttuurissa merkkejä maanviljelystä. Todellisuudessa aboriginaalit hyödynsivät maata

¹³⁶ Ford & Roberts 2013, 121, 142.

¹³⁷ Ainoa vuosikymmen 1800-luvulla, jolloin brittiläiset muuttivat enemmän Australasiaan kuin Yhdysvaltoihin. Uudisasukasväestön määrä kasvoi 437 000:sta 1 152 000:een. Goodman 2013, 181–182.

¹³⁸ Waterhouse 2008, 57–58; Curthoys 2008, 83.

kuitenkin ekologisesti muuan muassa maata kaskeamalla. Aboriginaaleilla oli myös henkinen side maahan.¹³⁹ Australiaan tulleiden uudisasukkaiden maankäyttö perustui puolestaan käsitykselle maan yksinomaisesta omistuksesta. Uusien eläinten laiduntaminen vähensi paikallisten eläinten määrää, joista aboriginaalit olivat riippuvaisia ruokalähteenä. Maataloudellinen kehitys heijasti ennen kaikkea yhteiskunnallisia arvoja: uudisasukkaiden oli määrä hyväksikäyttää maata, mikä jätti ainoastaan vähän tilaa niille pyhille silleille, jotka sitoivat eri aboriginaaliheimot ja -klaanit maa-alueisiin ja joita aboriginaalit vahvistivat mailla liikkumisen kautta.¹⁴⁰ Aboriginaalien elämäntavan liittäminen irtolaisuuteen vahvisti uudisasukkaiden uskoa siitä, että aboriginaalit voisivat harjoittaa elämäntapaansa muillakin kuin parhaiten maanviljelyyn ja karjanhoitoon soveltuvilla mailla.¹⁴¹ Aboriginaalien kulttuurin arvottaminen eurooppalaisen kulttuurin pohjalta mahdollisti myös sen, että uudisasukkaat pystyivät sivuuttamaan aboriginaalien henkisen siteen maa-alueisiin.

Uudisasukkaiden ja aboriginaalien välistä vihanpitoa kärjisti lisäksi osaltaan se, että uudisasukkaat kaappasivat aboriginaalinalaisia ja hyväksikäyttivät heitä seksuaalisesti.¹⁴² Siirtokuntien perustamisesta lähtien uudisasukkaiden keskuudessa oli merkittävä epätasapaino miesten ja naisten välillä. Uudisasukkaat pyrkivät korjaamaan epätasapainoa suhteilla alkuperäisväestön naisten kanssa. Uudisasukkaat pitivät aboriginaalinalaisia luonnon-tilassa elävinä ”metsänymfeinä”, jotka elivät mieskumppaneidensa vallan alla. Osoitus aboriginaalinaisten sekä sotilaiden ja vankien välisten sukupuolisuhteiden yleisyydestä oli sukupuolitautien leviäminen.¹⁴³ Sanomalehdissä kirjoittajat painottivat usein aboriginaalinaisten huonoa asemaa aboriginaaliyhteisössä ja totesivat naisten olevan kantojuhtia.¹⁴⁴ Painottamalla naisten huonona pitämäänsä asemaa aboriginaaliyhteisöissä kirjoittajat pyrkivät tulkintani mukaan viemään aikalaistensa huomion pois aboriginaalinaisten hyväksikäytöstä. Tällöin kirjoittajat loivat kuvan siitä, että ”valkoisten” miesten ja aboriginaalinaisten suhteet olisivat jonkinasteinen parannus naisten perinteiseen asemaan. Samalla uudisasukkaat pystyivät omaksumaan pelastajan roolin ja karu todellisuus verhoitiin hyväksyttävämpään muotoon.

¹³⁹ Muecke & Shoemaker 2004, 32–33, 41.

¹⁴⁰ Gascoigne 2002, 154.

¹⁴¹ Rowley 1974, 16.

¹⁴² Waterhouse 2008, 57–58.

¹⁴³ McCalman & Kippen 2013, 302; Macintyre 1999, 41–42. Esimerkiksi Van Diemenin maalla oli miehiä kuusinkertainen määrä naisiin verrattuna 1820-luvun alussa. Väestön kasvusta huolimatta miehiä oli vielä kaksinkertainen määrä naisiin verrattuna 1850-luvun alussa. McCalman & Kippen 2013, 302.

¹⁴⁴ The Aborigines of Australia. No. VIII, *Empire* 16.9.1853; Australian Blacks, *Queanbeyan Age and General Adviser* 9.2.1865; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865.

Suojelukeskustelussa Australian alkuperäisväestön suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat painottivat aboriginaalien väkivaltaisuutta. Kirjoittajat totesivat, että eurooppalaisten uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä vallitsi jatkuva konflikti sekä kosto- toimenpiteiden ja verenvuodatuksen aalto. Alkuperäisväestön suojeluun kriittisesti suhtautuvat uudisasukkaat kertoivat aggressioiden saavan aina alkunsa ”mustien luonteen julmuudesta”, eikä väitetyistä kielletyistä sukupuolisuhteista uudisasukkaiden ja aboriginaalinaisten välillä. Kyseessä oli kirjoittajien mukaan julma ja uskonnoton ”rotu”, joka luikerteli niskaan käärmeen tavoin: sen hyökkäykset kohdistuivat myös puolustuskyvyttömiä ”valkoisia” kohtaan. Alkuperäisväestön tekemät murhat herättivät kauhua erityisesti uudisasukasyhteisöjen naisväestön keskuudessa. Tämän lisäksi aboriginaalien uhreiksi joutuivat myös uudisasukkaat, jotka olivat ystäväystyneet ”raakalaishyökkääjiensä” kanssa. Kirjoittajat painottivat, että uudisasukkaat ampuivat aboriginaaleja ainoastaan harvoin ilman syytä, sillä maanvaltaajat halusivat tulla toimeen ”mustien” kanssa ja olivat siten erittäin ystävällisiä ”mustia” kohtaan.¹⁴⁵

Historioitsija Angela Woollacott toteaa, että tieto Australian siirtokuntien rajaseutujen väkivallasta pohjautui usein epäsuoraan tietoon, joka oli erottamaton osa Australian uudisasukasyhteisöjä aina 1860-luvulle asti.¹⁴⁶ Väkivaltaisuuksista ja muista rikoksista liikkui paljon huhuja. Suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat vertasivat väkivaltaisuuksia sodankäyntiin ja kyseenalaistivat sotamaisten väkivaltaisuuksien lailliset perusteet. Aboriginaalien hyökkäykset olivat usein niin äkkinäisiä ja huolellisesti organisoituja, että ”valkoisten” pako oli melkein toivoton, mutta ”valkoiset” taistelivat aboriginaaleja vastaan reilusti näiden bruttaaleista tavoista huolimatta.¹⁴⁷ Huhujen lisäksi kirjoittajat toivat esille suuttumuksensa epäreiluiksi kokemiaan, luonnettaan vastaan teytyjä hyökkäyksiä kohtaan. Jo pelkkä suojelutoiminnan perustaminen vihjasi kirjoittajien mukaan heidän kohdelleen alkuperäisväestöä väärin. Rajaseutujen uudisasukkaiden puolustajia kuvotti

¹⁴⁵ Relative Position of the White and Black Population (Continued), *Port Philip Gazette* 7.3.1840; Van Diemen's Land: Moral, Physical, and Political. (Continued from Our Number of Oct. 6), *Colonial Times* 3.11.1840; Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; Outrages by the Blacks, *Sydney Gazette and New South Wales Advertiser* 4.10.1842; The Blacks (From the *Portland Mercury*), *Port Philip Gazette* 5.7.1843; The Aborigines (From the *Sixth Report of the Aborigines' Protection Society*), *Port Philip Gazette* 17.2.1844; The Native Blacks, *Moreton Bay Courier* 21.10.1848; Treatment of the Aborigines, *Moreton Bay Courier* 10.12.1853; The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865.

¹⁴⁶ Woollacott 2015, 67.

¹⁴⁷ The Aborigines (From the *Maitland Mercury* April 8), *Australian* 14.4.1843; The Blacks (From the *Portland Mercury*), *Port Philip Gazette* 5.7.1843; The Application of British Law to the Aborigines [NO. V.], *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser* 11.8.1845; Pater 5.2.1852: The Blacks. To the Editor of the South Australian Register, *South Australian Register* 12.2.1852; The Aborigines (From the *Yeoman and Australian Acclimatiser* May 24), *Sydney Mail* 14.6.1862; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865.

uudisasukkaita vastaan tehdyt herjaavat syytökset, joiden mukaan koko pääasiassa nuorista miehistä koostuva yhteisö, joka oli hiljattain erotettu perhepiirinsä hellästä ja inhimillistävästä vaikutuksesta, muuttuisi laumaksi laittomia ja sydämettämiä öykkäreitä.¹⁴⁸

Kirjoittajat korostivat aboriginaalien rajaseutujen uudisasukkailla muodostamaa uhkaa sekä rajaseuduilla asuvien uudisasukkaiden turvattomuutta. Erityisesti naisiin ja muihin puolustuskyvyttömiin kohdistuneet hyökkäykset herättivät uudisasukkaissa kauhua ja paheksuntaa. Vedotessaan ”mustien julmaan luonteeseen” uudisasukkaat nostivat esille ajalle yleiset ”rotujen” luokittelutavat sekä korostivat uudisasukkaiden ja aboriginaalien välistä eroa. Kun kirjoittajien rakentamaan ja ylläpitämään uhkakuvaan liitetään Woollacottin esille tuoma huhujen yleisyys, väkivaltaisuuksista kiertävien huhujen voidaan omalta osaltaan katsoa vahvistaneen uudisasukkailla muodostunutta uhkakuvaa. Suojeleluun kriittisesti suhtautuvat uudisasukkaat vierittivät väkivallan syyt aboriginaalien niskaan. Samalla arvioin, että aboriginaaleja uhriutettiin heidän suojelemaan koskevassa keskustelussa, sillä heidän oma toimijuutensa ei korostunut artikkeleissa, vaan he näyttäytyivät pikemminkin ”valkoisten” toiminnan kohteina. Kun kirjoittajat verhosivat uudisasukkaiden harjoittaman väkivallan itsesuojelelun ja välttämättömyyden viittaan, väkivallasta kehkeytyi hyväksyttävä osa kunniallista miehisyttä.

Samoin kuin orjanomistajat olivat kokeneet tarpeelliseksi puolustaa itseään orjuuden vastustajia vastaan, Australian siirtokuntien uudisasukkaat kokivat tarpeelliseksi vakuuttaa hyveellisyyttään niitä luonnehdintoja vastaan, joissa heidät kuvattiin häikäilemättömiksi. 1830-luvulta eteenpäin useat uudisasukkaat rakensivat diskurssia hyveellisestä, vapaasta uudisasukkaasta, joka oli ”kunnollinen, rehellinen maailman mies”. Näiden miesten osallistuminen Australian alkuperäisväestön väkivaltaiseen riistoon oli ikävä, mutta elintärkeä osa heidän rooliaan perheidensä, palvelijoidensa ja omaisuutensa suojelejoina. Australian mytologia tasa-arvoa kannattavasta uudisasukkaasta ja rajaseutujen maskuliinisuuden ylläpitämä kaverillinen ilmapiiri hämärsivät osaltaan rajaseutujen väkivaltaisuuksia.¹⁴⁹

Historioitsija John Gascoigne esittää, että rajaseuduilla asuvien uudisasukkaiden menetit aboriginaalien suhteen vaihtelivat eivätkä kaikki uudisasukkaista turvautuneet väkivallaan. Osa uudisasukkaista halusi säilyttää hyväntahtoiset välit aboriginaalien kanssa,

¹⁴⁸ Aborigines, *Philip Gazette* 9.9.1840; The Native Blacks, *Moreton Bay Courier* 21.10.1848

¹⁴⁹ Woollacott 2015, 152–153.

koska he pitivät aboriginaaleja hyvinä paikallisen tiedon lähteinä. Aboriginaalit puolestaan näkivät mahdollisuuden hankkia uutta ruokaa ja suojaa perinteisiltä vihollisiltaan.¹⁵⁰ Näin ollen uudisasukkaiden ja aboriginaalien välille syntyi riiston lisäksi myös yhteistyön muotoja. Huomion arvoista mielestäni on se, että rajaseudun uudisasukkaiden toimintaa puolustavat kirjoittajat eivät tavallisesti tuoneet esille uudisasukkaiden ja aboriginaalien yhteistyötä kirjoituksissaan. Kun kirjoittajat jättivät aboriginaalien ja uudisasukkaiden välisen yhteistyön mainitsematta, uudisasukkaiden ja aboriginaalien välinen vastakkainasettelu kärjistyi ja uudisasukkaiden puolustautumistarve niin ikään korostui. Tällöin keskustelussa ei myöskään jäänyt tilaa ajatuksille muiden keinojen löytämiseksi molempipuolisen väkivallan taltuttamiseksi.

Siinä missä paimentolaistalouden leviäminen tuhosi aboriginaalien ruoanlähteet, 1850-luvun kultakuume toi mukanaan kiihkeän asutuksen ja muita aboriginaaleille haitallisia vaikutuksia kuten esimerkiksi alkoholinkäytön.¹⁵¹ Erilaiset taudit kuten isorokko, hitaasti etenevät tulehdustaudit, tuberkuloosi, sukupuolitaudit ja lavantauti tappoivat kaikenikäisiä aboriginaaleja ja estivät aboriginaalinaisia saamasta lapsia. Ennenaikainen kuolema, lisääntymiskykyä heikentävät taudit sekä eurooppalaisten miesten suhteet aboriginaalien kanssa häiritsivät vakavasti aboriginaalien lisääntymiskykyä ja perheen muodostamista.¹⁵² Näkemykseni mukaan taudit yhdessä jatkuvien konfliktien kanssa vaikuttivat aboriginaaliväestön määrän pienenemiseen, mikä puolestaan herätti kysymyksiä uudisasukkaiden keskuudessa aboriginaaliväestön tulevaisuudesta, selviytymisestä ja mahdollisesta suojelusta sekä ruokkivat uudisasukkaiden uskoa aboriginaalien lähestyvistä sukupuutosta.

Kysymys Australian alkuperäisväestön mahdollisesta sukupuutosta oli suojelukeskustelun keskiössä. Alkuperäisväestön sukupuuttoon kuolemista käsiteltiin sanomalehtikirjoituksissa paljon. Kirjoittaja *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser*issa pohti 11. elokuuta 1845 seuraavaa:

Jos sivilisaation etu on ristiriidassa raakalaisten etujen kanssa, kumman tulee antaa tietä, pitäisikö vahvan antaa periksi heikolle? [– –] He näyttävät olevan luonnon vähemmän täydellisiä aikaansaannoksia [– –] jotka antavat tilaa ylemmän taiteen aikaansaannoksille ja tavanomaisemmalle kokemukselle. Ja heidät on tuomittu sulamaan pois ihmisten edessä, jotka omaavat paremmat henkiset kyvyt sekä järkeä resurssien säästämiseen. [– –] Tällainen edistysaskel on voiman luonnollista kehitystä, luonnollista sosiaalista kehitystä kypsyyteen.¹⁵³

¹⁵⁰ Gascoigne 2002, 162.

¹⁵¹ Goodman 2013, 185.

¹⁵² McCalman & Kippen 2013, 295

¹⁵³ The Application of British Law to the Aborigines [NO. V.], *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser* 11.8.1845. "If the interests of civilization conflict with the interests of barbarianism, which ought to succumb? Ought the strong to yield to the weak [– –] They appear to be natures less perfect works, that [– –]

Edellä oleva sitaatti tuo hyvin esille alkuperäisväestön sukupuuttoon kuolemiseen liitettyjä argumentteja. Harva suojelukeskusteluun osallistuneista kirjoittajista viittasi uudisasukkaiden omaan rooliin aboriginaalien mahdollisen sukupuuton aiheuttamisessa. Euroopasta tulleet uudisasukkaat katsoivat sivilisaation edun olevan ensisijainen suhteessa ”raakalaisten” etuihin. He pitivät itseään korkeamman kehityksen lopputuloksena, taiteen aikaansaannoksena, joka oli kyvykkäämpi selviämään ja resursseja säästämällä luomaan tulevaisuuden myös jälkikasvulleen. He pitivät omaa voimaansa ja siten valta-asemaansa osana luonnollisena pitämäänsä kehitystä ja sen lopullista päämäärää. Tätä kehitystä vasten alkuperäisväestön sukupuuttoon kuoleminen vaikutti olevan vain osa uudisasukkaiden luonnollisena pitämää prosessia.

Ajatus uudisasukkaiden etenemisestä ja sen myötä aboriginaalien tuhoutumisesta sekä sukupuutosta liittyi olennaisesti uudisasukkaiden näkemyksiin heidän oikeudestaan asettua aboriginaalien maille. Useimmat uudisasukkaat kielsivät aboriginaalien maa-oikeudet ja perustivat näkemyksensä ajatukseen Australian mantereesta *terra nulliuksena*, jonka varaan Australian siirtokuntien perustaminen oli rakentunut. Eurooppalaiset uudisasukkaat valloittivat joutomaina pitämänsä alueet, jotta he voisivat kehittää niitä esimerkiksi maanviljelyn kautta. Teologian tutkija Minna Heimola tuo esille Raamatun tulkintoja kolonialismin ja sorron työkaluina käsitelleessä teoksessaan, että eurooppalaisten valloitus-oikeus perustui muun muassa Jumalan käskyyn¹⁵⁴, joka sisälsi ajatuksen maan täyttämisestä, maan työstämisestä ja pysyvän asutuksen rakentamisesta. Koska alkuperäisväestö ei kyennyt ottamaan maata haltuunsa kristillisen Jumalan tarkoittamalla tavalla, oli eurooppalaisten velvollisuus ja oikeus tehdä niin.¹⁵⁵ Ajatus maanvalloitus-oikeudesta yhdistyi uudisasukkaiden käsitykseen Jumalan luomisketjusta, jonka mukaan elolliset olennot luokiteltiin asteikolle, jonka ylimmällä asteella olivat eurooppalaiset ja alimmalla afrikkalaiset. Luomisketjun kautta ihmisen paikka elävässä luonnossa vahvistettiin. Samalla eurooppalaisten otaksuma älyllinen, moraalinen ja fyysinen ylivoimaisuus ja afrikkalaisten sekä siirtomaiden alkuperäisväestön oletettu alemmuus vaikuttivat luonnolliselta.¹⁵⁶

Kuten edellä olevasta lainauksesta ilmenee, osa kirjoittajista piti alkuperäisväestön sukupuuttoa eurooppalaisen siirtolaisuuden väistämättömänä seurauksena ja kyseenalaisti sen,

make way for the products of greater art and more conservative experience: -and they seem doomed to melt away before a people possessing higher mental qualifications, intellect with the art of economizing resources. [- -] Such advance is the natural development of power, the natural social progress to maturity.”

¹⁵⁴ ”Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maa ja ottakaa se valtaanne.” (1. Moos.1:28). Heimola 2016, 80.

¹⁵⁵ Heimola 2016, 80–81. Kt. myös Gascoigne 2002, 167.

¹⁵⁶ Stephan 1987, 8.

oliko aboriginaalien sukupuutto lainkaan estettävissä. He tukivat näkemystään turvaamalla luonnonlakeihin, jotka heidän näkemyksensä mukaan olivat vääjäämättömiä toiminnassaan ja siten niiden vaikutukset olivat ihmiskontrollin ulottumattomissa. Heille alkuperäisväestön sukupuutto oli prosessi, jonka oli määrä edetä ilman vastustusta.¹⁵⁷ 1830-luvulla käsitys tuhoon tuomitusta rodusta sai isomman sijan uudisasukkaiden mielikuvituksessa. Niille, jotka uskoivat aboriginaalien olevan jonkin ”sivistyneen rodun” viimeiset, rappioituneet jäänteet, sukupuutto edusti rappioitumisprosessin viimeistä vaihetta.¹⁵⁸ Tästä esimerkkinä artikkeleissa käytettiin usein Tasmanian aboriginaalien tuhoa, josta puhuttiin yleisesti jo 1860-luvun lopussa.¹⁵⁹

Ajatusta Australian alkuperäisväestön rappioituneesta tilasta vahvisti tieteellisen rasismien kukoistuskauti 1800-luvun puolivälistä alkaen. Englantilaisen Charles Darwinin vuonna 1859 julkaisema teos ja käänteentekevä luonnonhistoriallinen teoria vaikuttivat myös uskonnolliseen, poliittiseen ja moraaliseen ajatteluun sekä tieteellisen rasismien voimistumiseen. Monet yhteiskunnalliset ajattelijat ja poliitikot hakivat darwinilaisesta evoluutioteoriasta tukea näkemyksilleen: myös yhteiskunnat kehittyivät kilpailun tuloksena. Darwinin mukaan ”sivistyneiden” kansojen tullessa kosketuksiin ”barbaarien” kanssa, taistelu oli lyhyt, sillä kansojen sivistysaste vaikutti taistelun tuloksiin. Darwinismin soveltamista yhteiskuntaan kutsutaan sosiaalidarwinismiksi, jonka mukaan olemassaolon taistelun synnyttämä luonnonvalinta ulottuu ihmisiin ja heidän keskinäisiin suhteisiinsa. Jyrkimmillään tämä tarkoittaa ”heikkojen” ihmisten alistumista tai tuhoutumista. Sosiaalidarwinismilla on oikeutettu monia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja epäkohtia.¹⁶⁰

Darwinismin hengessä sukupuuttoa väistämättömäksi luonnehtivat uudisasukkaat viittasivat anglosaksisen rodun kohtaloon syrjäyttää ja tuhota kaikki alemmat ihmislajit: mitä nopeammin uudisasukkaat etenivät Australian erämaahan, sitä nopeammin ja varmemmin aboriginaalit katosivat. Samalla he toivat esille, että mantereella aboriginaaleja oli

¹⁵⁷ The Aborigines. To the Editor of the Empire, *Empire* 8.1.1861; Laicus: The Condition and Prospects of the Aborigines (Communicated.), *Freeman's Journal*, 19.10.1864.

¹⁵⁸ MacGregor 1997, 14.

¹⁵⁹ Viimeisen Tasmaniassa asuneen aboriginaalimiehen katsottiin kuolleen vuonna 1869. Hänen vaimonsa kuoli 7 vuotta myöhemmin. Macintyre 1999, 106. Kt. esim. The Aborigines. To the Editor of the Empire, *Empire* 8.1.1861

¹⁶⁰ Isaksson & Jokisalo 2005a, 190, 192–194, 199.

kuollut epäilemättä enemmän, mutta täydellinen tuho veisi enemmän aikaa, sillä uudisasukkailla oli koko maanosa nujerrettavana.¹⁶¹ David Blair totesi joulukuussa 1868 *Argus*-lehdessä ilmestyneessä kirjoituksessaan, ettei aboriginaalien sukupuutto ollut estettävissä, mutta hän patisti hallitusta kokoamaan arkiston aboriginaaleista:

Tiedetään hyvin, että kaikki raakalaisheimot, myös australialaiset, eroavat omittuisesti ja paljolti toisistaan fyysisten piirteidensä perusteella sekä kieleltään, tavoiltaan ja perinteiltään. Kaikki arkistot koskien näitä eroja ovat kallisarvoisia ja niillä on paikkansa sekä historiallisessa, etnografisessa, kielitieteellisessä ja fysiologisissa tieteissä. Mutta tällaista tietoa ei arkistoida. Nämä tummat luonnonlapset vajoavat päivittäin unholaan ympärillämme.¹⁶²

Vaikka Blairin mielestä toimet Australian alkuperäisväestön pelastamiseksi sukupuutolta olivat turhia, hänen mielestään oli selkeästi tarpeellista kerätä tietoa talteen aboriginaalien fyysiseen olemukseensa, kieleen, tapoihin ja perinteisiin liittyviä tietoja, joista olisi apua erilaisille tieteenaloille. Samalla Blairin ja muiden kirjoittajien ajatukset yhdistyvät Jumalan tarkoituksen ja darwinismin kautta rajaseutujen maskuliinisuuteen, jonka mukaan uudisasukkaiden eteneminen ja aboriginaalien maiden valloittaminen oli oikeutettua huolimatta sen seurauksista aboriginaaleille. Blairin kirjoitus toi myös esille, että aikalaisten kiinnostus ”roduille” ominaisten piirteiden luokitteluun oli edelleen vahva 1800-luvun loppupuolella. Vaikka aboriginaaleista ei olisi mitään jäljellä, arkiston myötä heistä olisi hyötyä eurooppalaisille tutkijoille.

Analyysini mukaan siirtokuntien rajaseudulla asuvien uudisasukkaiden harjoittama väkivallan oikeuttaminen itsepuolustuksena, Australian alkuperäisväestön ma-alueiden oikeuttaminen sekä alkuperäisväestön sukupuuton korostaminen liittyvät aboriginaalien suojelua koskevassa keskustelussa kiinteästi toisiinsa. Uudisasukkaiden väkivallan oikeuttaminen vei aikalaisten huomion pois uudisasukkaiden osuudesta rajaseutujen konflikteihin. Lisäksi se mahdollisti aboriginaalien maa-alueiden anastamisen huolimatta suojelun kannattajien esittämästä kritiikistä. Väkivallan oikeuttaminen ylläpiti myös yhdessä eurooppalaisten ylemmydentunnon kanssa mielikuvaa siitä, että Euroopasta tulleet uudisasukkaat seurasivat ainoastaan kohtaloaan levittäytyä maailmanlaajuisesti. Kirjoittajat normalisoivat suojelua koskevassa keskustelussa uudisasukkaiden etenemisen seuraukset kuten aboriginaalien määrän vähenemisen muuan muassa tieteellisen rasismin

¹⁶¹ The Australian Blacks (From *the Pastoral Times*), *Sydney Morning Herald* 25.11.1859; The Aborigines. To the Editor of the Empire, *Empire* 8.1.1861

¹⁶² David Blair: Extinction of Aboriginal Tribes. To the Editor of the *Argus*, *Argus* 5.12.1868. ”It is well known that all savage tribes, even those of Australia, differ strangely and widely from one another in physical characteristics, in language, manners, personal habits, and traditions. Every record of these curious differences is precious and has its fitting place both in historical, ethnographical, linguistic, and physiological science. But no such record is kept with us. The dusky children of nature sink daily into oblivion around us.”

avulla, mikä korosti aikalaisten käsitystä aboriginaalien ”vääjäämättömästä” sukupuutosta.

Sukupuuttoon kuoleminen estämisen mahdottomuuden selittäminen vuoroin Jumalan kaitselmuksella ja vuoroin anglosaksisen ”rodun” voittamattomuudella herätti osassa kirjoittajia kritiikkiä. He paheksuivat alkuperäisväestön sukupuuton esittämistä eurooppalaisen valloituksen välttämättömänä seurauksena sekä turvautumista luonnonlakeihin sukupuuton selityksissä. Heidän mukaansa tämä loi haasteita uudisasukkaiden sivistämispyrkimyksille sekä vaikeutti mahdollisen hyvityksen antamiselle aboriginaaleille. Suojelun kannattajat syyttivät kaitselmukseen vetoavia kirjoittajia jumalanpilkasta. Uudisasukkaiden tekemät ryöstöt, murhat ja laiminlyönnit eivät olleet yliluonnollisen tai piilotetun luonnonlain seurausta. Näille kirjoittajille Australian alkuperäisväestön sukupuutto edusti kansallista häpeää. Heidän mukaansa aboriginaalien pelastamisen sukupuutolta oli uudisasukkaiden kansallinen velvollisuus ja aboriginaaleilla oli oikeus kohtuudenmukaisiin korvauksiin kokemistaan vääryyksistä. Ilman hyvitystä aboriginaalit joutuivat turvautumaan ryöstelyyn ja väkivaltaan. Näiden kirjoittajien mielestä alkuperäisväestön sukupuutto oli estettävissä. He kuitenkin yhdistivät toisiinsa aboriginaalien kyvyn sivistykseen ja ”rodun” säilyttämiseen: ilman sivistystä ”rodun” sukupuutto on vain ajan kysymys.¹⁶³

Uudisasukkaat asuttivat Australian aikana, jolloin osa heistä ainakin muodollisesti uskoi ihmiskunnan yhtenäisyyteen. Kristinusko oli järkähtämätön siinä, että kaikki ihmiset olivat samojen esi-isien jälkeläisiä ja tämä uskomus oli selvinnyt lisääntyvästä kontaktista ei-kristittyjen kansojen kanssa. Australian siirtokuntien kuvernöörejä ohjeistettiin yhä uudelleen luomaan hyvät suhteet aboriginaalien kanssa ja suojelemaan aboriginaaleja ahneilta maanvaltaajilta.¹⁶⁴ Kuvernöörien saaman ohjeistuksen tautalla vaikutti myös filantrooppien ja lähetyssaarnaajien toive aboriginaalien sielujen pelastamisesta.¹⁶⁵ Suojelun kannattajat uskoivat aboriginaalien kehitysmahdollisuuksiin eurooppalaisen ”sivistyksen” avulla.

Eurooppalaiselle, ”valkoiselle” identiteetille on olennaista väite sen ja sen kulttuurin ylivoimaisuudesta.¹⁶⁶ Kysymys on omalta osaltaan kulttuurisesta valtakamppailusta, jossa

¹⁶³ The Application of British Law to the Aborigines [NO. V.], *Port Philip Patriot and Melbourne Adviser* 11.8.1845; Pater (4.1.1852): The Blacks. To the Editor of the South Australian Register, *South Australian Register* 7.2.1852; The Destiny of the Aborigines, *Argus* 24.4.1858; The Aborigines. To the Editor of the Empire. *Empire*, 8.1.1861; Laicus: The Condition and Prospects of the Aborigines (Communicated.), *Free-man's Journal* 19.10.1864; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865.

¹⁶⁴ Cascoigne 2002, 148, 153.

¹⁶⁵ Rowley 1974, 88.

¹⁶⁶ Bonnett 2004, 15.

lännen tarinalla, tai tässä tapauksessa, eurooppalaisella tarinalla on hegemoninen asema. Yhteiskuntatieteilijä Karim Maïchen mukaan tämän tarinan mukainen historiallinen maailmankuva institutionalisoitui 1800-luvulla.¹⁶⁷ Länsimaalaisuuden erityispiirteiden oletetaan olevan omaksuttavissa universaalisesti. 1800-luvulla länsi ilmensi kehityksen huipputa ja sitä pistettä, johon kaikkien muidenkin sivilisaatioiden ajateltiin päätyvän, elleivät ne lakkaisi olemasta.¹⁶⁸

Sukupuuton vääjäämättömyyden kiistäneet ja aboriginaalien suojelua kannattaneet kirjoittajat olivat selkeästi omaksuneet velvollisuudekseen ”heikoimmista” huolehtimisen huolimatta siitä, että ajatus aboriginaalien sukupuutosta sai osakseen usealta aikalaiselta kannatusta. He uskoivat aboriginaalien kehitysmahdollisuuksiin, mutta kehityksen tuli tapahtua eurooppalaisten puitteiden mukaan. Suojelua kannattaneiden kirjoittajien mukaan Australian alkuperäisväestön sukupuutto oli estettävissä nimenomaan eurooppalaisella ”sivistyksellä” ja kristinuskoon kääntymisellä, jotka olivat kirjoittajien mukaan ”riittävä” hyvitys alkuperäisväestölle sen kokemasta riistosta. Kirjoittajien näkemykset heijastelivat uudisasukkaiden yleistä uskoa oman kulttuurinsa paremmuuteen, joka muodosti aboriginaalien suojelusta käydyssä keskustelussa osan Maïchen mainitsemaa eurooppalaisen tarinan mukaista historiallista maailmankuvan institutionalisoitumista 1800-luvulla. Aboriginaalien suojelua kannattaneet kirjoittajat tukivat aboriginaalien sulauttamista ”valkoiseen” yhteiskuntaan. ”Hyväntahtoisista” tarkoitusperistään huolimatta ylemmydentuntoa potevat suojelun kannattajat ohittivat Australian alkuperäisväestön oman kulttuurin merkityksettömänä ja vähempiarvoisena.

3.2 Alkuperäisväestön assimilaatio kehityksen kulmakivenä

1800-luvun alkupuolella yleistyi mielikuva ”raakalaisista” lapsina. ”Sivistyneiden ” eurooppalaisten tehtävä ”vanhempana” oli auttaa ”lapsiaan” kasvamaan ja lopettamaan eurooppalaisesta näkökulmasta ei-toivotut uskomukset ja käytännöt sekä perehdyttää heidät ”tervehenkisempiin” tapoihin.¹⁶⁹ Australian alkuperäisväestön suojelua käsittelevässä keskustelussa ”isän” roolia hoitivat hyväntahtoisista maskuliinisuutta edustavat uudisasukkaista, jotka halusivat, että ”musta mies” löytää suojelun avulla suojan ”valkoisen miehen” sosiaalisen ja uskonnollisen elämän suojista.¹⁷⁰ Assimilaatioon perustuvaa Australian alkuperäisväestön suojelua kannattaneet kirjoittajat perustelivat suojelun tarpeellisuutta

¹⁶⁷ Maïche 2015, 11–12

¹⁶⁸ Pennanen & Jouhki 2016, 20.

¹⁶⁹ Jahoda 1999, 143.

¹⁷⁰ Aborigines, *Philip Gazette* 9.9.1840.

muuan muassa moraalisen velvollisuuden täyttämällä. Heidän mukaansa varhaisilla uudisasukkailla oli ollut mahdollisuus vaikuttaa myönteisesti ”aboriginaalirodun” moraalisiin: jos kontakti uudisasukkaiden kanssa olisi ollut positiivinen, aboriginaaleille olisi muodostunut moraalinen järjestys ja he olisivat saaneet ”sivistyneen” elämän sosiaaliset mukavuudet. Ajatukseen moraalisen velvollisuuden täyttamisestä kuului kiinteästi se, että uudisasukkaat antoivat aboriginaaleille mahdollisuuden tulla osaksi ”valkoista” yhteiskuntaa ja opettivat aboriginaaleille ”sivistyneen” elämän taitoja sekä kristinuskon oppeja ja arvoja.¹⁷¹ Moraalisten ja sosiaalisten velvollisuuksien täyttäminen muodosti olennaisen osan hyväntahtoista maskuliinisuutta. Aboriginaalien assimilaatio ”valkoiseen” yhteiskuntaan ilmensi velvollisuuksien laajenemista perheen ja kulttuurin rajojen ylitse.

Aboriginaalien assimilaatio perustui ajatukseen Australian alkuperäisväestön mahdollisesta olotilan kehityksestä, jonka myötä suojelua kannattaneet uudisasukkaat toivoivat voivansa hyvittää osan aboriginaalien kokemista vääryyksistä. Aboriginaalit voisivat saada osansa maatalouden kehittämisen mukanaan tuomasta varakkuudesta mukautumalla eurooppalaisiin tapoihin. Kuten brittiläiset aikaisemmin, aboriginaalit siirtyisivät metsästyksestä maanviljelyyn ja lopulta mahdollisesti liiketalouteen pohjautuvaan yhteiskuntaan.¹⁷² Sivistämisprosessi ja kristinuskoon kääntäminen olivat uudisasukkaiden tapoja hallita Australian alkuperäisväestöä. He pitivät niitä brittiläisten lahjoina aboriginaaleille. Sen sijaan että aboriginaalit menettäisivät jotakin, heillä oli mahdollisuus oppia ”sivistyneen” elämän tapoja sekä ymmärtää ja noudattaa brittiläistä lakia. Tämän lisäksi heillä oli mahdollisuus löytää kristinuskon mukanaan tuoma pelastus ja oppia, että maanpäälliset kärsimykset palkittaisiin tuonpuoleisessa elämässä.¹⁷³

Suojelua kannattaneiden kirjoittajien suojelusuunnitelmat perustuivat ajatukselle assimilaatiosta. Kyse oli aboriginaalien sulauttamisesta ”valkoiseen” valtakulttuuriin, joka pohjasi brittiläiseen kulttuuriin ja siten eurooppalaisiin arvoihin. Assimilaatiota ajaneiden suojelun kannattajien tavoitteena ei ollut alkuperäisväestön oman elämäntavan ja kulttuurin säilyttäminen. Päinvastoin uudisasukkaat pyrkivät järjestelmällisesti muokkaamaan alkuperäisväestöä nimenomaan eurooppalaiskeskeisten standardien mukaisesti, minkä seurauksena uudisasukkaat painostivat aboriginaaleja hylkäämään oma kulttuurinsa ja kielensä. Kirjoittajat kritisoivat varhaisia uudisasukkaita, sillä heidän kontaktinsa abori-

¹⁷¹ First Annual Report of the Aborigines' Friends' Association, *South Australian Register* 14.11.1859.

¹⁷² Gascoigne 2002, 155.

¹⁷³ Curthoys 2008, 86.

ginaalien kanssa oli jättänyt jälkeensä negatiivisia vaikutuksia. Varhaisilla uudisasukkailla he selkeästi viittasivat vankikuljetusten mukanaan tuomiin eurooppalaisiin, joita pidettiin moraaliltaan huonompia. Huonon moraalin vaikutukset kiteytyivät väkivaltaan edellisessä luvussa mainitulla tavalla. Tulkitsen, että kirjoittajat rakensivat siten eroa itsensä ja vankien sekä menneen ja nykyisyyden välille: yhdistämällä väkivallan nimenomaan varhaisiin uudisasukkaisiin, he sitoivat väkivaltaa menneeseen. Siten he painottivat väkivallan olevan jo mennyttä ja vähätelivät väkivallan ja aboriginaalien riiston senhetkistä merkitystä. Vastakohtana vankien huonoille vaikutteille assimilaation puolesta puhuneet uudisasukkaat painottivat omaa tahtoaan kohdella aboriginaaleja ”oikein”.

Assimilaation puolestapuhujat painottivat keskustelussa aboriginaalien kykyjä omaksua eurooppalaiset tavat ja pukeutumistyyli sekä englannin kieli. Omaksumalla työteliäät tavat ja sitä kautta riippumattomuuden ”valkoisista” uudisasukkaista aboriginaalit tulisivat kirjoittajien mukaan tietoisiksi siitä, että he nousisivat nopeasti tasa-arvoon ”valkoisten veljiensä” kanssa.¹⁷⁴ Kirjoittajat toivat esille artikkeleissaan tarinoita eurooppalaiset tavat omaksuneista aboriginaaleista. Eräs kirjoittajista kertoi tarinan Charleysta *South Australia Register*issä 5. huhtikuuta 1866:

Charley [– –] kunnioitti syvästi valkoisia miehiä ja heidän tapojaan. Hän väheksyi kaikkia oman väkensä tapoja. Hän halusi pukeutua mustiin vaatteisiin, saappaisiin ja tärkättyihin kauluksiin kuten valkoiset miehet. [– –] Hän valitsi tulevaksi ammatikseen räätälin ammatin, jotta hän voisi tyydyttää halunsa. Hänelle löydettiin oppipojan paikka räätätiltä.¹⁷⁵

Edellä oleva kirjoittaja jatkoi Charleyn tarinaa tuomalla esille, ettei Charley edistynyt opinnoissaan joutilaisuutensa vuoksi.¹⁷⁶ Kirjoittajat vertasivat työteliäät tavat omaksuneita aboriginaaleja ”valkoisiin” työläisiin.¹⁷⁷

Assimilaatio perustui uudisasukkaiden ajatukseen siitä, että aboriginaalit haluaisivat luopua omista elintavoistaan, kun he ymmärtäisivät eurooppalaisen elintavan paremmuuden suhteessa omaansa. Kertomalla Charleyn tarinan kirjoittaja halusi painottaa, ettei assimilaatioprosessi ollut pelkästään suojelun kannattajista lähtöisin, vaan myös alkuperäisväestö halusi itse muokata itsestään osan kunnioittamaansa ”valkoisen miehen” kulttuuria.

¹⁷⁴ Civilization of the Aborigines. From the *South Australian Magazine*. *Geelong Advertiser*, 3.4.1843; The Aborigines of Victoria, *Brisbane Courier* 1.10.1869.

¹⁷⁵ Civilization of the Blacks, *South Australia Register* 5.4.1866. ”Charley [– –] with a profound reverence for whitefellows and their ways, and an utter contempt for everything belonging to his own people. He wished to be dressed in black, with Wellington boots and strached collars, ”all the same as whitefellow”; [– –] and to enable him to indulge in this weakness he chose the business of a tailor and was apprenticed to one in Melbourne.”

¹⁷⁶ Ibid.

¹⁷⁷ Kt. esim. The Natives of this Colony, *Adelaide Times* 9.11.1854; Examination of the Native Children, *Enquirer* 23.11.1842.

Tarinassa jopa aboriginaalimiehen nimi oli vaihdettu englanninkieliseksi ikään kuin viimeisenä vaiheena assimilaatioprosessia. Eurooppalaisten tapojen omaksumisessa oli kirjoittajien mukaan kyse myös siitä, että alkuperäisväestöstä tulisi sen kautta tasa-arvoinen uudisasukkaiden kanssa. Tasa-arvolla näyttäisi kuitenkin olevan rajansa, sillä assimilaatioprosessin läpikäyneitä aboriginaaleja verrattiin ”valkoisiin” työläisiin. Näin ollen aboriginaalien kehitys rajoittui ”valkoisen” yhteiskunnan alempiin yhteiskuntaluokkiin. Kiinnostavaa on myöskin se, että Charleyn haluan omaksua eurooppalaiset tavat viittaa englanniksi sanalla *weakness*, joka voidaan kääntää suomeksi myös heikkoudeksi. Tälöin Charleyn halu assimiloitua näyttäytyisi samalla heikkoutena, ikään kuin osoituksena siitä, että assimilaatiollakin on rajansa.

Aboriginaalien assimilaatiota kannattaneet kirjoittajat kuvasivat alkuperäisväestön ulkomuotoa myös ihailevasti ja toivat esille, että laajalle levinneestä degeneraatiosta huolimatta jotkin yksilöt onnistuivat suotuisissa olosuhteissa ylittämään ”rotunsa” piirteet.¹⁷⁸ Eurooppalaiset eivät aina kuvanneet alkuperäisväestöä samalla tavalla tai kauttaaltaan negatiivisesti itsensä vastakohtina. Aatehistorioitsijat Pekka Isaksson ja Jouko Jokisalo muistuttavat, että ”toisen” kuvaustapoihin liittyivät usein niin ikään kuvaajan taloudelliset ja poliittiset intressit.¹⁷⁹ Samalla historioitsija Angela Woollacott muistuttaa, että aboriginaalit muodostivat suhteita uudisasukkaisiin myös omista lähtökohdistaan.¹⁸⁰ Näin olen ei tule unohtaa sitä, että myös aboriginaalien toiminnan taustalla vaikuttivat heidän omat motiivinsa, vaikka assimilaatiokeskustelussa painottuukin hyväntahtoisten miesten näkökulma. Tulkintani mukaan assimilaation kannattajien poliittiset intressit tulevat näkyviin esimerkkitarinoissa. Uudisasukkaat halusivat sulauttaa aboriginaalit osaksi yhteiskuntaansa, mutta heidän omilla ehdoillaan ja heidän itse valitsemaansa yhteiskuntaluokkaan. Samanaikaisesti uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä vallitseva valtarakenne, jossa ”valkoiset” asettivat itsensä alkuperäisväestöä korkeampaan asemaan, ei kuitenkaan muuttunut suojelun ”hyvistä” ja ”opastavista” tarkoituksiperistä huolimatta. Vaikka kirjoittajat eivät korostaneet aboriginaalien omaa toimintaa suojelukeskustelussa, assimilaatioprosessiin osallistuminen oli aboriginaaleille mahdollisesti myös selviytymisstrategia.

¹⁷⁸ Rights of the Aborigines, *Sydney Herald* 16.3.1841; The Aborigines of Australia. No 1. Their Origins. Probable Period of Their Arrival, *Empire* 7.5.1853; The Destiny of the Aborigines, *Argus* 24.4.1858. The Australian Aboriginal, *Gippsland Guardian* 27.1.1860; The Aborigines, *Empire* 12.7.1865; Australasian Blacks, *Walleroo Times and Mining Journal* 21.10.1865.

¹⁷⁹ Isaksson & Jokisalo 2005b, 55–57, 59–62.

¹⁸⁰ Woollacott 2013, 77.

Assimilaation kannattaminen yhdistyi kirjoittajien taloudellisiin motiiveihin. Sanomalehtikirjoitusten laatijat toivat esille, että aboriginaalien muokkaaminen osaksi yhteiskuntaa oli olennaista myös uudisasukkaiden itsensä kannalta. Aboriginaalien kehittämistä oli rohkaistava, koska aboriginaalien kehitys oli sidoksissa siirtokuntien vaurastumiseen, sillä aboriginaaleja hyödynnettiin vankien ohella työvoimana siirtokunnissa.¹⁸¹ Australian siirtokuntien työvoimajärjestelmä oli alun perin rakennettu vankijärjestelmän ominaisuuksien varaan. Vankijärjestelmä muodosti Australian siirtokuntien työvoiman selkärangan ja sillä pyrittiin vastaamaan siirtokuntien työvoiman tarpeeseen. Australian siirtokunnat vähensivät kuitenkin riippuvuuttaan vankityöjärjestelmästä porrastettuna vuosina 1840–1868, mikä lisäsi työvoiman tarvetta siirtokunnissa. Woollacottin mukaan ”rodullisen” järjestelmän perustaminen, joka hyödytti ”valkoisia” uudisasukkaita, sisälsi riiston ja väkivallan lisäksi aboriginaalien hyväksikäyttöä työvoimana. Monet työnantajat esimerkiksi maksoivat aboriginaaleille matalampaa palkkaa kuin muille työläisille, koska aboriginaalit halusivat pysyä mahdollisimman lähellä entisiä alueitaan ja siten he eivät olleet valmiita lähtemään muualle töihin korkeamman palkan toivossa.¹⁸²

Alkuperäisväestön työllistymiseen liittyvistä haasteista kirjoittajat mainitsivat aboriginaaleille tarjolla olevien töiden osa-aikaisuuden. Esimerkiksi karitsoimisajan päätyttyä aboriginaalit joutuivat lähtemään lammastiloilta ja jäivät ilman palkaksi saamia ruokaannoksia. Huolimatta siitä, että osa uudisasukkaista piti aboriginaaleja parempina karjanhoitajina kuin ”valkoisia” työläisiä, aboriginaalien oli lähdeävä, kun töitä ei enää ollut.¹⁸³ Vaikka työnteko oli osa sivistämisprosessia, se ei yksinään riittänyt assimilaation perustaksi, sillä töiden kausiluonteisuus ei tehnyt sen vaikutuksista pysyviä ja töiden loputtua aboriginaalit palasivat takaisin omiensa pariin. Haaste kirjoittajien mukaan näyttäisi olleen se, ettei töiden osa-aikaisuus estänyt ”kiertolaisuuteen” perustuvan elämäntavan jatkumista ja siten assimilaatioprosessi keskeytyi. Huomionarvoista aboriginaalien työntekoa ja assimilaatiota käsittelevissä kirjoituksissa on mielestäni se, ettei niissä samanaikaisesti käsitelty tutkimuskirjallisuudessa mainittuja Australiaan Intiasta ja Kiinasta tuotua työvoimaa.

¹⁸¹ Examination of the Native Children, *Enquirer* 23.11.1842; The Destiny of the Aborigines, *Argus* 24.4.1858; The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861. What is to be done with the Blacks?, *Queenslander* 23.2.1867.

¹⁸² 1800-luvun puolivälissä aboriginaalit työskentelivät siirtokunnista riippuen palvelijoina, viestinviejinä, merimiehinä, seppinä, puunkerääjinä, jäljittäjinä, helmensukeltajina sekä lammas- ja karjapaimenina. Aboriginaalien ja ”valkoisten” työläisten lisäksi Australiaan tuotiin palvelukseen määrättyä työvoimaa muun muassa Kiinasta ja Intiasta. Woollacott 2015, 67, 73–74, 87.

¹⁸³ Treatment of Aborigines, *Adelaide Observer* 18.7.1868.

Suojelun kannattajien mielestä työnteon rinnalle tarvittiin muitakin assimilaatioon tähtääviä toimenpiteitä, joista olennaisimpia olivat protektoraattien¹⁸⁴ perustaminen sekä aboriginaalien koulutus, joka lopulta kiteytyi aboriginaalilasten erottamiseen perheistään. Protektoraattien perustamisen avulla kirjoittajat pyrkivät tekemään kaikkensa alkuperäisväestön sivistyksen ja uskonnollisen opetuksen puolesta. Lehtikirjoituksissa käsiteltiin erilaisia suunnitelmia protektoraattien perustamiselle. Kirjoittajat toivat esille, että joko hallituksen edustajan tai protektorin tulisi osoittaa maa-alue protektoraatille, jolle protektorin tuli houkuttaa ja koota kyseenomaisen alueen aboriginaalit. Alueen tuli sijaita sopivan etäällä asutuksesta ja olla yhteydessä kaikkiin olemassa oleviin teihin. Alueelle tuli pystyttää tilat koulua, lähetystyöntekijöitä, protektoria, opettajia ja aboriginaaliperheitä varten. Aboriginaaliperheet pystyttäisivät oman mökkinsä omalla työllään, kun heidät oli ensin saatu asettumaan aloilleen. Protektoraattia tuettiin uudisasukkailta kerätyillä veroilla.¹⁸⁵

Protektoraatin hallinnosta vastasi protektori, joka edusti aboriginaalien tarpeita ja toiveita sekä toimi siten puskurina uudisasukkaiden ja aboriginaalien välissä. Protektorit olivat kirjoittajien mukaan isäntiä, pappeja, opettajia, kielitieteilijöitä ja suojelijoita, joiden tavoitteena oli suojella, sivistää ja käännättää kristinuskoon heille määrätyn alueen aboriginaalit. Tehtävään valittujen miesten siveellinen luonne toimi vakuutena hävyttömyyksiä kohtaan. 1840-luvun alussa kirjoittajat nimittivät protektoreita myös holhoojiksi, joille tuli maksaa kannustin uhrauksestaan työskennellä ”epäluuloisen, oppimattoman ja laiskan raakalaisrodun” keskellä sekä puolustaa heidän asiaansa ja olemassa oloaan ahneita, väkivaltaisista ja aseistettuja eurooppalaisia vastaan.¹⁸⁶

Protektoraattijärjestelmä perustettiin Australiaan 1830-luvun humanitaarisen liikehdinnän seurauksena. Ensimmäinen protektoraatti perustettiin Port Philipin alueelle vuonna

¹⁸⁴ Alkuperäislähteissä puhutaan assimilaation yhteydessä protektoraattien lisäksi myös reservaateista ja lähetysasemista. Reservaatilla tarkoitetaan kuitenkin pääsääntöisesti alkuperäisväestön eristämiseen ja omavaraisuuteen tähtäävää toimenpidettä. Protektoraattiin puolestaan sisältyy näkemykseni mukaan myös ajatus assimilaatiosta. Näin ollen puhun assimilaation yhteydessä pääsääntöisesti protektoraateista. Protektoraattien yhteydessä toimi kuitenkin usein lähetysasema.

¹⁸⁵ Aborigines. Native Rights in South Australia, *Philip Gazette* 9.9.1840; Protectors of the Aborigines, *Australasian Chronicle* 11.2.1841; Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; Another Movement for the Aborigines, *Sydney Morning Herald* 14.8.1845; Bonney, Chas: Native Reserves, *South Australian Gazette and Mining Journal* 1.2.1851; The Destiny of the Aborigines, *Argus* 24.4.1858.

¹⁸⁶ Aborigines, *Port Philip Gazette* 22.8.1840; Aborigines. Native Rights in South Australia, *Philip Gazette* 9.9.1840; The Territorial Rights of Aboriginal Tribes, *South Australian Colonist and Settlers' Weekly Record of British, Foreign and Colonial Intelligence* 7.7.1840; Protectors of the Aborigines, *Australasian Chronicle* 11.2.1841; Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; The Natives of this Colony, *Adelaide Times* 9.11.1854.

1839. Protektoraatit ja lähetysasemat oli tarkoitettu turvapaikaksi alkuperäisväestölle kolonialismin seurauksilta. Samalla aboriginaaleille annettiin mahdollisuus rakentaa yhteiskuntansa uudelleen.¹⁸⁷ Koska aboriginaalien elämäntapa perustui uudisasukkaiden näemyksen mukaan kiertolaisuuteen, uudisasukkaat uskoivat, että aboriginaaleille kelpaisi maa kuin maa.¹⁸⁸ Aboriginaalien henkistä sidettä maahan ei kuitenkaan määrittänyt niinkään alueiden rajat vaan alueilla sijaitsevat pyhät paikat ja polut. Polut olivat tärkeitä, koska aboriginaalien esi-isät olivat kulkeneet samoja polkuja ja aboriginaalit muodostivat yhteyden esi-isiinsä poluilla kulkemisen kautta.¹⁸⁹

Aikaisemmin luvussa kaksi vankien kohdalla esille tuotu normivalkoisuus näkyy myös siinä, että ”valkoisten” on vaikea *nähdä* muita.¹⁹⁰ Aboriginaalien tapauksessa tämä ilmenee muuan muassa uudisasukkaiden kykenemättömyydessä hahmottaa aboriginaalien keskinäisiä suhteita sekä heidän suhdettaan maahan. Vaikka protektoreiden sanottiin edustavan alkuperäisväestön toiveita ja tarpeita, käytännössä eurooppalaiset tulksivat aboriginaalien tarpeita ja toiveita omien, eurooppalaiskeskeisten käsitystensä ja motiiviansa pohjalta. Näin ollen alkuperäisväestön toiveiden ja tarpeiden toteuttaminen perustui assimilaation kannattajien käsityksille alkuperäisväestön tarpeista ja toiveista. Protektoraattien perustamisessa valta oli usein nimenomaan virkamiehillä ja uudisasukkailla ja niitä perustaessa ei huomioitu esimerkiksi eri aboriginaaliheimojen perinteistä aluejakoa, heimojen keskinäisiä suhteita tai heimojen eri kieliä. Kaikki heimot niputettiin yhdeksi ”kansaksi” eikä heimojen välisiä eroja tunnistettu tai haluttu tunnistaa. Lisäksi assimilaation kannattajat painottivat kirjoituksissaan protektorin roolia ja asemaa, mikä lähtökohteisesti asetti aboriginaalit ”valkoisen”, valvovan katseen alle.

Protektoraattien perustamiseen liittyi kiinteästi aboriginaalien kouluttaminen. Perustaitojen ja uskonnollisen opetuksen lisäksi kouluissa tuli opettaa kädentaitoja sekä koneellisia ja maataloustöitä. Koulutuksessa tuli perehtyä avioliittolakiin, mikä takaisi kaikille eurooppalaisen avioliittomuodon omaksuneille aboriginaaleille täyden kristillisiä avioliittoja koskevan lain suojan. Ammattiin kouluttaminen tekisi kirjoittajien mukaan ”luonnostaan” laiskasta aboriginaalista työteliään ja keino elättää itsensä kannustaisi aboriginaaleja pysymään ”sivistyneessä” tilassa. Samalla se tuhoaisi aboriginaalien halun palata

¹⁸⁷ Banivanua Mar & Edmonds 2013, 352; Lester & Dussart 2014, 115. Erilaisia alkuperäisväestön ”sivistykseen” käytettyjä metodeja oli kokeiltu jo 1800-alussa. Banivanua Mar & Edmonds 2013, 344.

¹⁸⁸ Rowley 1974, 16. Kt. esim. Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841;

¹⁸⁹ Muecke & Shoemaker 2004, 42.

¹⁹⁰ Kaartinen 2004, 36. (kursiivi alkuperäinen)

takaisin ”villeyden” tilaan, sillä ammatin kautta aboriginaaleille muodostuisi side ”sivistyneeseen” yhteiskuntaan.¹⁹¹

Australian alkuperäisväestön suojelua koskevassa keskustelussa painottui se, että aboriginaalien taipumus palata takaisin oman heimonsa ja elämäntapansa pariin. Tästä kirjoittajat päättelivät, että aikuiset aboriginaalit olivat juurtuneet liiaksi omiin tapoihinsa muutukseen ja korostivat 1840-luvun alussa, että lasten kouluttaminen oli paras keino säilyttää ja assimiloida ”onneton rotu”: lasten mielet olivat paremmin muovailtavissa ja siten he olivat alttiimpia vastaanottamaan ja säilyttämään uudisasukkailta saatuja vaikutteita.¹⁹² Koulutuksen jälkeen lapset tuli sijoittaa esimerkiksi oppipojiksi käsityöläisille, jotka olivat raittiita ja siveellisiä isäntiä, kunnes lapset kykenisivät työskentelemään itsenäisesti. ”Rodun” säilyttämisen vuoksi hallituksen toimenpiteiden ei tullut päättyä tähän, vaan niiden tuli ainakin ensimmäisen sukupolven kohdalla ulottua elämän päätoimiin kuten avioliittoon ja ammatinvaihtoon.¹⁹³ Historiallisen maantieteen tutkijat Alan Lester ja Fae Dussart tuovat esille, että kristinuskoa pidettiin sivistyksen ja sitä kautta elinolojen parantamisen edellytyksenä. Se oli myös olennainen soveliaiden sukupuoltenvälisten suhteiden varmistamisessa. Naiset olivat alemmuuden tilassa tuomittuja raatamaan, mutta kristinuskon omaksumisen myötä he saivat sosiaalisen elämän mukavuudet, kun raadanta vaihtui kodin piiriin.¹⁹⁴

Aboriginaalien taipumus palata omien tapojensa sekä oman yhteisönsä pariin muodosti selkeästi jonkinasteisen uhkakuvan assimilaatiota kannattaville uudisasukkaille, mikä sai assimilaatiota kannattavat kirjoittajat pohtimaan lasten kouluttamisen hyötyjä ja mahdollisia parempia tuloksia. Lapset olivat kirjoittajien mukaan alttiimpia omaksumaan eurooppalaisia vaikutteita, mikä nähtiin ajalle tyypillisesti kehityksen ja elinolojen parantumisen edellytyksenä. Omaksumalla ”opastajan ja opettajan” roolit ja velvollisuudet hy-

¹⁹¹ Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; Native Reserves, *Maitland Mercury and Hunter River General Adviser* 22.11.1848; Civilization of the Blacks, *South Australia Register* 5.4.1866.

¹⁹² Examination of the Native Children, *Enquirer* 23.11.1842; Native Reserves, *Maitland Mercury and Hunter River General Adviser* 22.11.1848; The Natives of this Colony, *Adelaide Times* 9.11.1854; An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866; Treatment of Aborigines, *Adelaide Observer* 18.7.1868.

¹⁹³ Pojille tuli opettaa kylvämistä, kaivamista sekä suutarin, räätälin, puunveistäjän ja kivenveistäjän ammatteihin liittyviä taitoja. Työille tuli opettaa ompelua, ruoanlaittoa, petivaatteiden pesua sekä huoneiden ja huonekalujen puhtaanapitoa. Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; Civilization of the Aborigines, *Port Philip Gazette* 28.9.1842; Examination of the Native Children, *Enquirer* 23.11.1842.

¹⁹⁴ Lester & Dussart 2014, 95–97.

väntätoista maskuliinisuutta edustavat uudisasukkaat käyttivät tulkintani mukaan ”luonnollista” valtaansa ja oikeuttaan määrittää aboriginaalilasten tulevaisuus ohitse lasten omien aboriginaalivanhempien. Koulutuksen historiaa Australiassa tutkineet historioitsijat Julia Horne ja Geoffrey Sherington toteavat, että Australian alkuperäisväestöllä on ollut eurooppalaisten uudisasukkaiden saapuessa omat pitkät perinteet lasten koulutuksen suhteen, joihin kuuluivat muuan muassa metsästys- ja keräilytaitojen opettelu sekä lasten perehdyttäminen seremonioiden ja maahan liittyvän tiedon kautta. Paikka ja ympäristö muotoilivat näitä kokemuksia.¹⁹⁵ Mikäli aboriginaalilapset koulutettaisiin eurooppalaisten standardien mukaisesti osaksi ”valkoista” yhteiskuntaa, aboriginaalien omat perinteet ja elämäntapa eivät enää jatkuisi. Uudisasukkaiden tavoittelema aboriginaalien olotilan kehitys assimilaation avulla merkitsi siten aboriginaalien oman kulttuurin tuhoutumista. Lähtökohtaisesti koulutuksessa oli kyse lasten elämien ja sitä kautta myös aboriginaalien tulevaisuuden hallinnasta.

Lasten koulutuksen ja assimilaation edistämiseksi pääosa kirjoittajista puolsi aboriginaalilasten erottamista perheistään, mikä kirjoittajien mukaan voisi edistää sivistävän ja uskonnollisen koulutuksen mahdollisuuksia. Eräs kirjoittajista ehdotti 26. marraskuuta 1842 *South Australian Register*issä ilmestyneessä artikkelissa seuraavaa:

Aikuiset tulisi saada luopumaan lapsistaan. Mikäli lupa tähän saadaan, ero on lopullinen, jotta siihen voidaan viitata, jos aikuiset haluavat lapsensa takaisin. Aikuisten annetaan asua paikan (koulun) yhteydessä, mikäli he näin toivovat. [– –] Aikuisten ei tule koskaan antaa viedä lapsiaan pois. Jos he tekevät näin, heidät tulee karkottaa ensimmäisestä rikkomuksesta kuudeksi kuukaudeksi ja toisesta rikkomuksesta kahdeksi vuodeksi.¹⁹⁶

Kirjoittajat esittivät, että jopa aboriginaalivanhemmat ymmärsivät lastensa hyötyvän jonkinasteisesta koulutuksesta.¹⁹⁷ Tavallisesti uudisasukkaat eivät kuitenkaan onnistuneet suostuttelemaan aboriginaalivanhempia jättämään lapsiaan pysyvästi protektorien ja lähetyssaarnaajien hoitoon. Kirjoittajat pitivät erikoisena aboriginaalien taipumusta kerätä lapsensa ja siten vanhempien ja lasten kanssakäymistä tuli kirjoittajien mukaan rajoittaa,

¹⁹⁵ Horne & Sherington 2013, 367

¹⁹⁶ Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842. ”Endeavour to obtain consent of the parent to give up their children. If consent is obtained, let it be binding, so that it may be at any time imposed if they wish to reclaim their children. Allow adults to live upon the location or not, just as they feel inclined. [– –] Never allow them to take their children away. If they do, for the first offence exclude them from the location six months, for second offence exclude them for two years.”

¹⁹⁷ Civilization of the Aborigines, *Port Philip Gazette* 28.9.1842; Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; Foster, John F. Leslie: Council Paper. Report from the Select Committee on the Aborigines and Protectorates, *Sydney Morning Herald* 20.9.1949; An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866.

etteivät vanhemmat pakottaisi lapsiaan lähtemään koulusta. Ratkaisuna ongelmaan kirjoittajat kehottivat protektoreita omaksumaan lievästi pakottavia toimenpiteitä asian toteuttamiseksi.¹⁹⁸

Historioitsija John Gascoignen mukaan jo 1810-luvulla esitettiin näkemyksiä aboriginaalilasten koulutuksesta. Lasten koulutussuunnitelman oli tarkoitus olla pitkäaikainen. Niin pitkälle kuin mahdollista lapset tuli erottaa perheistään ja altistaa mahdollisimman nuorena eurooppalaistyylliselle koulutukselle.¹⁹⁹ Woollacott lisää, että yksittäisillä uudisasukkailla oli ollut jo ennen 1840-lukua tapana kouluttaa aboriginaaleja palvelijoiksi tapauskohtaisesti. Nämä uudisasukkaat väittivät muodostaneensa rakastavan holhoussuhteen yksittäisiin aboriginaalilapsiin, mutta todellisuudessa suhteet olivat usein pakottavia: lapset kaapattiin perheiltään, lapsille ei maksettu heidän tekemästä työstä palkkaa ja lapsia kohdeltiin julmasti.²⁰⁰ 1900-luvun vaihteessa käytäntö sidottiin Australian viralliseen assimilaatiopolitiikkaan ja aboriginaalilasten erottaminen heidän perheistään yleistyi. Käytäntö sai siten järjestelmällisemmän muodon huonoina pidettyjen vaikutusten kitkemiseksi.²⁰¹

Vaikka tutkimuskirjallisuudessa tuodaan esille, että aboriginaalilasten erottaminen perheistään sai järjestelmällisemmän muodon vasta 1900-luvun vaihteessa, käytäntöä käsiteltiin toistuvasti sanomalehtikirjoituksissa jo 1840–1860-luvuilla. Edellä mainitun ehdotuksen valossa lasten erottaminen vanhemmistaan näyttäytyi järjestelmälliseltä. Käytäntö, jossa lapset haluttiin erottaa perheistään näiden assimiloimiseksi osaksi yhteiskuntaa, sulki silmänsä aboriginaalien perhesuhteilta. Kirjoittajat pitivät jokseenkin neutraalina vanhempien ja lasten erottamisen sekä siten sukupolvien välisen yhteyden katkeamisen merkitystä. Tulkintani mukaan tämä liittyy eurooppalaisten käsityksiin aboriginaaleista vanhempina, joissa heijastuu ”rotujen” luokitteluun liittyvät stereotyyppit lastenmurhasta, kiertolaisuudesta, synnistä ja likaisuudesta. Ympäristöä vaihtamalla aboriginaalivanhempien ilmentämä rappion ja alhaisuuden tila voitiin kirjoittajien mukaan mahdollisesti korjata lasten kohdalla. Erottamalla lapset perheistään kirjoittajat kuitenkin kielsivät aboriginaaliperheiltä tulevaisuuden, sillä suvun jatkuvuus katkesi sekä fyysisesti että pe-

¹⁹⁸ Civilization of the Aborigines, *Port Philip Gazette* 28.9.1842; Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; Civilization of the Aborigines. (From the *South Australian Magazine*), *Geelong Advertiser* 3.4.1843; Foster, John F. Leslie: Council Paper. Report from the Select Committee on the Aborigines and Protectorates, *Sydney Morning Herald* 20.9.1849; An Appeal for the Aborigines, *Adelaide Observer* 13.1.1866.

¹⁹⁹ Gascoigne 2002, 156.

²⁰⁰ Woollacott 2015, 76.

²⁰¹ Venäläinen 2011, 49; Rowley 1974, 232.

rinteiden osalta. Samalla uudisasukkaat käyttivät valta-asemaansa sekä kulttuurista ylemmydentuntoaan sen määrittämiseen, millaista oli oikeanlainen vanhemmuus. Aboriginaaleja toruttiin omien traditoidensa siirtämisestä lapsilleen, vaikka eurooppalaisten kohdalla sen katsottiin olevan hyvin toivottavaa.

Humanitaarinen assimilaatio horjui 1850-luvun puolivälissä. Ajatus Australian alkupe räisväestön pelastamisesta menetti vaikutustaan erilaisten toisistaan riippuvaisten muutosten myötä. 1840-luvulla Australian lähetysasemien ajateltiin romahtavan, koska ne menettivät hallituksen avustukset, sillä ne eivät saaneet yrityksistään huolimatta käännytettyä aboriginaaleja kristinuskoon ja asettumaan aloilleen. Protektoraattien määrää vähennettiin ja lopulta ne lopetettiin kokonaan. Etelä-Australiassa suojelutyö annettiin virkamiehiltä poliisin käsiin. Ennen kaikkea humanitaarisen assimilaation horjuntaan vaikutti ”pelastettujen” aboriginaalien kieltäytyminen noudattamasta näennäisesti universaaleja, mutta todellisuudessa hyvin etnosentrisesti rakentuneita näkemyksiä ”sivistyneestä” käytöksestä. Tämä tulkittiin kiittämättömyydeksi ja osoitukseksi aboriginaalien kyvyttömyydestä ”kehittyä”. Humanitaarinen vaikutus ei kuitenkaan kadonnut kokonaan muutosten myötä.²⁰²

Humanitaarisen assimilaation horjunta tulee esille myös sanomalehtikirjoituksissa. Aboriginaaliväestön suojelu assimilaation kautta herätti kirjoittajien keskuudessa kritiikkiä. Kritiikki kohdistui muuan muassa protektoreiden ja lähetyssaarnaajien toimintaan, protektoraattien kustannuksiin sekä toimintaan ja suojelujärjestelmään yleensä. Assimilaation kritisoiijat torjuivat aboriginaalien suojelun kannattajien näkemyksen siitä, että ainoastaan suojelua varten nimitetyt virkamiehet ja lähetyssaarnaajat saisivat auttaa alkupe räisväestöä ja muiden toimijoiden yritykset tuli estää. Suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat kritisoivat assimilaatiotoimenpiteitä siitä, että ne eivät perustuneet mihinkään säännölliseen järjestelmään ja ne olivat epäonnistuneet tavoitteissaan. Huolimatta vuosien yhteiselosta alkuperäisväestön tilan ei koettu kohentuneen olennaisesti, vaikka heidän määränsä oli luultavasti vähentynyt merkittävästi. Lisäksi kriitikoiden mukaan protektoraatit sotkivat siirtokunnissa vallitsevaa ”valkoisten” ja ”mustien” välistä hyvätah toisuutta.²⁰³

²⁰² Lester 2006, 237. Vuonna 1839 perustettu Port Philipin alueen protektoraatti lopetti toimintansa vuonna 1849. Aboriginaaliryhmät häiritsivät uudisasukkaiden karjareittejä ja keihästivät karjaa. He tekivät myös yllätyshyökkäyksiä lammaspaimenien mökkeihin sekä maanvaltaajien koteihin. He ottivat kohteekseen miehiä, joiden tiedettiin käyttäneen hyväkseen aboriginaalinalaisia. Vastauksena tähän uudisasukkaat halusivat avoimesti tuhota aboriginaalit. Banivanua Mar & Edmonds 2013, 352.

²⁰³ The Aborigines (From the *Sixth Report of the Aborigines' Protection Society*), *Port Philip Gazette* 17.2.1844; The Aborigines and the Squatters, *Weekly Register of Politics, Facts and General Literature* 2.3.1844; Foster, John F. Leslie: Council paper. Report from the Select Committee on the Aborigines and

Assimilaatio nähtiin ”ihmisystävällisenä” kokeiluna, jota monet uudisasukkaat vastustivat, koska he pitivät sitä suurkaupungin päättäjien ja hyväntekijöiden asettamana pakotteena. Uudisasukkaiden vastustus alkoi lähes heti, sillä he käsittivät humanitaariset kokeilut kohtalokkaina heidän omille päämäärilleen.²⁰⁴ 1800-luvun puolivälin ekspansio loi paineita lähetysasemia ja protektoraatteja varten varattuja maa-alueita kohtaan, jotka haluttiin sada siirtokunnissa muuhun käyttöön. Tämä vaikutti osaltaan protektoraattien toiminnan epäonnistumiseen.²⁰⁵ Yksikään ennen 1850-lukua perustetuista lähetysasemista ei kestänyt vuosikymmentä kauempaa toiminnassaan ja siten niiden katsottiin yleisesti epäonnistuneen toiminnassaan: aboriginaalien ”kehittäminen” ja käännittäminen ei ollut mahdollista. Epäonnistumista selitettiin muuan muassa muiden eurooppalaisten huonolla esimerkillä, minkä seurauksena lähetysasemille peräänkuulutettiin syrjäisempää sijaintia. Eurooppalaisten uudisasukkaiden usko siihen, että assimilaation avulla aikaan saatu muutos oli itsestään selvästi hyvä asia, tarkoitti usein sitä, että he uskoivat samalla kohtuuttoman itsevarmasti muutoksen olevan nopea.²⁰⁶

Assimilaatioon perustuvan suojelun keskiössä oli ajatus Australian alkuperäisväestön koulutuksesta ja sen mukanaan tuomasta aboriginaalien yhteiskunnallisen aseman ja elinolojen kohentamisesta. Ajatukset assimilaatiosta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä olivat pääasiassa eurooppalaiskeskeisiä, sillä assimilaatioprosessi tähtäsi eurooppalaisten arvojen, tapojen ja yhteiskuntajärjestelmän omaksumiseen. Alkuperäisväestön assimilaatiota puoltavat kirjoittajat edustivat hyväntahtoista maskuliinisuutta, mikä tuli esille erityisesti koulutusta ja lasten perheistään erottamista tukevissa näkemyksissä. Kirjoittajat omaksuivat isän ja perheen pään roolit, joiden kautta he autoritäärisesti sanelivat, mikä heidän mielestään oli ”heidän lapsilleen” parasta. Samalla uudisasukkaat jättivät huomioimatta aboriginaalien oman äänen ja toimijuuden. He joutuivat kuitenkin pettymään aikeissaan, sillä aboriginaalit eivät alistuneet ja totelleet heitä, mikä tuli esille muun muassa siinä, miten aboriginaalit pyrkivät jatkamaan omia tapojaan saamastaan koulutuksesta huolimatta. Näin ollen aboriginaalit pyrkivät itsepintaisesti jatkamaan omaa elämäntapaansa

Protectorates, *Sydney Morning Herald* 20.9.1849; Treatment of the Aborigines, *Moreton Bay Courier* 10.12.1853; The Natives of this Colony, *Adelaide Times* 9.11.1854; The Destiny of the Aborigines, *Argus* 24.4.1858; First Annual Report of the Aborigines’ Friends’ Association, *South Australian Register* 14.11.1859; The Aborigines, *South Australian Register* 25.5.1861; The Aboriginal Settlement at Coranderrk, *Australian News for Home Readers* 25.8.1865; What is to be done with the Blacks?, *Queenslander* 23.2.1867; Treatment of Aborigines, *Adelaide Observer* 18.7.1868.

²⁰⁴ Lester & Dussart 2014, 109.

²⁰⁵ Rowley 1974, 95.

²⁰⁶ Gascoigne 2002, 156, 158–9.

omien arvojen pohjalta ja siirtämään kulttuurinsa myös seuraaville sukupolville. Aboriginaalien sinnikkyys ei kuitenkaan sinällään horjuttanut hyväntahtoisten miesten toimintaa ja itsekäsitystä, sillä kritiikistä huolimatta epäonnistumisesta syytettiin lopulta ”avun” kohteen kiittämättömyyttä eikä itse ”auttamismetodeja”. Näin ollen ideaali hyväntahtoisesta maskuliinisuudesta piti pintansa humanitaarisen liikehdinnän horjunnasta huolimatta.

3.3 Miesten emansipaatio ja aboriginaalien eristäminen

Toinen kirjoituksissa käsitelty suojelumetodi oli alkuperäisväestön eristäminen uudisasukasyhteisöistä. Eristämisen kannattajat pyrkivät eristämisen avulla suojelemaan sekä Australian alkuperäisväestöä että uudisasukkaita. Kuten aikaisemmin olen tuonut esille, siirtokuntien laajentuminen lisäsi väkivaltaisuuksia rajaseutujen uudisasukkaiden ja aboriginaalien välillä. Rajaseudun uudisasukkaat näkivät pelkän aboriginaaleihin kohdistuvan suojelun oman etunsa vastaisena sekä omaa luonnettaan tahrivana. Historioitsija Angela Woollacottin mukaan 1840–1850-luvuilla uudisasukkaiden oikeutta maahan sekä heidän suhdettaan siihen määritteli pitkälti poliittiset oikeudet: uudisasukkaat tulivat Australiaan, koska siellä oli saatavilla maata, jota viljelemällä ja laiduntamalla he voisivat taata toimentulonsa ja vaurastua. 1850-luvulla Australiassa siirryttiin rajoitettuun itsehallintoon samaan aikaan, kun uusia alueita avattiin uudisasukkaille ja myyntiin. Samanaikaisesti siirtokunnissa kamppailtiin miesten äänioikeudesta. Teollistuneissa yhteiskunnissa kaupankäynti oli laajentanut keskiluokkaa ja keskiluokkaiset miehet vaativat poliittista äänioikeutta itselleen.²⁰⁷ Australian maata viljelevien uudisasukkaiden vaurastuessa he taistelivat myös oikeudesta osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja päättää siirtokuntiansa asioista.

Äänioikeuden myötä Australian siirtokuntien uudisasukkaista oli tullut todella itsenäisiä miehiä, jotka olivat todistaneet kypsyytensä ja valmiutensa itsehallintoon. He olivat työteliäitä, moraalisia ja taloudellisesti tuottavia. Samalla aikalaiset yhdistivät maskuliinisuuteen itsenäisyyden sekä kyvyn toimia aboriginaaleista ja muista ”ei-valkoisista” koostuvan työvoiman isäntänä. Siirtokunnissa rajaseutujen ekspansio toi mukanaan uusia koettelemuksia miehisyydelle ja hyvin menestyneiden miesten attribuuteille, itsekurille ja luonteenlujuudelle. ”Rotuun” perustuvat hierarkiat ja väkivaltaiset taistelut maa-alueista

²⁰⁷ Miesten äänioikeus saavutettiin Etelä-Australiassa vuonna 1856, Viktoriassa vuonna 1857 ja Uudessa Etelä-Walesissa vuonna 1858. Tasmaniassa miesten äänioikeus ei toteutunut vielä tässä vaiheessa, koska alueen väestö polveutui pääosin vangeista ja siten väestön ei katsottu olevan vielä äänestyskelpoisia. Woollacott 2015, 98–100.

oli sidottu uudisasukkaiden poliittisen edustuksen vaatimukseen. Vaatimukset poliittisesta kansalaisuudesta eivät ainoastaan sisältäneet äänioikeutta, vaan uudisasukkaat halusivat vääntää kontrollin pois imperiumin suurkaupungeista. Siirtokunnissa tapahtuneiden väkivaltaisuuksien keskellä uudisasukkaat ponnistelivat vakuuttaakseen päättäjät heidän sosiaalisesta kunniallisuudestaan ja heidän täytyi kehittää suurkaupunkien lukijoille väkivaltaisuuksien vastainen näkemys itsestään.²⁰⁸ Historiallisen maantieteen tutkija Lester esittää, että useimmat uudisasukkaat olivat sitä mieltä, että aboriginaalit piti joko hävittää kokonaan tai alistaa siinä määrin, etteivät he enää nousisi vastarintaan.²⁰⁹

Lesterin esittämä näkemys viittaa Australia siirtokuntien rajaseuduilla asuviin uudisasukkaisiin. Mielikuvissa rajaseudun uudisasukkaista oli korostunut pitkään väkivalta ja kontrolloimattomuus. Ekspansion myötä rajaseuduille oli tullut myös vapaina siirtolaisina saapuneita uudisasukkaita, jotka halusivat päästä irti väkivallan ja vankimenneisyyden leimasta. Mikäli uudisasukkaat nähtäisiin ainoastaan väkivaltaisina ja kurittomina rois-toina, heidän mahdollisuutensa poliittisten oikeuksiensa parantamiseen olisi huono. Vastauksena tähän rajaseudun uudisasukkaita alettiin kuvata rajaseudun maskuliinisuuden kautta, jossa väkivalta oikeutettiin harkittuna ja itsesuojelun kannalta välttämättömänä. Samalla uudisasukkaat muodostivat itsestään kunniallisen kuvan, jonka varaan miesten äänioikeus ja siirtokuntien rajoitettu itsehallinto voitiin rakentaa. Rajoitetun itsehallinnon myötä Australian siirtokuntien asukkailla oli mahdollisuus päättää Australian sisäpolitiikkaan liittyvistä asioista itse. Tähän liittyi olennaisesti myös kysymys Australian alkuperäisväestön tulevaisuudesta ja hallinnasta, minkä kautta miesten äänioikeus ja siirtokuntien itsehallinto kytkeytyvät aboriginaalien suojelusta käytyyn keskusteluun.

Koska 1850-luvulle tultaessa uudisasukkaat olivat todenneet assimilaatioon pohjaavat käytännöt huonoiksi, kalliiksi ja erityisesti rajaseutujen uudisasukkaiden kannalta epäedullisiksi, he tarvitsivat muita keinoja konfliktien hillitsemiseksi uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä. Rajaseudun maskuliinisuudessa korostui, että uudisasukkaat käyttivät väkivaltaa ainoastaan tarvittaessa. Näin ollen aboriginaalit määrittyivät väkivaltaisuuksien aloitteentekijöiksi. Aboriginaalien määrän pienentyessä ja sukupuuton uha-

²⁰⁸ Woollacott 2015, 99, 115–116, 121.

²⁰⁹ Lester 2006, 238.

nessa äänenpainot aboriginaalien hallitsemiseksi ja eristämiseksi kovenivat. *Sydney Morning Herald*issa 25. marraskuuta 1859 julkaistussa sanomalehtikirjoituksessa kirjoittaja esitti, että:

Olisi turhaa rohkaista ajatusta, että olennot, jotka ovat paljon alempana luomisen asteikolla. kuten meidän mustat alkuasukkaamme, voivat poiketa kohtalostaan, jonka historia on leimannut varmuudeksi. [– –] Uskomme, että inhimillinen käsi on ojennettu jälleen Australian surkealle raakalaiselle, kun heille varattiin suuri maa-alue heidän omaan käyttöönsä Goulbournen lähistöltä; toiveena, että heidät voidaan suostutella viljelemään hieman maata.²¹⁰

Kirjoittajan ajatuksissa alkuperäisväestön suojele ja aboriginaaleille varattu oma alue kytkeytyivät toisiinsa. Australian alkuperäisväestön eristämistä kannattavat kirjoittajat ehdottivat, että aboriginaalien lisäksi estämiseksi aboriginaalit tulisi siirtää pois kaupunkien ja yhteisöjen alueilta reservaatteihin, jotta väkivaltaisuuksilta voitaisiin välttyä. Tämä oli edellä lainatun kirjoittajan ja monen muun aikalaisen mielestä ”rodun” ainoa tapa selvitä.²¹¹ Eristämisen kannattajat puhuivat usein aboriginaalien selviytymisestä, mutta heidän lähtökohtanaan oli tavallisesti ”rodun” säilyttäminen ja hallinta, kunnes se vääjäämättä kuihtuisi pois. Säilyttämisen ja hallinnan lisäksi taustalla vaikutti rajaseutujen uudisasukkaiden halu välttää väkivaltaisuuksia. Siirtämällä aboriginaalit pois uudisasukasyhteisöjen lähetyviltä, uudisasukkaat eivät olisi enää pakotettuja hyödyntämään väkivaltaa aboriginaaleja kohtaan.

Alkuperäisväestön eristämiseksi kirjoittajat esittivät reservaatien perustamista. Reservaattilla tarkoitettiin pääsääntöisesti eristämiseen ja omavaraisuuteen tähtäävää toimenpidettä, jossa aboriginaalit sijoitettiin heille varatulle maa-alueelle. Reservaattien tarkoituksena oli tarjota aboriginaaleille paikka, jossa he voisivat asettaa itsensä vakiintuneen asutuksen ja työteliäiden tapojen ”sivistävän” vaikutuksen alaisiksi. Koska aboriginaalit eivät kyenneet ostamaan maata itse, kirjoittajat esittivät, että hallituksen tuli ostaa maata reservaatien perustamista varten. Hallituksen, hyväntahtoisten yksilöiden ja lähetysasemien avustusten tuli rajoittaa huopiin sekä kirveisiin, ja ruoka-annosten jakelu tuli rajoittaa niihin vuoden aikoihin, jona aboriginaalit kärsivät puutetta.²¹²

²¹⁰ The Australian Blacks (From *the Pastoral Times*), *Sydney Morning Herald* 25.11.1859. ”It were vain to encourage the idea that beings so very much lower in the scale of creation as are our native blacks can prove an exception to a fate which history seems to stamp with certainty. [– –] we believe that a humane hand was once more held out to the poor Australian savage, a large extend of country in the neighbourhood of the Goulburn was set apart for their special use, with the hope that they might be induced to do a little cultivation.”

²¹¹ Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; The Aborigines and the Squatters, *Weekly Register of Politics, Facts and General Literature* 2.3.1844; The Australian Blacks (From *the Pastoral Times*), *Sydney Morning Herald* 25.11.1859.

²¹² The Territorial Rights of Aboriginal Tribes, *South Australian Colonist and Settlers' Weekly Record of British, Foreign and Colonial Intelligence* 7.7.1840; Suggestions for the Improvement of the Aborigines of South Australia, *South Australian Register* 26.11.1842; Native Reserves, *Maitland Mercury and Hunter River General Adviser* 22.11.1848; The Aboriginal Settlement at Coranderrk, *Australian News for Home*

1840-luvulla ehdotettiin, että hallituksella olisi lupa siirtää aboriginaaleille varattuja reservaatteja tarvittaessa, mikäli maa-alue osoittautuisi erityisen hedelmälliseksi tai paimentamiseen sopivaksi. Suosituksen mukaan reservaatit tuli perustaa kauas hedelmällisiltä mailta, jotka olivat taloudellisesti lähellä satamia. Reservaattien ei myöskään tullut olla niin isoja, että ne rohkaisivat ”sivistymättömiä” elintapoja, vaan toiminnan pääpainon tuli olla maanviljelyssä.²¹³ Humanitaarisiin suojelukokeiluihin kuului ruoka-annosten jakaminen, jonka tarkoitus oli tehdä alkuperäisväestöstä uudisasukkaista riippuvaisia. 1840-luvulla ruoka-annosten jakaminen korvattiin esimerkiksi Etelä-Australian rajaseuduilla valvotuilla ruokavarastoilla samaan aikaan, kun kilpailu maa-alueista ja resursseista nousi huippuunsa. Ruoan jakamisella pyrittiin hallinnoimaan rajaseutujen väkivaltaa.²¹⁴

Eristämisen kannattajat korostivat kirjoituksissaan auttavaisuuttaan aboriginaaleja kohtaan ja haluaan luoda hyvät elinolosuhteet alkuperäisväestölle. He rakensivat reservaatien kuvauksissaan mielikuvan siitä, että reservaateissa vastattaisiin aboriginaalien kaikkiin tarpeisiin. Samalla heidän näkemyksissään reservaateille sopivista alueista tuli mielestäni esille, että heidän auttamishaluaan rajoitti uudisasukkaiden omista eduista huolehtiminen. Siten aboriginaaleille varatut alueet hedelmällisten alueiden ulkopuolelta eivät lopulta välttämättä parantaneet aboriginaalien elinoloja. Kuten assimilaationkin kohdalla eristämisen puolestapuhujat jättivät huomiotta aboriginaalien erityisen siteen aboriginaalien perinteisiin alueisiin. Aikalaiset pitivät myös ruoka-annoksia hyväntekeväisyyden muotona, mutta niiden jakaminen ylläpiti aboriginaalien riippuvaisuutta uudisasukkaista. Siten ruoka-annosten jakamisesta muodostui hallinnan väline, jolla uudisasukkaat pyrkivät ohjaamaan aboriginaalien käytöstä. Ruoka-annoksista muodostui siirtokunnissa vallitsevien valtarakenteiden ilmenemismuoto.

Kuten assimilaatioon tähtäävien toimenpiteidenkin kohdalla, eristämistä kannattaneet kirjoittajat kertoivat myös reservaateista havainnollistavia esimerkkitarinoita. Kirjoituksissa kuvattiin asemia kuten Coranderrk, Ramah Yuch ja Wimmers, joille aboriginaalit asettuivat osana reservaatien perustamisprosessia. Kirjoittajat luonnehtivat asemia aboriginaalien perustamiksi kaupungeiksi, joissa naimisissa olevat pariskunnat asuivat perheineen. Mukavasti varustetut talot seisoivat rivissä ja miehet viljelivät omia palstojaan.

Readers 25.8.1865; What is to be done with the Blacks?, *Queenslander* 23.2.1867; Treatment of Aborigines, *Adelaide Observer* 18.7.1868.

²¹³ Rowley 1974, 98.

²¹⁴ Banivanua Mar & Edmonds 2013, 352.

Sunnuntaisin perheet kävivät kirkossa ja he pukeutuivat säädyllisesti kuin mitkä tahansa ”valkoiset” työläiset. Asemilla lasten määrä lisääntyi kristillisen avioliiton seurauksena, mikä oli osoitus siitä, etteivät aboriginaalit olleet tuomittuja sukupuuttoon.²¹⁵

Osa reservaatteja kuvailevista kirjoituksista on julkaistu lehdissä, jotka olivat suunnattu nimenomaan siirtokuntien kotona oleville lukijoille, kuten naisille. Niissä kuvattiin ikään kuin ideaalitulannetta, jossa aboriginaalit olivat omaksuneet täydellisesti eurooppalaiset tavat. Kaikki reservaatin alueella oli järjestyksenmukaista ja säädyllistä. Edellä olevassa esimerkkitarinassa viitattiin aikalaisten edelleen vahvaan uskoon siitä, että ratkaisu aboriginaalien hämmöttävään sukupuuttoon oli kristillinen avioliitto. Siirtokuntien kotiväelle suunnattujen kirjoitusten oli selkeästi tarkoitus opastaa kotiväkeä siinä, miten aboriginaalien eristäminen oli kohentanut aboriginaalien elinoloja. Toisaalta näen, että kirjoittajat halusivat esimerkkitarinoiden avulla rauhoittaa kotiväen mieliä, joita siirtokuntien väkivaltaisuudet olivat järkyttäneet: rakentamalla reservaatteista idyllisen, eurooppalaisen esimerkin mukaisen mielikuvan kirjoittajat viittasivat siihen, että aboriginaalien aiheuttamat väkivaltaisuudet kuuluivat aboriginaalien paikoilleen asettumisen myötä menneisyyteen.

Sanomalehtikirjoitusten laatijat kuvasivat reservaatteja ja niiden toimintaa kirjoituksissaan. Reservaattien alueella vallitsi oma säännöstö puhtauden ja järjestyksen säilyttämiseksi, jota aboriginaalit sitoutuivat noudattamaan siellä ollessaan. He olivat vapaita liikkumaan myös reservaatin ulkopuolella, mutta reservaatin ylläpidosta vastaavat uudisasukkaat rohkaisivat heitä kaikin tavoin asettumaan aloilleen, rakentamaan asunnon ja viljelemään maata. Vanhukset, lapset ja sairaat saivat ruokaa ja suojaa ilman, että heitä vaadittiin tekemään työtä vastineeksi niistä. Työtä annettiin kaikille kykeneville ja siitä maksettiin tavallinen palkkio joko ruokana tai rahana aboriginaalien valinnan mukaan. Reservaattien yhteyteen tuli varata myös tilaa kouluille.²¹⁶

Kirjoittajat painottivat, että uudisasukkaiden lopullinen tavoite oli tehdä reservaatteista omavaraisia. Jos aboriginaaleille ei opetettu työntekoa, ”valkoiset” tekivät heistä juoppoja ja kerjäläisiä. Aboriginaalien tukeminen yleisillä varoilla edesauttoi kirjoittajien mukaan aboriginaaleja jatkamaan ”lohduttomina kerjäläisinä”. Omavaraisuuden saavuttamiseksi reservaatille varatun maa-alueen tuli olla maanviljelyyn soveltuvaa ja aboriginaaleille tuli opettaa reservaatilla sijaitsevassa koulussa maanviljelyyn liittyviä taitoja.

²¹⁵ Black Camp, Lake Tyers Mission Station, Gipps Land, *Illustrated Australian News for Home Readers* 14.8.1869; The Aborigines of Victoria, *Brisbane Courier* 1.10.1869

²¹⁶ Civilization of the Aborigines. (From the *South Australian Magazine*), *Geelong Advertiser* 3.4.1843; Native Reserves, *Maitland Mercury and Hunter River General Adviser* 22.11.1848.

Reservaatti muodosti käytännössä maatilaa, joka oli aboriginaalien käytössä, mutta jonka hallinnosta vastasi tarkoin valittu edunvalvoja. Aboriginaalien työntekoa valvoi yksi tai kaksi uudisasukasta ja aboriginaalit käyttivät tilan tuotteet joko itse tai ne myytiin.²¹⁷

Kuten protektoraattienkin kohdalla, myöskään reservaatteja ei ollut tarkoitus antaa täysin aboriginaalien omaan hallintaan. Taustalla vaikutti tulkintani mukaan todennäköisesti uudisasukkaiden usko siihen, ettei aboriginaalien halu muuttua ja omaksua eurooppalaisia tapoja ollut tarpeeksi vahva, jotta reservaatin olisi voinut luottaa aboriginaalien käsiin. Usko perustui ”rotuun” perustuvien luokitusten mukaiseen mielikuvaan aboriginaaleista laiskoina. Vaikka uudisasukkaat halusivat kirjoittajien mukaan tehdä reservaateista oma-varaisia, aboriginaalit työskentelivät ja elivät niissä ”valkoisen miehen” valvovan katseen alla. Siten vaikka orjuudesta oli luovuttu 1830-luvun alussa, samankaltainen isäntä–työläinen-valta-asetelma toistui reservaattijärjestelmässä. Asetelma vahvisti puolestaan uudisasukasmiesten äänioikeuden myötä saamaa itsenäisyyttä. Reservaattien kuvausten pohjalta näyttäisi kuitenkin siltä, että reservaatteihin sisältyi astetta enemmän vapautta ja valinnanvaraa kuin assimilaation perustuviin protektoraatteihin. Reservaateissa puitteet olivat eurooppalaiset, mutta periaatteessa omien tapojen noudattaminen oli aboriginaaleille mahdollista, sillä aboriginaalit pystyivät reservaatin ulkopuolella noudattamaan omia tapojaan.

Reservaattien perustamiseen pohjautuvaa suojelua kannattaneet kirjoittajat korostivat molemminpuolisen kanssakäymisen rajoittamista.²¹⁸ Historioitsijat Tracey Banivanua Mar ja Penelope Edmond tuovat esille, että reservaateista tuli lopulta rajoittavia paikkoja. Tästä huolimatta osa reservaateista perustettiin aboriginaalien aloitteesta ja monet aboriginaaleista pitivät niitä hyvityksinä menetetyistä maista ja näkivät ne kriittisenä aboriginaalien selviytymiskeinona. Viktorian hallitus säätöi vuonna 1869 *Act to Provide for the Protection and Management of the Aboriginal Natives of Victoria* –lain, joka synnytti aboriginaalien suojelusta vastaavan lautakuntajärjestelmän, jolla oli toimeenpaneva valta aboriginaalien identiteetin sekä heidän asuinpaikkansa, työehtonsa ja palkkansa määrittelyssä. Tämän lisäksi lautakuntien vastuualueeseensa kuuluivat aboriginaalilasten osalta löyhästi määritellyt ”huolenpito, holhous ja koulutus”. Kuten aikaisemmin mainittu

²¹⁷ Native Reserves. *Maitland Mercury and Hunter River General Adviser*, 22.11.1848; Treatment of the Aborigines. *Moreton Bay Courier*, 10.12.1853; The Aborigines (From the Yeoman and Australian Acclimatiser May 24). *Sydney Mail*, 14.6.1862; Treatment of Aborigines. *Adelaide Observer*, 18.7.1868; Black Camp, Lake Tyers Mission Station, Gipps Land. *Illustrated Australian News for Home Readers*, 14.8.1869.

²¹⁸ The Aborigines and the Squatters. *Weekly Register of Politics, Facts and General Literature*, 2.3.1844; First Annual Report of the Aborigines' Friends' Association. *South Australian Register*, 14.11.1859; The Aboriginal Settlement at Coranderrk. *Australian News for Home Readers*, 25.8.1865.

ruoka-annosten jakaminen, myös aboriginaalien suojelua varten perustettu lainsäädäntö tuotti riippuvuutta. Tämän lisäksi aboriginaalien asuinpaikan määräämisestä muodostui avaintekijä Australian alkuperäisväestön poliittisen aktiivisuuden rajoittamisessa 1870-luvun vaihteessa.²¹⁹

Uudisasukkaisiin kohdistuneen väkivallan ehkäisemiseksi osa kirjoittajista esitti, että aboriginaaleja sisältävä ratsupoliisi tulisi sijoittaa reservaattien yhteyteen, jotta murhat ja varkaudet voitaisiin estää. Myös ”alkuasukaspoliisiksi” kirjoituksissa nimetyn ratsupoliisin säännöissä todettiin, että jokaisessa tapauksessa ”valkoisiin” ja ”mustiin” noudatettaisiin samaa lakia. Kirjoittajien mukaan aboriginaaleja voitu esimerkiksi pitää aseistettuina laittomuuksia varten, sillä heidän aseensa oli tarkoitettu pääasiassa ruoanhankintaa varten. Ratsupoliisin toiminta koostui pääasiassa ryöstelevien ”mustien” heimojen jahtaamisesta, jotka ajoivat tiehensä uudisasukkaiden lampaat ja tulittivat uudisasukkaisen asumuksia sekä seivästivät karjapaimenia. Ratsupoliisia kuvattiin pelottomaksi ja kontrolloimattomaksi. Kirjoittajat korostivat, että ratsupoliisilla oli ymmärrettävästi työläs taakka ja joukkoihin sisältyviä miehiä oli haastavampi hallita kuin koulutettuja ”valkoisia”.²²⁰

1840-luvulla siirtokuntien poliisivoimat alkoivat laajentua ja Australian alkuperäisväestöstä muodostuva ”alkuasukaspoliisi” perustettiin. Siirtokuntien poliisivoimien ja uudisasukkaiden oli tunnustettava aboriginaalien taidot jäljityksessä. Aboriginaalipoliisit olivat ylivoimaisia työssään kaupunkien ulkopuolella. Aboriginaalien muodostamissa poliisijoukoissa oli mukana myös ”valkoisia” poliiseja. Poliisijoukoissa työskentelevillä aboriginaaleilla oli tunnistettavat uniformut ja heidät oli varustettu aseilla. Joukot koottiin tarkoituksella eri kieliryhmistä, jotta aboriginaalien keskuudessaan ei syntyisi yhteishenkeä ja he eivät kyseenalaistaisi ”valkoisen” konstaapelin auktoriteettia.²²¹

Lähtökohtaisesti aboriginaaleja sisältävien poliisijoukkojen muodostaminen viestii tulkintani mukaan siirtokunnissa tapahtuneesta jonkinasteisesta asennemuutoksesta. Uudisasukkaat eivät nähneet aboriginaaleja enää pelkästään väkivallan aiheuttajina, vaan heitä voitiin myös hyödyntää väkivaltaisuuksien taltuttamisessa. Samalla ajalle tyypilliset ”rotuihin” perustuvat hierarkiat määrittivät edelleen aboriginaalien asemaa poliisijoukoissa ja siten joukkojen johdossa tuli olla ”valkoinen” uudisasukas, jotta ne pysyisivät kuralaisina. Yhteishengen rakentamisen tarkoituksenmukainen estäminen sekä vaade

²¹⁹ Banivanua Mar & Edmonds 2013, 354–355.

²²⁰ Aborigines, *Port Philip Gazette* 22.8.1840; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865; What is to be done with the Blacks?, *Queenslander* 23.2.1867.

²²¹ Woollacott 2013, 159.

”valkoisen” auktoriteetin kunnioittamisesta korostivat ”valkoisten” ylempää asemaa ja sitä, että aseista ja tunnistettavista uniformuista huolimatta aboriginaalit nähtiin edelleen jonkinasteisena uhkana.

Huolimatta siitä, että ”alkuasukaspoliisia” pidettiin oleellisena turvallisuuden takaamisen kannalta, se sai osakseen myös kritiikkiä. Ratsupoliisia pidettiin tehokkaana, mutta sen toiminta oli liian rajoitettua, sen joukkojen määrä liian pieni ja sen päämaja sijaitsi syrjässä häiriöalueilta. Syrjäisen sijainnin lisäksi uudisasukkaita kauhistuttivat ”alkuasukaspoliisin” verenhimoiset toimenpiteet. Kun aboriginaalit yllättävän hyökkäyksen jälkeen pakenivat, ”alkuasukaspoliisit” riisuivat itsensä alastomiksi ja seurasivat heitä aseiden ja ammusten kanssa. Ratsupoliisit tappoivat kaikki, jotka löysivät iästä ja sukupuolesta huolimatta. Näin ollen kirjoittajien mukaan ”valkoisia” uudisasukkaita piti palkata enemmän, jotta poliisijoukot pysyisivät kurissa ja joukot eivät ampuisi naisia.²²² Aboriginaaleja sisältävien poliisijoukkojen tehtävänä oli ehkäistä väkivaltaisuuksia, mutta aikalaisten mielestä poliisijoukot olivat toiminnassaan hyödyttömiä. Kirjoittajat kuvasivat poliisijoukkoihin sisällytettyjä aboriginaaleja samoilla määreillä kuin ”puskassa” eläviä. ”Valkoisten” miesten palkkaaminen tekisi kirjoittajien mukaan poliisijoukoista kurinalaisempia ja naisiin kohdistuneelta väkivallalta vältyttäisiin. Kirjoittajien näkemykset korostivat ”valkoisten” ylemmydentuntoa aboriginaaleihin nähden: huolimatta siitä, että aboriginaaleja hyödynnettiin toisten aboriginaalien kiinnioittamisessa, heitä määriteltiin silti pitkälti heidän ”rodulleen” ominaisilla piirteillä. Tämän lisäksi kirjoittajat palasivat kirjoituksissaan takaisin alkuperäiseen tulkintaansa aboriginaaleista alastomina ”villeinä”.

Kaikki kirjoittajat eivät suhtautuneet reservaattien perustamiseen varauksetta. Korkeiksi miellettyjen kustannusten lisäksi niiden tehokkuudesta ja ylläpidosta esitettiin eriäviä näkemyksiä. Jo 1840-luvulla kirjoittajat esittivät reservaattien epäonnistuneen tavoitteissaan ja he suhtautuivat pessimistisesti uusien reservaattien perustamiseen, sillä reservaatit lisääisivät kustannuksia sekä niiden hallintaan liittyviä haasteita. Uusien reservaattien perustaminen oli reservaattijärjestelmää kritisoivien kirjoittajien mielestä vahingollista uudisasukkaille, koska uudisasukkaat joutuisivat luopumaan maa-alueistaan. Tämä puolestaan haittaisi sitä yleistä mielialaa, joka vallitsi ”valkoisen” ja ”mustan” väestön välillä. Kustannusten, yleisen mielialan ja mahdollisten maa-aluemenetysten lisäksi osa kirjoittajista toi esille, että siirtokunnissa oli vaikeuksia muodostaa reservaatteja, joista olisi

²²² Aborigines, *Port Philip Gazette* 22.8.1840; The Australian Aborigines, *Leader* 15.7.1865; What is to be done with the Blacks?, *Queenslander* 23.2.1867.

hyötyä aboriginaaleille: aboriginaalit eivät kyenneet muuttamaan heidän hairahtuneita tapojaan ja oppimaan vakiintunutta ammatinharjoittamista.²²³ Aikalaiset pitivät selkeästi aboriginaalien suojeluun kuuluvien toimenpiteiden kustannuksia liian suurina. He eivät olleet valmiita luopumaan maa-alueistaan, joten he vetosivat uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön väliseen ”hyvään” mielialaan. Tämän lisäksi kritiikissä korostui jälleen keran näkemys aboriginaalien kykenemättömyydestä muutokseen. Näin ollen reservaatteihin käytettävät varat olisi reservaatteihin kriittisesti suhtautuvien uudisasukkaiden mielestä hyvä suunnata uudisasukkaiden hyödyksi.

Alkuperäisväestön suojeluun kriittisesti suhtautuvat uudisasukkaat ajoivat alkuperäisväestön eristämistä ”valkoisen” yhteiskunnan ulkopuolelle. He suhtautuivat pessimistisesti ”valkoisten” mahdollisuuteen suojella alkuperäisväestöä väistämättömältä sukupuutolta. Heidän näkemyksensä mukaan alkuperäisväestön kokonaisvaltainen assimilaatio oli turhaa, sillä alkuperäisväestö oli kykenemätön kehittymään ja siten heidän sukupuuttonsa oli vääjäämätön. Assimilaation sijaan alkuperäisväestön suojelussa tuli keskittyä alkuperäisväestön sen hetkisten olosuhteiden kohentamiseen. Näin ollen he kannattivat alkuperäisväestön eristämistä ”valkoisesta” väestöstä reservaatteihin, joista oli tarkoitus tehdä omavaraisia, jotta ne eivät rasittaisi ”valkoista” yhteiskuntaa kustannuksillaan. Reservaatit rajoittaisivat ”valkoisten” ja aboriginaalien kanssakäymistä ja ehkäisisivät väkivaltaisuuksia näiden välillä ja siten suojelisivat molempia osapuolia. Vaikka reservaatteissa aboriginaalien oli mahdollista jatkaa ainakin osittain omien tapojensa noudattamista, reservaatit perustuivat assimilaation tavoin eurooppalaisten työteliäiden tapojen omaksumiselle.

Vaikka aboriginaalien eristämistä reservaatteihin perusteltiin pitkälti alkuperäisväestön suojelulla, keskustelussa tuli hyvin ilmi, että toimenpiteen lähtökohdiana oli uudisasukkaiden etu ja suojelu. Eristämisen tavoitteita olivat ”valkoisiin” kohdistuneen väkivallan ehkäiseminen sekä suojelusta aiheutuvien kustannusten vähentäminen. Tämän lisäksi reservaatien perustaminen yhdistyi uudisasukkaiden maa-omistukseen ja sitä kautta Australian miesten emansipaatioon. Erityisesti rajaseutujen uudisasukasmiehillä oli tarve osoittaa Lontoon päättäjille olevansa pystyviä, itsensä elättäviä, järkeviä ja itsensä hillitseviä yksilöitä. Samalla heidän tuli esittää rajaseutujen väkivalta oikeutettuna itsepuolustuksena. Reservaatien perustaminen oli rajaseutujen uudisasukkaiden näkökulmasta

²²³ Aborigines, *Port Philip Gazette* 22.8.1840; Aborigines. Despatch from the Right Honourable Lord John Russell, to his Excellency Governor Sir George Gipps, on the Treatment of the Aborigines of New Holland (No.132), *Australian* 19.6.1841; Foster, John F. Leslie: Council Paper. Report from the Select Committee on the Aborigines and Protectorates, *Sydney Morning Herald* 20.9.1849.

olennainen toimenpide väkivallan hillitsemiseksi ja aboriginaalien hallitsemiseksi. Näin ollen reservaattien perustamisen taustalla ei vaikuttanut pelkästään uudisasukkaiden halu auttaa Australian alkuperäisväestöä ja kohentaa heidän elinolojaan, vaan se kytkeytyi perustavanlaatuisesti myös taisteluun miesten emansipaatiosta ja Australian itsehallinnosta.

4 Hyvä, paha suojele

Tutkielmani tavoitteena oli tarkastella Australian alkuperäisväestön suojelesta käytyä aikalaieskustelua 1840–1860-luvuilla rasismien kehityshistorian sekä uudisasukkaiden maskuliinisuuden näkökulmista. Pysin tutkielmassani selvittämään, millaisia ajatuksia, argumentteja sekä toimenpiteitä Euroopasta tulleet uudisasukkaat liittivät alkuperäisväestön suojeleluun. Samanaikaisesti tarkastelin sitä, miten rasismien kehityshistoria ja länsimaalaisuus uudisasukkaiden maskuliinisuuden kautta ilmenivät keskustelussa. Halusin lähtökohtaisesti ymmärtää tarkemmin historiallista kontekstia, jossa Australiassa tänäkin päivänä vaikuttava vastakkainasettelu Australian alkuperäisväestön ja Euroopasta tulleiden uudisasukkaiden välillä on syntynyt.

Tutkielmani ensimmäisessä luvussa keskityin tarkastelemaan Australian alkuperäisväestön suojeleluä käsittelevän keskustelun osapuolia, joihin kuuluivat Australian alkuperäisväestö suojeleluun kohteena sekä eurooppalaiset uudisasukkaat suojeleluun kannattajina ja suojeleluun vastustajina. Toisessa luvussa tarkastelun keskiössä olivat Australian alkuperäisväestön suojeleluä käsittelevässä keskustelussa esille nousseet sukupuutto sekä suojelelutoimenpiteet. Tutkin sitä, miten alkuperäisväestön toiseuttaminen sekä uudisasukkaiden mielikuvat miehisydestä määrittivät ja tuottivat aikalaieskityksiä alkuperäisväestön sukupuutosta ja keskustelussa käsitellyistä suojelelutoimenpiteistä.

Analyysini mukaan uudisasukkaat kuvasivat suojelelu keskustelussa Australian alkuperäisväestöä ajalle tyypillisten rotuluokitusten kautta. 1700-luvulla syntyneet ja yleistyneet tavat luokitella ”rotuja” ja niiden asettaminen hierarkkiseen järjestykseen näkyivät selkeästi myös aboriginaalien fyysisen ulkomuodon kuvauksissa. Uudisasukkaat vertasivat aboriginaaleja ennestään tunnettuun afrikkalaiseen. He liittivät tavallisesti aboriginaaleihin samanlaisia määreitä ja stereotyyppioita kuin ”mustiin” afrikkalaisiin oli ollut tapana liittää. Nämä mustaan väriin liittyvät stereotyypit olivat keskeisesti sidoksissa ”valkoisten” eurooppalaisten kohtaamisiin afrikkalaisten kanssa, jotka yleistyivät 1400-luvulla. Uudisasukkaat kuvasivat kirjoituksissaan myös aboriginaalien luonteenpiirteitä, joita selitettiin fyysisestä ulkomuodosta johdetuilla määreillä. Näiden perusteella aboriginaalien kuvauksissa korostuivat aboriginaalien epämiellyttävänä pidetty ulkomuoto sekä aboriginaalien ”raakalaismainen, laiska ja lapsenomainen” luonne.

Uudisasukkaat selittivät aboriginaalien erilaista ulkomuotoa, luonnetta sekä heidän alemmaa sijoitustaan ”rotujen” luokitteluun perustuvissa hierarkioissa ympäristöteorian sekä Raamatun kertomusten avulla ja toistivat Euroopassa jo 1700-luvulla ilmenneen maantieteellisen jaon, jonka mukaan pohjoinen kuvattiin kehittymättömänä ja raakalaismaisena ja etelän edistyksen kehtona. 1860-luvulla uudisasukkaat alkoivat muodostaa eroa afrikkalaisten ja aboriginaalien välille ja aboriginaaleja ei enää kuvattu kategorisesti ”mustina”. Samalla kirjoittajat vertasivat aboriginaaleja myös juutalaisiin ja omaksuivat keskustelussa oikeuden määrittellä ihonvärin perusteella aboriginaalien ”aitous”. Ulkomuodon ja luonteenpiirteiden lisäksi uudisasukkaiden kuvauksissa korostuivat aboriginaalien elämäntavan kuvaukset, joissa aboriginaalien elämäntapaa verrattiin Englannissa sosiaalisesti ongelmaksi muodostuneeseen irtolaisuuteen.

Tulkintani mukaan uudisasukkaat toiseuttivat Australian alkuperäisväestöä osana suoje- lukeskustelua ja luonnehtivat aboriginaaleja olosuhteidensa uhreina. Tutkimuskirjallisuudessa tuli kuitenkin esille, että maantieteellinen etelä–pohjoinen-jako oli muuttunut 1700-luvun lopulla eurooppalaisessa ajattelussa siten, että pohjoinen merkitsi rationaalisuutta ja etelä rappiota. Tästä huolimatta etelä–pohjoinen-jaon merkityksen muutokset eivät näkyneet Australiassa aboriginaalien suojelusta käydyssä keskustelussa 1800-luvun puolivälissä. Uudisasukkaat rakensivat eroa ”mustan” ja ”valkoisen”, Australian alkuperäisväestön ja eurooppalaisten välille. Kun kirjoittajat korostivat Australian alkuperäisväestön kuvauksissaan aboriginaalien lapsenomaisuutta ja degeneroitunutta tilaa, he muodostivat aboriginaaleista vastakohtan valistuksen jälkeiselle järkevälle, ”sivistyneelle” eurooppalaiselle. Vertaamalla aboriginaaleja lapsiin uudisasukkaat korostivat myös aboriginaalien riippuvaisuutta eurooppalaisten huolenpidosta.

Pääosin aboriginaalien kuvaukset sanomalehtikirjoituksissa noudattivat tutkimuskirjallisuudessa esille tuotuja näkemyksiä ”toisen” kuvaamisesta ja arvottamisesta vastakkainasettelujen kautta. Käsittääkseni aikaisemmassa tutkimuksessa ei ole kuitenkaan rinnastettu aboriginaalien kiertävää elämäntapaa sekä Englannissa irtolaisuuteen liitettyjä mielikuvia ja tutkittu näiden risteämiskohtia. Analyysini perusteella näyttäisi siltä, että aboriginaalien kiertävää elämäntapaa ja irtolaisuuteen liitettyjä mielikuvia vertaavalla tutkimusnäkökulmalla voidaan ymmärtää paremmin kontekstia, jossa uudisasukkaat määrittelivät ja luokittelivat aboriginaaleja.

Uudisasukkaat kuvasivat ja määrittelivät kirjoituksissaan Australian alkuperäisväestön lisäksi uudisasukkaita. Uudisasukkaat jakautuvat keskustelussa kahteen leiriin: suojelua kannattaneisiin uudisasukkaisiin ja suojelua vastustaneisiin uudisasukkaisiin. Australian siirtokuntien väestörakenne oli sosiaalisesti jakautunut, mikä heijastui tulkintani mukaan uudisasukkaiden asenteissa aboriginaalien suojelua kohtaan.

Australian alkuperäisväestön suojelua kannattaneet uudisasukkaat edustivat pääosin kaupungissa asuvaa keski- ja yläluokkaa ja heidät voidaan liittää 1800-luvulla Englannissa levinneeseen humanitaarisen liikehdinnän perinteeseen, jonka mukaan kolonialismin senhetkiset käytännöt olivat tahrineet Englannin ja englantilaisten luonnetta. Suojelun kannattajiin kuuluivat filantroopit ja lähetyssaarnaajat, joiden mukaan uudisasukkaiden ja imperiumin tuli hyvittää aboriginaaleille aiheuttamansa vääryydet ja riisto, mutta he eivät kuitenkaan varsinaisesti vastustaneet kolonialismia vaan kannattavat ”hyväntahtoista” kolonialismia. Aboriginaalien suojelua kannattaneiden uudisasukkaiden kuvauksissa korostuivat uudisasukkaiden hyväntahtoisuus ja moraalinen velvollisuus aboriginaaleja kohtaan. Samanaikaisesti he näkivät uudisasukkaiden tulon Australiaan aboriginaalien kannalta hyödyllisenä, sillä heidän mukaansa eurooppalaisen esimerkin myötä, aboriginaaleille tarjoutui mahdollisuus parantaa elinolojaan luopumalla ”alkeellisista” tavoistaan.

Moraalinen velvollisuus huolehtia perheestä perheen päänä liittyi olennaisesti 1800-luvun alussa uudelleenmuokattuun keskiluokkaiseen maskuliinisuuteen. Humanitaarisen liikehdinnän myötä hyväntahtoinen maskuliinisuus ulotti moraalisen velvollisuutensa myös Iso-Britannian siirtokuntien alkuperäisväestöön. Suojelua kannattaneet uudisasukasmiehet omaksuivat alkuperäisväestön suhteen ”isän” roolin ja rakensivat kirjoituksissaan itsestään mielikuvaa Australian alkuperäisväestön pelastajina, joiden velvollisuus oli opastaa aboriginaaleja ”sivistyneen” elämän tavoissa sekä kristillisessä kasvatuksessa. ”Isän” roolin omaksumista edesauttoi todennäköisesti aboriginaalien kuvaaminen ”degeneroituneina lapsina”.

Suojelun kannattajien lisäksi suojelukeskustelussa kuvattiin uudisasukkaita, jotka suhtautuivat kriittisesti aboriginaalien suojeluun. Kyse oli tavallisesti siirtokuntien rajaseudulla elävistä uudisasukkaista, jotka olivat kosketuksissa aboriginaalien kanssa ja jotka osallistuivat aboriginaalien kanssa käytyihin konflikteihin. Alkuperäisväestön suojeluun kriittisesti suhtautuvat kirjoittajat edustivat analyysini mukaan rajaseudun maskuliinisuutta,

jonka määritelmät rakentuivat vuorovaikutuksessa keski- ja yläluokkaisen hyväntahtoisien maskuliinisuuden kanssa. Rajaseudun maskuliinisuudessa perheestä huolehtiminen oli edelleen keskeistä. Siirtokuntien rajaseutujen koetun turvattomuuden vuoksi suojelua vastustaneet uudisasukkaat eivät halunneet laajentaa perheen käsitettä Australian alkuperäisväestöön. Näin ollen kirjoituksissa korostui alkuperäisväestön muodostama uhka siirtokuntien rajaseudulla asuvien miesten perheiden turvallisuudelle. Aboriginaalien suojelua vastustavien uudisasukkaiden kuvauksissa painottuivat miesten välinen ystävyys, sitkeys, itsevarmuus, ja rohkeus sekä väkivallan valikoiva harjoittaminen tarpeen vaatiessa. Kuvauksissa luotiin rajaseudun maskuliinisuutta edustavista uudisasukkaista mielikuva itseään puolustavina maanvalloittajina.

Aboriginaalien pelastajan ja itseään puolustavan maanvalloittajan kuvausten lisäksi sanomalehtikirjoitukset rakensivat selkeästi eroa myös ”valkoisten” uudisasukkaiden välille. Vankeja luonnehdittiin syntisiksi ja heitä verrattiin aboriginaaleihin. Australiaan vankeina tuodut uudisasukkaat muodostivat näkemykseni mukaan puskurin ”valkoisten” hyväntekijöiden ja itsenäisten valloittajien sekä alkuperäisväestön välille: heistä muodostui ”valkoisen”-kategorian sisälle ”toinen”, jota vasten ”kunnolliset ja sivistyneet” uudisasukkaat määrittelevät itseään. Samalla kuitenkin vangit, itsenäiset valloittajat ja hyväntekijät yhdistyivät valkoisuuden-käsitteen alle, sillä mikään näistä ryhmistä ei kyseenalaistanut ”valkoisten” oikeutta valloittaa ja asuttaa Australia.

Sekä aboriginaalien että uudisasukkaiden kuvaukset korostivat Australian alkuperäisväestön suojelua koskevassa keskustelussa eurooppalaisten ylivoimaisuutta. Aboriginaalien luokittelu, aboriginaalien ”aitouden” määrittelyoikeuden omaksuminen sekä aboriginaalien elämäntavan arvottaminen kiertolaisuuden pohjalta olivat uudisasukkaiden tapoja muodostaa aboriginaaleista ”toinen”, jota vasten eurooppalaiset sekä heidän tapansa ja kulttuurinsa vaikuttivat korkea-arvoisimmilta. Eurooppalainen ylivoimaisuuden tunne tuli esille myös vankien kuvauksissa, joissa ”toinen” määrittyi ”rodun” sijaan yhteiskuntaluokan kautta. Hyväntahtoisien maskuliinisuuden ja rajaseudun maskuliinisuuden yhdisti ajatus miesten velvollisuudesta huolehtia perheestään. Maskuliinisuuksien velvollisuuskäsitykset olivat kuitenkin ristiriidassa keskenään sen suhteen, kuinka laajalle velvollisuus tuli ulottaa.

Tutkielman toisessa osiossa keskityin suojelukeskustelussa esille nostettuihin aboriginaalien sukupuuttoon ja suojelutoimenpiteisiin sekä niihin liittyviin ajatuksiin. Kuten aikai-

semmin toin esille, Australian siirtokunnat kasvoivat nopeasti 1820–1860-luvuilla. Siirtokuntien laajentumisen myötä lisääntyneet konfliktit Australian alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä sekä uudisasukkaiden mukanaan tuomat taudit vähensivät aboriginaaliväestön määrää. Australian alkuperäisväestön suojeluun kriittisesti suhtautuvat uudisasukkaat painottivat keskustelussa aboriginaalien väkivaltaista luonnetta ja itsepuolustuksen välttämättömyyttä. Siten he oikeuttivat heidän käyttämänsä väkivaltaa ja toisaalta myös sukupuolisuhteitaan aboriginaalinaisten kanssa, jotka vaikuttivat aboriginaalien syntyvyyden laskuun. Samalla uudisasukkaat uhriuttivat aboriginaaleja, sillä aboriginaalien toimijuus ei yleensä korostunut väkivallan kuvauksissa vaan he olivat pikemminkin ”valkoisen” väkivaltaisen, mutta välttämättömän puolustautumisen kohde. Lisäksi kirjoittajat vaikenevat aboriginaalien ja rajaseudun uudisasukkaiden yhteistyömuodoista, mikä korosti aboriginaalien ja uudisasukkaiden välistä vastakkainasettelua ja korosti uudisasukkaiden puolustautumistarvetta, sillä yhteistyömuotoja ei näennäisesti ollut.

Aboriginaalien määrän väheneminen lisäsi erityisesti rajaseuduilla asuvien uudisasukkaiden uskoa siihen, että aboriginaalit kuolisivat sukupuuttoon. He pitivät aboriginaalien sukupuuttoa vääjäämättömänä. Tulkintani mukaan tätä ajatusta edesauttoi rajaseudun uudisasukkaiden näkemykset maa- oikeuksista ja siitä, kuinka aboriginaalien oli tarkoitus ajalle tyypillisten rotuteorioiden kuten tieteellisen rasismien valossa väistyä etenevien eurooppalaisten edetessä. Uudisasukkaiden mukaan aboriginaaleilla ei ollut maa- oikeuksia ja aboriginaalit pystyivät harjoittamaan kiertävää elämäntapaansa missä tahansa. Uudisasukkaat eivät ymmärtäneet aboriginaalien kiinteä suhdetta aboriginaalien perinteisille maille ja seremoniapaikoille, vaan he arvottivat aboriginaalien elämäntapaa omista kulttuurisista lähtökohdistaan, mikä käytännössä merkitsi aboriginaalien perinteisen elämänmuodon tuhoutumista ja siten puolestaan vahvasti suojeluun kriittisesti suhtautuvien uudisasukkaiden uskoa aboriginaalien sukupuuttoon. Mikäli aboriginaalit kuolisivat sukupuuttoon, uudisasukkaat voisivat jatka valloitustaan ilman aboriginaalien aiheuttamia konflikteja.

Hyväntahtoista maskuliinisuutta edustavat uudisasukkaat eivät kuitenkaan tavallisesti hyväksyneet rajaseutujen uudisasukkaiden näkemyksiä Jumalan kaitselmuksesta tai anglo-saksisen ”rodun” ylivoimaisuudesta johtuvasta aboriginaalien sukupuutosta. Heidän mukaansa uudisasukkaiden eteneminen ajoi aboriginaalit sukupuuttoon. Sukupuutto ja sen aiheuttama kansallinen häpeä oli kuitenkin estettävissä: ”rotu” oli mahdollista säilyttää eurooppalaisen ”sivistyksen” avulla. Usko aboriginaalien pelastamiseen ”sivistyksen” avulla pohjautui kirjoittajien näkemyksiin eurooppalaisen kulttuurin ylivoimaisuudesta ja

Euroopasta edistyksen, vapauden ja kehityksen linnakkeena. Aboriginaalien olotilan kohentaminen perustui ajatukselle assimilaatiosta, jonka myötä aboriginaalit sulautettaisiin osaksi ”valkoista” yhteiskuntaa. Assimilaatiosta muodostui aboriginaalien ”kehityksen” kulmakivi ja samalla se oli hyvitys aboriginaaleille heidän kokemastaan riistosta varhaisien uudisasukkaiden käsissä. Assimilaation avulla aboriginaaleista tulisi tasa-arvoisia eurooppalaisten ”veljiensä” kanssa. Lähtökohtaisesti aboriginaalien saavuttamalla ”tasa-arvolla” oli kuitenkin rajansa, sillä aboriginaalien kehitys rajattiin keski- ja yläluokkien ulkopuolelle.

Ajatus Australian alkuperäisväestön assimilaatiosta ei muuttanut uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välistä valtarakennelmaa uudisasukkaiden ”hyvistä” ja ”opastavista” tarkoitusperistä huolimatta. Assimilaation kannattajien taloudelliset motiivit yhdistyivät selkeästi 1800-luvun puolivälin työvoimatarpeeseen siirtokunnissa. Vankikuljetusjärjestelmän asteittainen alasajo kasvatti työvoiman tarvetta siirtokunnissa. Assimilaation kautta aboriginaaleja voitiin hyödyntää myös työvoimana, mutta haasteena oli töiden kausiluontoisuus sekä aboriginaalien taipumus palata takaisin omien elämäntapojensa pariin.

Työnteon lisäksi assimilaatioon tähtääviä toimenpiteitä olivat protektoraatit, aboriginaalien koulutus sekä aboriginaalilasten erottaminen perheistään. Protektoraattijärjestelmä perustettiin 1830-luvun humanitaarisen liikehdinnän seurauksena ja protektoraatin oli tarkoitus olla turvapaikka aboriginaaleille kolonialismin seurauksilta. Käytännössä protektoraatti asetti aboriginaalit uudisasukkaiden valvonnan alle ja altisti heidät vahvoille ”sivistykseen” tähtääville toimenpiteille, joissa eurooppalaiset riistivät aboriginaaleilta mahdollisuuden oman elintapansa noudattamiseen. Euroopasta tulleet uudisasukkaat eivät kyenneet näkemään niitä keskinäisiä, joille aboriginaalien elämäntapa perustui, mikä tuli ilmi erityisesti aboriginaalilasten erottamisessa perheistään. Lasten perheistään erottamisen avulla uudisasukkaat pyrkivät takaamaan eurooppalaisten tapojen omaksumisen jatkuvuuden, jotta aboriginaalit voisivat muodostaa pysyvän siteen ”valkoiseen” yhteiskuntaan.

Tulkitsen, että assimilaatiossa oli ”pelastamisen” sijaan kyse aboriginaalilasten ja siten koko alkuperäisväestön tulevaisuuden hallinnasta. Tutkimuskirjallisuudessa tuotiin esille, että lasten erottamisen perheistään sai järjestelmällisemmän muodon vasta 1900-luvun vaihteessa, mutta aineistoni perusteella lasten erottamisesta perheistään puhuttiin järjestelmällisesti jo 1800-luvun puolivälissä. Usko humanitaariseen assimilaatioon hor-

jui 1850-luvun puolivälissä protektoraattijärjestelmän lakkauttamisen, lähetyssasemien romahtamisen sekä aboriginaalien kehittymiskyvyn mielletyn puutteen vuoksi. Sanomalehtikirjoituksissa tämä horjuntaa heijastui assimilaation kritiikissä.

Assimilaatioon tähtäävät toimenpiteet olivat pääasiassa eurooppalaiskeskeisiä, sillä ne tähtäsivät eurooppalaisten, sivistyneinä pidettyjen arvojen, tapojen ja yhteiskuntajärjestelmän omaksumiseen. Assimilaatiota kannattivat hyväntahtoista maskuliinisuutta edustavat uudisasukasmiehet, jotka isän tavoin päättivät autoritäärisesti, mikä oli aboriginaaleille parasta. Omaksuttu isän rooli heijasti myös ajalle tyypillisiä rotuluokituksia ja niiden kautta aboriginaaleille miellettyjä piirteitä ja käsityksiä aboriginaalien elämäntavoista. Isän tavoin he kuitenkin pettyivät ”lapsiinsa”, jotka yrityksistä huolimatta eivät ”ymmärtäneet” omaa parastaan ja pitivät itsepintaisesti kiinni omista tavoistaan. Humanitaarisuuden horjuessa ideaali hyväntahtoisesta maskuliinisuudesta piti kuitenkin paikkansa, sillä assimilaatioyritysten epäonnistumisesta syytettiin ”avun” kohdetta.

Assimilaation vaihtoehtona rajaseutujen uudisasukkaat kannattivat Australian alkuperäisväestön eristämistä reservaatteihin ”valkoisten” yhteisöjen ulkopuolelle, mikä suojelisi sekä uudisasukkaita että aboriginaaleja. Eristämisen kannattamisen tautalla vaikutti uudisasukkaiden poliittiset motiivit: Australian maata viljelevien rajaseutujen uudisasukkaiden vaurastuessa 1800-luvun puolivälissä he taistelivat myös oikeudesta osallistua siirtokuntien päätöksentekoon. Nämä uudisasukkaat näkivät pelkän aboriginaaleihin kohdistuvan suojelun oman etunsa vastaisena sekä omaa luonnettaan tahrivana. Rodullisten hierarkioiden sekä väkivaltaisten taisteluiden keskellä rajaseutujen uudisasukkaat ponnistelivat vakuuttaakseen emämaan päättäjät heidän sosiaalisesta kunniallisuudestaan ja kyvykkyystään. Koska hyväntahtoista maskuliinisuutta edustavat kaupungissa asuvat uudisasukkaat yhdistivät heidät rajaseutujen väkivaltaisuuksiin sekä vankeihin, rajaseutujen uudisasukkaiden täytyi rakentaa itsestään näkemys, jossa väkivallankäyttö olisi oikeutettua. Näin ollen väkivaltaisuuksista rakennettiin välttämätön ja harkittu kuva, jonka varaan miesten kunniallisuus, kyvykkyys ja lopulta äänioikeus voitiin rakentaa.

Rajoitettuun itsehallintoon ja Australian sisäpolitiikasta päättämiseen liittyi olennaisesti kysymys Australian alkuperäisväestön suojelusta ja tulevaisuudesta. Uudisasukkaat olivat todenneet 1800-luvun puolivälissä assimilaation tähtäävät keinot toimimattomiksi ja kalliiksi. Rajaseudun uudisasukkaat halusivat hillitä konflikteja uudisasukkaiden ja aboriginaalien välillä ja siten äänenpainot aboriginaalien hallitsemiseksi ja eristämiseksi koenivat. Uudisasukkaat kannattivat reservaatien perustamista, joihin aboriginaalit voitiin

eristää ja jossa heidän elinolojaan voitiin yrittää parantaa, vaikka aboriginaalien sukupuutto olisikin mahdollisesti edessä. Reservaatit pohjautuivat osittain samoihin ideoihin kuin protektoraatit ja aboriginaaleja kannustettiin niissä omaksumaan eurooppalaiset tavat ja käytännöt. Reservaatit mahdollistivat kuitenkin aboriginaaleille jonkinasteisen vapauden noudattaa omia perinteisiä elämäntapojaan.

Väkivallan ehkäisemiseksi kirjoittajat ehdottivat myös aboriginaaleja sisältävien poliisijoukkojen perustamista reservaattien läheisyyteen. Poliisijoukoissa työskentelevät aboriginaalit oli koottu eri alueilta ja niitä johti ”valkoinen” konstaapeli. Vaikka aboriginaaleja sisältävien poliisijoukkojen muodostaminen viestiikin tulkintani mukaan jonkin asteisesta asennemuutoksesta siirtokunnissa, aboriginaalien asemaa poliisijoukoissa ”valkoisen” konstaapelin valvovan katseen alla määritteli edelleen ajalle tyypilliset rotuluokitte-
lut.

Alkuperäisväestön suojelun tavoitteita olivat muun muassa aboriginaalien maa-alueiden lisämenetykset ja aboriginaaleihin kohdistuvien hyökkäysten estäminen. Aineistoni perusteella väkivalta, väkivallan käyttö sekä väkivallan estäminen muodostivat suojelukeskustelun perustan. Samanaikaisesti alkuperäisväestön suojelun kannattajat liittivät väkivallan vankeihin ja varhaisiin uudisasukkaisiin. Tulkitsen, että he sitoivat tämän avulla aboriginaaleihin kohdistuneet väärinkäytökset menneisyyteen ja vähättelivät aboriginaalien riiston senhetkisiä muotoja. Rajaseudun maskuliinisuudessa väkivalta aboriginaaleja kohtaan oikeutettiin itsepuolustuksena. Väkivallan oikeutus kiteytyi miesten kykyyn huolehtia perheistään sekä fyysisesti että taloudellisesti, joka oli myös edellytys miesten äänioikeudelle ja siirtokuntien itsemääräämisoikeudelle.

Hyväntahtoista maskuliinisuutta ja rajaseudun maskuliinisuutta sekä rasismien historiaa on tarkasteltu aikaisemmassa Australian historiaa koskevassa tutkimuksessa, mutta käsittääkseni aboriginaalien suojelutoimintaa ei ole aikaisemmin tutkittu siten, että maskuliinisuuden ja rasismien näkökulmia olisi tarkasteltu rinnakkain. Tutkielmani johdannossa viittasin sukupuolen, yhteiskuntaluokan ja ”rodun” kytköksiin. Jos haluaa ymmärtää kontekstia sekä poliittisia ja taloudellisia vaikutteita rasisen ajattelun historian sekä tässä tapauksessa myös Australian alkuperäisväestön suojelun taustalla, sukupuolen näkökulma tarjoaa tähän hyvän pohjan. ”Rotu”, sukupuoli ja yhteiskuntaluokka kävivät käsi-kädessä aboriginaalien suojelua käsittelevässä keskustelussa ja auttoivat minua ymmärtämään keskustelussa esitettyjä ajatuksia ja argumentteja laajemmassa kontekstissa.

Tutkielmani johdannossa toin esille, että yksi jälkikolonialistisen ajattelun tärkeimmistä puolista on länsimaisen ylivoimaisuuden väkivaltaisen luonteen näkyväksi tekeminen. Länsimaisen ylivoimaisuuden väkivaltainen luonne ilmeni tutkielmassani muuan muassa aboriginaalien määrittelyssä. Eurooppalaiset uudisasukkaat vetosivat ylivoimaisuuteensa ja omaksuivat oikeuden määrittellä aboriginaalit sekä aboriginaalien tulevaisuus, jolloin aboriginaalit eivät enää itse vastanneet oman kulttuurinsa, kansansa tai määrittelystä. Vastaavanlaista väkivaltaa käytetään tänä päivänä esimerkiksi alkuperäiskansojen kulttuurisesta omimisesta käydyssä keskustelussa.

Tässä tutkielmassa korostui vahvasti eurooppalaiskeskeinen näkökulma jo pelkästään tutkielmani näkökulmien kautta. Vaikka aikalaiset eivät kirjoituksissaan lähtökohtaisesti viitanneet Australian alkuperäisväestön toimintaan, tutkimuskirjallisuudessa tuli esille, että uudisasukkailla oli erilaisia yhteistoiminnan muotoja aboriginaalien kanssa. Siten aboriginaalit eivät olleet siirtokunnissa passiivisia toiminnan kohteita, vaan heillä oli omia toiminnan muotoja ja selviytymisstrategioita englantilaisen valloituksen keskellä. Seuraavaksi voisikin olla kiinnostavaa tutkia aihetta aboriginaalien selviytymisstrategioiden näkökulmasta. Todennäköisesti se vaatisi kuitenkin toisenlaisen aineiston tai aineiston lukutavan, jotta aboriginaalien omat äänenpainot tulisivat paremmin esille. Myös naisnäkökulma rajautui tutkielmastani pois hyödyntämäni aiheiston vuoksi. Toisenlaisen aineiston kuten esimerkiksi kirjeiden tai päiväkirjojen kautta suojelukeskustelua voisi täydentää naisnäkökulmalla.

Toisaalta tutkielman näkökulmat ovat olennaisia lähemmässä kontekstissa esimerkiksi saamelaisten osalta. Länsimaissa mielletään usein julkisessa keskustelussa alkuperäisväestöjen asemaan liittyvien kysymysten olevan käsiteltyjä, mutta viime vuosina pinnalla olleet tapaukset alkuperäisväestön kulttuurisesta omimisesta viestivät osaltaan siitä, että kolonialismiin liittyvien ajatus- ja valtarakenteiden historiallisuutta ei ymmärretä, mikä puolestaan mahdollistaa niiden hyödyntämisen nykypäivän keskustelussa ikään kuin neutraalina. Näiden rakenteiden esille tuominen ja kriittinen tarkastelu mahdollistavat niiden kyseenalaistamisen ja purkamisen, mikä osaltaan voisi edesauttaa nykypäivän polarisoituneen kulttuurin muuttamista.

Lähteet

1. Alkuperäislähteet

1.1. Sanoma- ja aikakauslehdet

<i>Adelaide Observer</i>	1865-1866, 1868
<i>Adelaide Times</i>	1854
<i>Age</i>	1854, 1858
<i>Argus</i>	1856, 1858, 1868
<i>Australasian Chronicle</i>	1841–1842
<i>Australasian</i>	1865
<i>Australian</i>	1841–1843, 1846
<i>Australian News for Home Readers</i>	1865
<i>Brisbane Courier</i>	1865, 1869
<i>Colonial Observer</i>	1842–1843
<i>Colonial Times</i>	1840
<i>Cornwall Chronicle</i>	1858
<i>Courier</i>	1846
<i>Empire</i>	1853–1854, 1861, 1865, 1869
<i>Enquirer</i>	1842
<i>Freeman's Journal</i>	1864
<i>Geelong Advertiser</i>	1843–1844, 1848, 1851
<i>Gippsland Guardian</i>	1860
<i>Goulburn Herald and Chronicle</i>	1865, 1867
<i>Illustrated Australian News for Home Readers</i>	1869
<i>Illustrated Sydney News</i>	1864, 1866–1867, 1868–1869
<i>Inquirer</i>	1842
<i>Leader</i>	1865
<i>Maitland Mercury and Hunter River General Adviser</i>	1848, 1856
<i>Maryborough Chronicle, Wide Bay and Burnett Advertiser</i>	1865
<i>Melbourne Daily News</i>	1850
<i>Merbourne Punch</i>	1861
<i>Mercury</i>	1866
<i>Moreton Bay Courier</i>	1848, 1853
<i>Mount Alexander Mail</i>	1861
<i>New South Wales Government Gazette</i>	1840
<i>Perth Gazette and Independent Journal of Politics and News</i>	1851, 1854
<i>Perth Gazette and West Australian Times</i>	1865
<i>Port Philip Gazette</i>	1840–1844, 1852
<i>Port Philip Patriot and Melbourne Advertiser</i>	1841, 1845
<i>Queanbeyan Age and General Advertiser</i>	1865
<i>Queenslander</i>	1867
<i>South Australian</i>	1842, 1849
<i>South Australian Advertiser</i>	1859, 1864
<i>South Australian Colonist and Settlers Weekly Record of British, Foreign and Colonial Intelligence</i>	1840
<i>South Australian Gazette and Colonial Register</i>	1847
<i>South Australian Gazette and Mining Journal</i>	1851
<i>South Australian Register</i>	1842, 1849, 1851–1852, 1859, 1861, 1866
<i>Sydney Gazette and New South Wales Advertiser</i>	1842
<i>Sydney Herald</i>	1841
<i>Sydney Mail</i>	1862–1863
<i>Sydney Morning Herald</i>	1842, 1845, 1849, 1854, 1859, 1864
<i>Wallaroo Times and Mining Journal</i>	1865
<i>Weekly Register of Politics, Facts and General Literature</i>	1844

1.2. Aikalaiskirjallisuus

First Annual Report of the Aborigines Protection Society. Printed by the Order of the General Meeting. P. White and Son, London 16.5.1838

1.3 Kuvat

Member of the Aboriginal Protection Society, The Punch 1868.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:1868-punch-member-of-the-aboriginal-protection-society.jpg>. [Haettu 5.11.2018].

2. Tutkimuskirjallisuus

Atkinson, Alan: *Conquest. Australia's Empire*. Toim. Deryck M. Schreuder ja Stuart Ward. Oxford University Press, New York 2008.

Australian Historical Population Statistics, 2014. Australian Bureau of Statistics.
<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/DetailsPage/3105.0.65.0012014?OpenDocument>. [Haettu 23.10.2017].

Banivanua Mar, Tracey & Edmonds, Penelope: *Indigenous and Settler Relations. The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.

Bashford, Alison ja MacIntyre, Stuart: Introduction. *The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.

Bonnett, Alastair: *The Idea of the West. Culture, Politics and History*. Palmgrave MacMillan, Basingstoke 2004.

Clark, Anna: *The Rhetoric of Masculine Citizenship: Concepts and Representations in Modern Western Political Culture. Representing Masculinity. Male Citizenship in Modern Western Culture*. Toim. Stefan Dudin, Karen Hagemann ja Anna Clark. Palgrave MacMillan, Oxford 2007.

Cowlishaw, Gillian: *Black, White or Brindle. Race in Rural Australia*. Cambridge University Press, Cambridge 1988.

Curthoys, Ann: *Indigenous Subjects. Australia's Empire*. Toim. Deryck M. Schreuder ja Stuart Ward. Oxford University Press, New York 2008.

Dyer, Richard: *White*. Routledge, London 1997.

Ford, Lisa & Roberts, David Andrew: *Expansion, 1820–50. The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.

- Fredrickson, George M: *Racism. A Short History*. Princeton University Press, Princeton N.J. 2002.
- Frost, Lionel: The Economy. *The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.
- Gascoigne, John: *The Enlightenment and the Origins of European Australia*. Cambridge University Press, Cambridge 2002.
- Goodman, David: The Gold Rushes of the 1850s. *The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.
- Hall, Catherine: *Civilising Subjects. Metropole and Colony in the English Imagination, 1830-1867*. The University of Chicago Press, Chicago 2002.
- Heartfield, James: *The Aborigines' Protection Society. Humanitarian Imperialism in Australia, New Zealand, Fiji, Canada, South Africa, and the Congo, 1836 – 1909*. C. Hurst & Co Ltd, London 2011.
- Heimola, Minna: Raamattu ja rasismi. Suomen Eksegeettinen Seura, Helsinki 2017.
- Hitchcock, David: *Vagrancy in English Culture and Society, 1650–1750*. Bloomsbury Academic, London 2016.
- Horne, Julia & Sherington, Geoffrey: Education. *The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.
- Isaksson, Pekka & Jokisalo, Jouko: *Historian lisälehtiä. Suvaitsevuuden ongelma ja vähemmistöt kansallisessa historiassa*. LIKE, Suomen Rauhanpuolustajat, Helsinki 2005a.
- Isaksson, Pekka & Jokisalo, Jouko: *Kallonmittaajia ja skinejä. Rasismin aatehistoriaa*. LIKE, Suomen Rauhanpuolustajat, Helsinki 2005b.
- Jahoda, Gustav: *Images of Savages. Ancient Roots of Modern Prejudice in Western Culture*. Routledge, New York 1999.
- Jalava, Marja & Stråth, Bo: Scandinavia/Norden. *European Regions and Boundaries. A Conceptual History*. Toim. Diana Mishkova ja Balázs Trencsényi. Berghahn Books, New York 2017.
- Johnston, Anna: *Missionary Writing and Empire, 1800 – 1860*. Cambridge University Press, Cambridge 2003.

- Jones, David: *Crime, Protest, Community and Police in Nineteenth-Century Britain*. Uusintapainos. Routledge, New York 2016 [1982].
- Kaartinen, Marjo: *Neekerikammo. Kirjoituksia vieraan pelosta*. Turun yliopisto, kulttuurihistoria, Turku 2004.
- Karstens, Grace: The Early Colonial Presence, 1788–1822. *The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.
- Laidlaw, Zoe, Dr. Researcher profile, Royal Holloway University of London. [https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/persons/zoe-laidlaw\(ded6e354-f02a-41e0-a6e2-35f5459cc87b\).html](https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/persons/zoe-laidlaw(ded6e354-f02a-41e0-a6e2-35f5459cc87b).html) [Haettu 12.11.2018].
- Lester, Alan: British Settler Discourse and the Circuits of Empire. *History Workshop Journal*, Issue 54, 2002, 24–48.
- Lester, Alan: Colonial Networks, Australian Humanism and the History Wars. *Geographical Research*, 44(3), 2006, 229–241.
- Lester, A. & Dussart, F: *Colonisation and the Origins of Humanitarian Governance. Protecting Aborigines across the Nineteenth-Century British Empire*. Cambridge University Press, Cambridge 2014.
- MacGregor, Russell: *Imagined destinies. Aboriginal Australians and the Doomed Race Theory, 1880-1939*. Melbourne University Press, Carlton 1997.
- Macintyre, Stuart: *A Concise History of Australia*. Cambridge University Press, Cambridge 1999.
- MacMaster, Neil: *Racism in Europe 1870-2000*. Palgrave, New York 2001.
- Maiche, Karim: *Mitäs me länsimaalaiset! Suomi ja lännen käsité*. Into Kustannus Oy, Helsinki 2015.
- McCalman, Janet ja Kippen, Rebecca: Population and Health. *The Cambridge History of Australia. Volume 1. Indigenous and Colonial Australia*. Toim. Alison Ford ja Stuart Macintyre. Cambridge University Press, New York 2013.
- Mikander, Pia: *Westerners and Others in Finnish School Textbooks*. University of Helsinki, Institute of Behavioural Sciences, Studies in Education 273. University of Helsinki 2016.
- Moilanen, Pentti & Rähkä, Pekka: Merkitysrakenteiden tulkinta. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Toim. Juhani Aaltola ja Raine Valli. WS Bookwell Oy, Juva 2010.

Muecke, Stephen ja Shoemaker, Adam: *Aboriginal Australians. First Nations of the Ancient Continent*. Thames & Hudson, London 2004.

Myllyntausta, Mikko: ”*Far from being such untameable savages*” – Australian ja Uuden-Seelannin alkuperäiskansat Britannian parlamentin komitearaporteissa 1830- ja 40-luvuilla. Yleisen historian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto 2016.

Palfreeman, A.C: *The Administration of White Australia Policy*. Melbourne University Press, London 1967.

Pennanen, Henna-Riikka ja Jouhki, Jukka: Näkökulmia länteen. *Länsi: Käsité, kertomus ja maailmankuva*. Toim. Jouhki, Jukka & Pennanen, Henna-Riikka. SKS, Helsinki 2016.

Perheentupa, Johanna: ”*Those poor creatures: the children of the soil*”: aborigines in Australian historiography 1798–1883. Kulttuurihistorian Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto 1998.

Richards, Eric: Migrations. The Career of British White Australia. *Australia’s Empire*. Toim. Deryck M. Schreuder ja Stuart Ward. Oxford University Press, New York 2008.

Rose, Sonya O: Fit to Fight but Not to vote? Masculinity and Citizenship in Britain, 1832–1918. *Representing Masculinity. Male Citizenship in Modern Western Culture*. Toim. Stefan Dudin, Karen Hagemann ja Anna Clark. Palgrave MacMillan, Oxford 2007.

Rossi, Leena-Maija: Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin. *Käsikirja sukupuoleen*. Toim. Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi ja Tuula Juvonen. Vastapaino, Tampere 2010.

Rowley, C.D: *The Destruction of Aboriginal Society*. Uusintapainos. Penguin Books, Ringwood Victoria 1974 [1972].

Sinha, Mrinalini: Unraveling Masculinity and Rethinking Citizenship: A Comment. *Representing Masculinity. Male Citizenship in Modern Western Culture*. Toim. Stefan Dudin, Karen Hagemann ja Anna Clark. Palgrave MacMillan, Oxford 2007.

Stephan, Nancy: *The idea of Race in Science: Great Britain 1800-1960*. Uusintapainos. Macmillan, London 1987 [1982].

Storey, Kenton: *Settler Anxiety at the Outposts of Empire. Colonial Relations, Humanitarian Discourses and the Imperial Press*. UBC Press, Vancouver–Toronto 2016.

The Oxford Companion to Australian History. Toim. Graeme Davison, John Hirst ja Stuart MacIntyre. Oxford University Press, online version 2003 [2001].
<http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195515039.001.0001/acref-9780195515039> [haettu 11.11.2018].

Tiensuu, Mervi: *Alkuasukkaiden sivistämiskysymys New South Walesissa 1830- ja 1840-luvuilla*. Yleisen historian pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto 1982.

Twells, Alison: *The Civilizing Mission and the English Middle Class, 1792–1850. The 'Heathen' at Home and Overseas*. Palgrave MacMillan, Basingstoke 2009.

Valovirta, Elina: Ylirajaisten erojen politiikkaa. *Käsikirja sukupuoleen*. Toim. Tuija Sa-resma, Leena-Maija Rossi ja Tuula Juvonen. Vastapaino, Tampere 2010.

Venäläinen, Kaisu: *Separated Children & Forbidden Roots. Removals of Part-Indigenous Children as Part of Australia's Assimilation Policy in 1950s–1960s*. Yleisen historian pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto 2013.

Waterhouse, Richard: *Settling the Land. Australia's Empire*. Toim. Deryck M. Schreuder ja Stuart Ward. Oxford University Press, New York 2008.

Webby, Elisabeth: *Australia. Periodicals of Queen Victoria's Empire. An Exploration*. Toim. Rosemary T. VanArsdel & J. Don Vann. University of Toronto Press, Toronto 1996.

Wekker, Gloria: *White Innocence. Paradoxes of Colonialism and Race*. Duke University Press, Durham and London 2016.

Windshuttle, Keith: *The Fabrication of Aboriginal History vol. 1: Van Diemen's Land 1803–1847*. Macleay Press, Sydney 2002.

Woollacott, Angela: *Gender and Sexuality. Australia's Empire*. Toim. Deryck M. Schreuder ja Stuart Ward. Oxford University Press, New York 2008.

Woollacott, Angela: *Settler Society in the Australian Colonies*. Oxford University Press, Oxford 2015.

Wyeth, Grant: Teenagers Abused at Australian Youth Detention Center, *The Diplomat* 26.7.2016.

<https://thediplomat.com/2016/07/teenagers-abused-at-australian-youth-detention-center/>. [11.11.2018].